

ROK ZAŁOŻENIA 1988

**PRZEDSIĘBIORSTWO
GOSPODARKI GRUNTAMI**

11 – 034 STAWIGUDA, Pluski, ul. Pluszna 19
tel./fax. 0 89 527 33 23
e-mail: pgg@topoz.com.pl, www.topoz.com.pl
konto : PKO BP S.A. O/Olsztyn
14 1440 1228 0000 0000 0401 2941
NIP : 739 – 302 – 04 – 62

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA IŁAWA

CZĘŚĆ I UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA IŁAWA

Tekst ujednolicony

Wprowadzone zmiany wynikające z realizacji uchwały Nr XVIII/170/15 Rady Miejskiej w Iławie z dnia 14 grudnia 2015 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Iławy uwidoczniiono w tekście czcionką Times New Roman kursywą. Zapisy usuwane oznaczono poprzez przekreślenie tekstu. Treści niezmienione oznaczono czcionką Calibri.

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA IŁAWA

SKŁAD ZESPOŁU AUTORSKIEGO

mgr inż. Maciej Wronka

mgr inż. Emilia Gałuszka-Wronka

mgr inż. Marta Witkowska

inż. Grzegorz Prusik

Iława, 2017 r.

OPRACOWANIE WYKONANE PRZEZ:

ROK ZAŁOZENIA 1988

**PRZEDSIĘBIORSTWO
GOSPODARKI GRUNTAMI**

11 – 034 STAWIGUDA, Pluski, ul. Pluszna 19

tel./fax. 89 527 33 23

e-mail: pgg@topoz.com.pl, www.topoz.com.pl

konto : Pekao Bank Polska S.A. O/Olsztyn

14 1440 1228 0000 0000 0401 2941

NIP : 739 – 302 – 04 – 62

SPIS TREŚCI:

WSTĘP	6
1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania terenu oraz ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony.....	8
1.1. Położenie miasta	8
1.2. Miasto Ława w Planie Województwa Warmińsko-Mazurskiego.....	10
1.3. Zespół urbanistyczny miasta Ławy.....	10
1.4. Struktura zagospodarowania przestrzennego miasta	11
2. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody, kultury i krajobrazu	18
2.1. Struktura przyrodnicza i stan środowiska naturalnego	18
2.1.1. Ogólna charakterystyka gminy i położenie fizyczno-geograficzne	18
2.1.2. Rzeźba terenu oraz budowa geologiczna i geomorfologia	18
2.1.3. Surowce mineralne.....	20
2.1.4. Gleby.....	20
2.1.5. Wody podziemne i gruntowe	21
2.1.6. Wody powierzchniowe	23
2.1.7. Klimat.....	25
2.1.8. Roślinność.....	25
2.1.9. Świat zwierząt.....	27
2.2. Zasoby i walory przyrodnicze oraz ich ochrona	29
2.3. Antropizacja środowiska przyrodniczego.....	35
3. Stan prawny i struktura użytkowania gruntów.....	45
4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....	50
4.1. Rozwój przestrzenny miasta	50
4.2. Obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego znajdujące się w granicach miasta Ława.....	52
4.3. Obiekty wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków	57
4.4. Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków	63
4.5. Zabytki archeologiczne.....	63
4.6. Strefy ochrony konserwatorskiej.....	64
5. Uwarunkowania wynikające z jakości i warunków życia mieszkańców	65
5.1. Demografia	65
5.2. Prognoza demograficzna	73
5.3. Rynek pracy	74
5.4. Bezrobocie.....	77
5.5. Źródła utrzymania ludności oraz wykształcenie mieszkańców	78
6. Infrastruktura społeczna.....	80
6.1. Mieszkalnictwo.....	80

6.2. Ochrona zdrowia	81
6.3. Oświata	82
6.4. Kultura i sport	85
7. Budżet i działalność gospodarcza miasta.....	88
7.1. Budżet miasta	88
7.2. Działalność gospodarcza.....	94
8. Potencjał społeczno-gospodarczy ławy na tle ośrodków konkurencyjnych ..	97
9. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia	105
9.1. Zagrożenia ze strony środowiska przyrodniczego.....	105
9.2. Pozostałe zagrożenia	105
10. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.....	106
10.1. Transport drogowy i kolejowy	106
10.1.1. Sieć drogowa	107
10.1.2. Transport kolejowy.....	110
10.2. Trasy rowerowe	111
10.3. System zaopatrzenia w wodę	112
10.4. Sieć kanalizacji sanitarnej.....	112
10.5. Sieć kanalizacji deszczowej	113
10.6. Gospodarka odpadami.....	113
10.7. Gazownictwo.....	115
10.8. Elektroenergetyka	116
10.9. System ciepłowniczy	117
11. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy.....	118
12. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	120
13. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.....	122
14. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej	122
SPIS TABEL.....	123
SPIS RYSUNKÓW.....	124
SPIS WYKRESÓW.....	125

WSTĘP

~~Zmiana Nowa~~ — edycja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Ławy jest dokumentem planistycznym sporządzonym dla obszaru całej gminy miejskiej, wykonanym zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm. tekst jednolity Dz. U. poz. 1073 z 2017 r.). Granice zmiany studium zostały wskazane w uchwale Nr XVIII/170/15 Rady Miejskiej w Ławie z dnia 14 grudnia 2015 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ławy.

Studium określa politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, a zawartość jest zgodna z zakresem przedmiotowym wskazanym w art. 10 ust. 1 i 2 powołanej ustawy oraz Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

~~Prace nad studium prowadzono na podstawie Uchwały Nr V/31/2007 Rady Miejskiej w Ławie z dnia 24 stycznia 2007 r. w sprawie przystąpienia do opracowania aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ławy.~~

Prace nad zmianą studium prowadzono na podstawie Uchwały Nr XVIII/170/15 Rady Miejskiej w Ławie z dnia 14 grudnia 2015 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ławy.

Podstawowym celem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta w myśl przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest określenie polityki przestrzennej miasta, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

W studium w szczególności uwzględniono uwarunkowania wynikające z (art. 10 ust.1):

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;
- stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,

wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;

- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;

- potrzeb i możliwości rozwoju gminy, *uwzględniających w szczególności:*
 - a) *analizy ekonomiczne,*
 - b) *prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,*
 - c) *możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,*
 - d) *bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;*
- stanu prawnego gruntów;
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych *oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;*
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodnościekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
- *wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.*

1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania terenu oraz ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

1.1. Położenie miasta

Iława jest miastem powiatowym położonym w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego.

Jako element hierarchii sieci osadniczej Iława, wraz z ~~Bartoszczami, Działdowem, Giżyckiem, Kętrzynem, Mrągowem, Ostródą i Szczytnem~~, ze *wszystkimi miastami województwa poza Olsztynem, Elblągiem i Elkiem* zajmuje miejsce *subregionalnego lokalnego* ośrodka rozwoju. Miasto pełni funkcję równoważenia rozwoju na terenie Elbląskiej Strefy Polityki Przestrzennej. Będąc *subregionalnym lokalnym* ośrodkiem rozwoju, skupia wielofunkcyjny potencjał gospodarczy, a także znaczący potencjał usługowy o znaczeniu powiatowym w zakresie: szkolnictwa, ochrony zdrowia, kultury, sportu, handlu, otoczenia biznesu.

Rys. 1. Położenie powiatu iławskiego w województwie warmińsko-mazurskim.

Źródło: <http://www.gminypolskie.pl>

Rys. 2. Powiat iławski - podział na gminy.

Źródło: <http://www.pkw.gov.pl>

Iława, jest piątym co do wielkości miastem województwa warmińsko-mazurskiego, po: Olsztynie, Elblągu, Ełku i Ostródzie. Ludność Iławy liczy 32 308 33 174 mieszkańców, co stanowi 35,9% 35,7% ludności powiatu iławskiego i 2,3 % ludności województwa warmińsko-mazurskiego (*dane na rok 2015*).

Pod względem geograficznym miasto zlokalizowane jest na południowym brzegu Jezioraka, co jest sprzyjającym czynnikiem rozwoju turystyki. Północna część miasta znajduje się w otulinie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. W granicach miasta znajdują się również różnej wielkości wyspy, z których największa - Wielka Żuława o pow. 82,4 ha – jest jednocześnie największą wyspą śródlądową w Polsce.

Iława posiada korzystne połączenia komunikacyjne zarówno drogowe, lecz przede wszystkim kolejowe. Szkielet układu komunikacyjnego miasta tworzy droga krajowa nr 16 relacji: Grudziądz - Olsztyn – Augustów, *na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przyjmująca przebieg: gr. województwa – Kisielice – Iława – Ostróda – Olsztyn – Barczewo – Biskupiec – Mrągowo – Mikołajki*

– Orzysz – Elk – gr. województwa, a w odległości około 30 km od Ławy przebiega droga krajowa międzynarodowa nr 7 Żukowo - Gdańsk - Warszawa – Kraków – Chyżne.

Droga krajowa nr 7 na odcinku Gdańsk – Chyżne jest częścią międzynarodowej drogi numer E77 prowadzącej z Rosji, przez Estonię, Litwę, Łotwę, Obwód Kaliningradzki, Polskę, Słowację do stolicy Węgier – Budapesztu. Droga krajowa nr 7 na odcinku Gdańsk – Elbląg stanowi część międzynarodowej drogi nr E28 prowadzącej z Berlina przez Polskę, Obwód Kaliningradzki, Litwę do stolicy Białorusi – Mińska. Ława stanowi także węzeł kolejowy o znaczeniu wojewódzkim, a także krajowym, którego podstawowym elementem jest linia magistralna E-65 relacji: Gdańsk – Ława – Warszawa – Zebrzydowice – Żylna.

Dużą atrakcją turystyczną, a jednocześnie doskonałym rozwiązaniem komunikacyjnym jest droga wodna z Ławy, wiodąca przez Jeziorak, Kanał Elbląski, do Zalewu Wiślanego.

1.2. Miasto Ława w Planie Województwa Warmińsko - Mazurskiego

Ława jako element hierarchii sieci osadniczej zajmuje wraz z ~~Bartoszczami, Działdowem, Giżyckiem, Kętrzynem, Mrągowem, Ostródą i Szczytnem~~ miejsce subregionalnego ośrodka rozwoju. ~~ze wszystkimi miastami województwa poza Olsztynem, Elblągiem i Elkiem~~ miejsce lokalnego ośrodka rozwoju. Miasto pełni funkcję równoważenia rozwoju na terenie Elbląskiej Strefy Polityki Przestrzennej. Będąc ~~subregionalnym~~ lokalnym ośrodkiem rozwoju, skupia wielofunkcyjny potencjał gospodarczy, a także znaczący potencjał usługowy o znaczeniu powiatowym w zakresie: szkolnictwa, ochrony zdrowia, kultury, sportu, handlu, otoczenia biznesu. Jako miasto powiatowe ze szlakiem wodnym Kanału Ostródzko-Elbląskiego wymaga programów wsparcia w zakresie rozwoju infrastruktury usługowej związanej z zagospodarowaniem turystycznym i wypromowaniem kanału oraz zabezpieczeniem konserwatorskim tego unikalnego zabytku technicznego w skali światowej. Jako powiat z przebiegiem istniejących i projektowanych dróg szybkiego ruchu, wymaga programów wsparcia związanych z realizacją tych dróg.

1.3. Zespół urbanistyczny miasta Ławy

Miasto Ława jest przestrzennie powiązane z otaczającym je obszarem gminy Ława. ~~Na obszarze gminy w bezpośrednim otoczeniu miasta Ławy ukształtowały się ogniska koncentracji i rozwoju funkcji osadniczych tworzących miejski zespół urbanistyczny, który związany jest z aktywnością funkcji gospodarczych miasta.~~

Obszar gminy stanowi dla miasta lokalne otoczenie funkcji miastotwórczych jako ponadlokalnego ośrodka koncentrującego usługi publiczne, działalności gospodarcze, bazę noclegową i rozrząd ruchu turystycznego oraz węzeł komunikacji drogowej i kolejowej.

Biorąc pod uwagę zapisy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ława, głównymi ogniwami sieci osadniczej w otoczeniu miasta Ławy są miejscowości Szałkowo, Nowa Wieś, Wikielec, Karaś i Kamień Duży. Wytyczne studium dotyczące kierunku rozwoju tych miejscowości zakładają przede wszystkim rozwój funkcji mieszkaniowych i usługowych w strefie urbanizacyjnej miasta Ława, a także rozwój funkcji wytwórczych i obsługi ruchu turystycznego w otoczeniu węzła dróg krajowych i wojewódzkich ze szlakiem turystyki wodnej na Jezioraku.

Można zatem stwierdzić, że istnieją dwa główne kierunki urbanizacji terenów znajdujących się w bezpośrednim otoczeniu miasta Ława. Pierwszy z nich to północny wschód (Szałkowo, Kamień Duży, Nowa Wieś), drugi to południowy-zachód (Wikielec, Karaś).

1.4. Struktura zagospodarowania przestrzennego miasta

Struktura obecnego zagospodarowania przestrzennego Ławy wynika zarówno z uwarunkowań historycznych, jak i geograficznych. Ława położona jest na południowym brzegu jeziora Jeziorak, a jej obszar z trzech stron otaczają tereny leśne. Osadnictwo w Ławie rozpoczęło się od półwyspu otoczonego z trzech stron wodą. Brak terenów do zabudowy spowodował przenoszenie się osadnictwa głównie na wschód – ze względu na usytuowanie geograficzne – oraz w późniejszym okresie również w kierunkach: północnym i zachodnim, za sprawą budowy dwóch mostów. Ekspansja demograficzna i terytorialna nastąpiła z chwilą budowy linii kolejowych Toruń-Ostróda (1872 r.) oraz Malbork-Ława (1876 r.), które zapoczątkowały również rozwój terenów przemysłowych.

Pod względem zagospodarowania przestrzennego obszar miasta wyraźnie dzieli się na: część o funkcji centralnej, tereny o funkcji mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej, obszary produkcyjno-usługowe.

~~Obszar pierwotnego centrum miasta stanowi peryferia dzisiejszego centrum. Osiedle z tzw. wielkiej płyty, które powstało na fundamentach zniszczonych działaniami wojennymi na początku lat siedemdziesiątych XX wieku, jedynie układem budynków przypomina średniowieczne założenie.~~

Centrum stanowi zwarta tkanka o funkcjach mieszkaniowo – usługowych. Jest to również miejsce koncentracji większości usług publicznych tj. Urząd Miasta, Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy, kino, poczta, sąd, szpital, amfiteatr, bank oraz szkoły. Dominujący tu typ zabudowy, to głównie kamienice 2-4 2-5 kondygnacyjne pełniące funkcję mieszkaniową z usługami w dolnych kondygnacjach. W granicach centrum występują też bloki wielorodzinne.

Na południowo-zachód od części centralnej rozciągają się tereny zabudowy mieszkaniowej. Są to w przeważającej części zabudowania jednorodzinne. Występują tu również lokalizacje bloków z wielkiej płyty (4-5 kondygnacyjnych), które stanowią największe skupiska zabudowy wielorodzinnej w mieście.

Część południowo-wschodnia to głównie tereny o funkcji produkcyjnoskładowej, które zlokalizowano w większej części po wschodniej stronie linii kolejowej. Tuż przy samej granicy z miastem znajduje się niewielkie osiedle domów jednorodzinnych zwane osiedlem Lubawskim.

Wschód i północny-wschód to tereny o zróżnicowanej strukturze. Występują tu osiedla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej powstałej w latach 1960-1970, jak również tworzone są nowe skupiska zabudowań jednorodzinnych. Znajdują się tu również pojedyncze zabudowania zagrodowe, 2 cmentarze i 5 obszarów ogródków działkowych, a całość wypełniają tereny zielone (łąki, pastwiska i obszary zieleni nieurządzonej).

Zachodni fragment miasta stanowią obszary bardzo atrakcyjne pod względem turystycznym, jednak w znacznej części niezagospodarowane. Znajduje się tu kilka obiektów usług turystycznych i rekreacji (stadion miejski), a także dzielnica dziewiętnastowiecznych kamienic.

Kolejnym terenem niewystarczająco zagospodarowanym, a jednocześnie bardzo atrakcyjnym turystycznie jest obszar wyspy Wielkiej Żuławy. Jest to jedna z największych wysp śródlądowych Europy. Tereny zabudowane na wyspie to ośrodki wypoczynkowo-rekreacyjne. Tereny wyspy w przyszłości powinny stać się centrum turystycznym miasta.

Na terenie miasta wyróżniono następujące główne elementy struktury przestrzennej:

- ❖ **JEDNOSTKA A - strefa ścisłego centrum miasta.** *Strefa obejmuje centralny obszar Iławy wyznaczony przez granice jezior Jeziorak, Mały Jeziorak oraz rzekę Iławkę. Stanowi obszar ukształtowany historycznie obejmujący teren Starego Miasta. Jednostka A charakteryzuje się największym stopniem intensywności zabudowy w mieście. Strefa ścisłego centrum miasta obejmuje swoim zasięgiem tereny usług ogólnomiejskich, mieszkalnictwa wielorodzinnego z usługami o wysokiej intensywności oraz znaczne obszary usługowe. W jednostce A skoncentrowane są miejskie usługi komercyjne, a także tereny usług publicznych z zakresu*

oświaty i administracji, w tym wielkopowierzchniowy obiekt handlowy. Tereny położone nad jeziorem Jeziorak stanowią tereny rozwoju turystyki i rekreacji, stanowiące turystyczną wizytówkę miasta.

- ❖ **JEDNOSTKA B - strefa kontynuacji wielofunkcyjnego rozwoju miasta.** Jednostka obejmująca południowo-zachodni obszar Iławy, oddzielona od ścisłego centrum miasta jeziorem Jeziorak Mały. W znacznym stopniu wyznaczona przez granicę terenów kolejowych. Obejmuje obszary częściowo ukształtowane historycznie. Jednostka B stanowi teren największej koncentracji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej o średniej intensywności w mieście wraz z terenami usługowymi do ich obsługi. Przy skrzyżowaniu ulic Bydgoskiej z ulicą Nowomiejską oraz ulicą Kwidzyńską występują pojedyncze obiekty produkcyjne, stanowiące marginalne obszary funkcji produkcyjnej w jednostce. Południowy obszar jednostki stanowi bufor funkcji zieleni pomiędzy ukształtowaną zabudową miejską a terenami Gminy Iława. Bufor ten obejmuje obszar ogródków działkowych, tereny zieleni naturalnej i zieleni leśnej.

W jednostce zlokalizowane są tereny związane z obsługą miasta z zakresu infrastruktury technicznej.

- ❖ **JEDNOSTKA C - strefa koncentracji funkcji turystyczno - rekreacyjnej.** Najrozleglejsza strefa funkcjonalna miasta, obejmująca jego północno -zachodnie i zachodnie tereny. Strefa o dużym udziale terenów zieleni leśnej, naturalnej i wód powierzchniowych. Strefa obejmuje tereny o funkcji turystycznej, rekreacyjnej i sportowej związanej z obsługą ruchu turystycznego w mieście. Centrum jednostki stanowi wyspa Wielka Żuława przewidziana do możliwie intensywnego zagospodarowania turystycznego z uwzględnieniem ochrony zasobów środowiskowych. Teren funkcji mieszkaniowej w jednostce C tworzy niewielki kompleks zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej zlokalizowany na południowym brzegu jeziora Jeziorak. Zachodnią granicę strefy tworzy rozległy obszar leśny.

- ❖ **JEDNOSTKA D - strefa koncentracji zabudowy mieszkaniowej.** Jednostka położona jest w północnej części miasta, na terenach ograniczonych od strony zachodniej przez jezioro Jeziorak, a od strony wschodniej przez rzekę Tynwałd. Jednostka D zdominowana jest przez formy zabudowy jednorodzinnej, niewielki udział funkcji zabudowy wielorodzinnej występuje w części południowej strefy. Tereny wzdłuż brzegu jeziora Jeziorak stanowią atrakcyjne tereny zieleni, na których możliwy jest rozwój funkcji turystyki, rekreacji i sportu.

- ❖ **JEDNOSTKA E - strefa wielofunkcyjnego rozwoju miasta I.** Jednostka E położona jest w północnej części miasta. Jej zachodnia granica przebiega wzdłuż rzeki Tynwałd, a część południowo - zachodnia otwiera się na dolinę rzeki Iławki. Granica wschodnia jednostki

wyznaczona jest przez przebieg linii kolejowej, zaś od północnego -wschodu strefa graniczy z silnie zurbanizowanymi terenami miejscowości Nowa Wieś, położonej w Gminie Iława. Jednostka E w większości stanowi tereny zainwestowane, kluczowe dla wielofunkcyjnego rozwoju miasta. Przeważającą część jednostki stanowią tereny rozwoju funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej wraz z terenami usługowymi służącymi obsłudze terenów mieszkaniowych. W części północnej przewiduje się koncentrację funkcji produkcyjnych.

- ❖ **JEDNOSTKA F - strefa wielofunkcyjnego rozwoju miasta II.** Jednostka obejmująca południowy i południowo - wschodni obszar Iławy, wyznaczona przez tereny kolejowe przecinające miasto. Jest to najbardziej zróżnicowana funkcjonalnie strefa miasta. Część jednostki związana z Jeziorem Iławskim i rzeką Iławką stanowi atrakcyjne tereny krajobrazowe dla rozwoju funkcji turystyki, rekreacji i sportu, powiązane z terenami leśnymi sąsiedniej Gminy Iława. Centralna część jednostki F to tereny rozwoju funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej. W części północnej, przy granicy miasta przewiduje się realizację funkcji produkcyjnych wpływających na rozwój gospodarczy miasta. Obszar południowy jednostki stanowi główny obszar miasta w zakresie rozwoju i utrzymania funkcji produkcyjnych oraz dla różnych form działalności gospodarczej. Jednostka obejmuje także tereny komunikacji transportu kolejowego wchodzącego w skład komunikacyjnego węzła integracyjnego.
- ❖ **JEDNOSTKA G - strefa intensywnej zabudowy mieszkaniowo -usługowej.** Jednostka położona w części centralnej Miasta Iławy. Stanowi obszar wysokiej koncentracji usług miejskich oraz terenów funkcji mieszkaniowej wielorodzinnej. Sąsiaduje ze ścisłym, historycznie ukształtowanym funkcjonalnym centrum miasta oraz atrakcyjnymi terenami krajobrazowymi rzeki Iławki i jeziora Iławskiego Małego. Przeważającą część jednostki stanowią tereny w pełni zainwestowane, jednak możliwe do dalszej adaptacji na funkcje usługowe i mieszkalne.

I – Strefa zabudowy śródmiejskiej

Obszar zlokalizowany w centralnej części miasta, ograniczony z dwóch stron przez elementy środowiska naturalnego: rzekę Iławkę od północy, jeziora Mały Jeziorak i Jeziorak od zachodu. Od strony wschodniej jego granica przebiega wzdłuż ulic Grunwaldzkiej i Wyszyńskiego, natomiast po stronie północnej biegnie wzdłuż ulicy Andersa obejmując także Szpital Powiatowy oraz Szkołę Podstawową nr 2. Występuje tu w przeważającej części zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna wraz

zabudową usługową. Jest to również miejsce koncentracji większości usług publicznych tj. Urząd Miasta, Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy, kino, poczta, sąd, szpital, amfiteatr, bank, a także 7 szkół (2 – podstawowe, 1 gimnazjum, Zespół Szkół Średnich, Zespół Szkół Zawodowych oraz Filia Szkoły Wyższej im. Włodkowica w Płocku i Szkoła Muzyczna).

Charakterystyczne dla tego obszaru jest zlokalizowanie funkcji mieszkaniowo usługowej wzdłuż głównych ulic (Kościuszki, Królowej Jadwigi, Grunwaldzka), natomiast zabudowy wyłącznie mieszkaniowej na zapleczu tych usług.

Typ zabudowy nie jest jednolity. 4 kondygnacyjne bloki mieszkalne, które powstały w latach siedemdziesiątych XX wieku występują na przemian z XIX wiecznymi kamienicami, które mają od 2 do 4 kondygnacji. Wśród nich są obiekty wpisane do rejestru zabytków, w których obecnie zlokalizowane są jednostki użyteczności publicznej, bądź pełniące funkcje mieszkalne. Obrzeża obszaru zabudowy śródmiejskiej pokrywa miejscowo zabudowa jednorodzinna występująca po wschodniej stronie strefy.

Warto zwrócić uwagę na obszar pierwotnego centrum miasta, które na dzień dzisiejszy stanowi peryferia strefy zabudowy śródmiejskiej. Osiedle z tzw. wielkiej płyty, które powstało na fundamentach, zniszczonych działaniami wojennymi na początku lat siedemdziesiątych XX wieku, jedynie układem budynków przypomina średniowieczne założenie.

~~II – Strefa zabudowy produkcyjno-składowej~~

Dzielnice przemysłowe wydzielono w 1993 roku na obrzeżach miasta, aby zlokalizowane na nich zakłady nie kolidowały z zabudową miejską i funkcjami turystycznymi, a jednocześnie miały możliwość swobodnego rozwoju. Realizacja koncepcji z 1993 roku zakładała również podjęcie działań zmierzających do zmiany lokalizacji zakładów przemysłowych położonych w centrum miasta, które ograniczają rozwój funkcji mieszkaniowo usługowych oraz turystycznych. Największa koncentracja przemysłu występuje przy ulicach: Lubawskiej oraz Kardynała Wyszyńskiego.

❖ ~~IIa~~ – Obszar od strony zachodniej sąsiaduje bezpośrednio ze strefą zabudowy śródmiejskiej.

Znajdują się tutaj Ławskie Zakłady Napraw Samochodów, jak również drobne zakłady produkcyjne tj. hurtownie odzieży, składy i magazyny.

❖ ~~IIb~~ – Usytuowana jest tu większość zakładów przemysłowych miasta, jak też różnego rodzaju magazyny i hurtownie. Zlokalizowano tu między innymi: Zakład produkcji nasion, Zakłady

~~drobiarskie oraz Zakłady przemysłu meblowego i Zakłady produkcji odzieżowej. W południowej części terenu znajduje się nieczynne już składowisko odpadów, które w najbliższym czasie poddane ma być rekultywacji.~~

- ~~❖ II c — Obszar usytuowany w południowej części miasta. Zlokalizowano tu tereny Elektrociepłowni, poza tym znajdują się tu Zakłady przemysłu ziemniaczanego.~~

III — Pasma zabudowy mieszkaniowej

~~Obszary położone wzdłuż ciągów komunikacyjnych wychodzących z miasta Ława. Powstaje tu głównie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, część domów jest jeszcze w budowie, występują także działki niezabudowane.~~

~~Występują również skupiska zabudowy wielorodzinnej, cztero i pięciokondygnacyjnej. Wyróżniono następujące obszary:~~

- ~~❖ IIIa — Obszar położony wzdłuż ciągów komunikacyjnych Dąbrowskiego, Lipowy Dwór, Zalewska~~
- ~~❖ IIIb — Obszar położony wzdłuż ul. Ostródzkiej~~

IV — Obszary usług publicznych o znaczeniu ogólnomiejskim

~~Do tej grupy zaliczono dwa obszary, stanowiące „bieguny” rozwoju zabudowy miejskiej:~~

- ~~❖ IVa — Położony jest w zachodniej części Ławy i obejmuje tereny rekreacyjne (Stadion Miejski), Zespół Szkół Ogólnokształcących oraz dworzec kolejowy Ława Miasto.~~
- ~~❖ IVb — Obszar obejmuje teren dworca głównego i jego otoczenie.~~

V — Obszary dominacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej

~~Jest to znaczący element zagospodarowania przestrzennego miasta, który zaistniał już 1920 roku przy sporządzaniu pierwszych opracowań urbanistycznych nazwanych „planami perspektywicznymi w zakresie rozwoju ogólnej zabudowy miejskiej”. Zaplanowano wtedy między innymi lokalizację osiedla domków jednorodzinnych pomiędzy dworcami kolejowymi (dzisiejsze os. Gajerek).~~

- ~~❖ Va — Sięgające północną granicą jeziora Mały Jeziorak osiedle, to najwcześniej zaplanowany obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Obszar opisany był w „planach~~

perspektywicznych w zakresie rozwoju ogólnej zabudowy miejskiej". Jego położenie ustalono ze względu na korzystną sytuację przestrzenną — lokalizacja pomiędzy dwoma dworcami kolejowymi i w pobliżu centrum. Tereny te udało się w pełni zagospodarować dopiero w latach 1960–1970. Występująca tu zabudowa jest typowa dla tego właśnie okresu.

- ❖ **Vb** — Skupisko zabudowań położone na południu miasta, po wschodniej stronie osiedli mieszkaniowych wielorodzinnych. Usytuowanie osiedla nastąpiło w latach trzydziestych XX wieku. Wtedy też tereny te w znacznej mierze zagospodarowano. Po wojnie obszar ten został rozbudowany.
- ❖ **Vc** — Osiedle położone jest w południowo-wschodniej części miasta, oddzielone od centralnej części torami kolejowymi oraz terenami produkcyjno-składowymi. Budowa osiedla rozpoczęła się w latach trzydziestych XX wieku. Osiedle, zniszczone w znacznej części podczas II Wojny światowej, rozbudowano dopiero w latach 1960–1970. Na terenie osiedla zlokalizowanych jest kilka niewielkich obiektów handlowych oraz usługowych. Ulice osiedla są utwardzone.

VI — Obszary dominacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej

Do największych skupisk zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej należą osiedla: Podleśna i XXX-lecia, które powstały w południowo-zachodniej części Ławy, w pobliżu centrum. Sąsiadujące ze sobą osiedla, składają się z 4 kondygnacyjnych bloków mieszkalnych. Zabudowania te powstały w latach sześćdziesiątych XX wieku, wraz z powstaniem spółdzielni mieszkaniowych.

Posiadają własne zaplecze handlowe i kulturalne, a także oświatowe. Zlokalizowano tu kilka obiektów handlowych, Osiedlowy Dom Kultury, szkołę podstawową, gimnazjum, 2 ośrodki zdrowia oraz kościół. Na terenie osiedli występują tereny rekreacyjne (plac zabaw i boiska).

VII — Obszar Wielkiej Żuławy

Położona w północno-zachodniej części miasta, jedna z największych wysp śródlądowych Europy — Wielka Żuława, zajmuje obszar o powierzchni 86,4 ha. W okresie od X do XIII wieku znajdowało się tu grodzisko, dziś zlokalizowano tu 5 stanowisk archeologicznych.

Obecnie tereny zabudowane na wyspie to ośrodki wypoczynkowo-rekreacyjne. Jest to teren wciąż niewystarczająco zagospodarowany turystycznie i rekreacyjnie, który w przyszłości powinien stać się centrum turystycznym miasta.

W zakresie infrastruktury Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Ława przewiduje dwa warianty połączenia miasta z wyspą Wielka Żuława. Pierwszy z nich to połączenie mostowe, natomiast drugi zakłada dwa połączenia promowe. Zaplanowano również połączenie wodno-kanalizacyjne wyspy z miastem.

Pozostała, nieobjęta strefami, część terenów to głównie niewielkie obszary zabudowy jednorodzinnej zlokalizowane na obrzeżach miasta oraz tereny zieleni urządzonej, nieurządzonej, a także lasy.

2. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody, kultury i krajobrazu

2.1. Struktura przyrodnicza i stan środowiska naturalnego

2.1.1. Ogólna charakterystyka gminy i położenie fizyczno - geograficzne

Według podziału administracyjnego Polski miasto Ława leży w zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w środkowej części powiatu ławskiego. Natomiast zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski miasto położone jest w południowo-wschodniej części mezoregionu Pojezierza Ławskiego. Ława stanowi siedzibę władz powiatu ławskiego.

2.1.2. Rzeźba terenu oraz budowa geologiczna i geomorfologia

Rzeźba terenu

Najbardziej wyróżniającymi się elementami rzeźby terenu miasta Ławy są formy erozji lodowcowej - rynny polodowcowe, tj.:

- ❖ j. Jeziorak i j. Mały Jeziorak,

- ❖ rzeki Ławki, j. Ławskiego *Małego i j. Ławskiego* (zw. j. Dół),
- ❖ j. Łabędź i wzdłuż kanału Ławskiego,
- ❖ j. Silm i j. Szymbarskiego,
- ~~❖ od południowo-zachodniego krańca j. Jeziorak, wzdłuż południowej granicy miasta w kierunku cieku Struga z odejściem wzdłuż ul. Kolejowej w kierunku ul. Lubawskiej oraz z odejściem w kierunku j. Mułka,~~
- ~~❖ na północ od Osiedla Lubawskiego pomiędzy rynnami rzeki Ławki i j. Dół.~~

Różnice wysokości względnych na zboczach rynien polodowcowych wynoszą do 23 metrów przy maksymalnych spadkach powyżej ~~15%~~ 10%. Pomiędzy rynnami polodowcowymi, w zachodniej, południowej, środkowej i częściowo wschodniej części miasta występują równiny sandrowe o stosunkowo małej różnicy wysokości względnych. Wysoczyzna morenowa występująca w północnej i częściowo wschodniej części miasta ma charakter płaski. Urozmaicenie rzeźby terenu wprowadzają liczne zagłębienia wytopiskowe. Najniższym położonym miejscem jest dno rynny polodowcowej cieku Struga w południowej części miasta o wys. 92 m n.p.m. Natomiast najwyższym położone jest wzniesienie na Osiedlu Gajerek o wys. 125 m n.p.m.

Geologia

Utworami powierzchniowymi występującymi na obszarze miasta Ławy są:

- ❖ piaski i żwiry sandrowe - zachodnia, południowa, środkowa i wschodnia część miasta,
- ❖ gliny zwałowe - północna część miasta,
- ❖ torfy i namuły - w dnach form dolinnych (ryny polodowcowe), szczególnie jednej biegnącej od j. Łabędź do rz. Ławki, drugiej na południowym - wschodzie miasta, w mniejszym stopniu wzdłuż Ławki i na południu oraz w zagłębieniach wytopiskowych zwłaszcza w północnej i zachodniej części miasta,
- ❖ piaski i żwiry oraz iły i mułki kemu - na wyspie Wielka Żuława.

Utwory czwartorzędowe zalegają na terenie miasta Ławy na głębokości 184-235 m. Poniżej występują utwory trzeciorzędowe. Istniejące tu wcześniej zasoby piasku i żwiru zostały w granicach administracyjnych miasta wyeksploatowane.

Geomorfologia

Rzeźba Ławy jest urozmaicona. Na obszarze miasta wyróżniają się trzy zasadnicze jednostki morfologiczne, tj.:

- ❖ **równina sandrowa** - zabudowana w podłożu z piaskami i żwirami. Na obszarze tym występuje wsiąkanie wody opadowej w podłoże oraz umiarkowany tranzyt wody i materii ku terenom niżej położonym;
- ❖ **wysoczyzna morenowa płaska** - porośnięta roślinnością pól uprawnych. Na obszarze tym występują gleby brunatne właściwe w podłożu z piaskami gliniastymi i glinami lekkimi. Dominuje tu spływ wody opadowej, a jej wsiąkanie oraz tranzyt materii ku terenom niżej położonym jest ograniczony. Występuje tu akumulowanie energii słonecznej głównie w roślinach oraz w glebie;
- ❖ **dna rynien polodowcowych** - na obszarze tym występują liczne jeziora, cieką, zbiorowiska łąkowe i utwory torfowe. Występuje tu wyraźna akumulacja materii (w tym zanieczyszczeń stałych, płynnych i gazowych) z terenów wyżej położonych oraz tranzyt wody i materii zgodnie ze spadkiem cieków. Przewietrzanie tego obszaru jest zmienne - uzależnione od położenia rynny względem przeważających kierunków wiatru i ich domknięcia lub otwarcia od strony nawietrznej.

2.1.3. Surowce mineralne

Na obszarze miasta Ława brak jest udokumentowanych i perspektywicznych złóż kopalin. *Na obszarze miasta zlokalizowane jest tylko jedno złożo kruszywa naturalnego, którego eksploatacja została zaniechana w roku 1995, a złożo zrehabilitowano w kierunku leśnym.*

~~Udokumentowane złoża piaskowców kwarcowych (pow. 14 ha) występują natomiast w sąsiedztwie południowej granicy administracyjnej miasta (w gminie wiejskiej Ława). Złoża te eksploatowane są kosztem zbiorowisk leśnych przez zakład silikatowy „Cegielni Olsztyńskich” S.A.~~

2.1.4. Gleby

W strukturze użytkowej miasta użytki rolne zajmują 743 ha, co stanowi 34% powierzchni ośrodka (wg stanu na 01.01.2016 - 614ha, które stanowi 28% powierzchni). Struktura użytkowania gruntów rolnych przedstawia się w następujący sposób:

- ❖ grunty orne - 482 ha - 65%

- ❖ łąki trwałe - 91 ha - 12%
- ❖ pastwiska trwałe - 161 ha - 22%
- ❖ sady - 9 ha - 1%.

Wg stanu na 01.01.2016 struktura użytkowania gruntów rolnych przedstawiała się następująco:

- ❖ *grunty orne - 384 ha - 62%*
- ❖ *łąki trwałe - 83 ha - 13%*
- ❖ *pastwiska trwałe - 123 ha - 20%*
- ❖ *sady - 2 ha - mniej niż 1%*
- ❖ *grunty rolne zabudowane - 11ha - 2%*
- ❖ *grunty pod stawami - 5ha - 1%*
- ❖ *grunty pod rowami - 6ha - 1%.*

Gleby występujące na obszarze miasta Ława, to głównie gleby brunatne właściwe, kwaśne i wylugowane wytworzone na glinach lekkich, piaskach gliniastych i piaskach słabo gliniastych. Gleby torfowe i mułowo-torfowe występują w formach dolinnych (w tym wzdłuż kanału Ławskiego) i w zagłębieniach.

Mniejszą powierzchnię zajmują gleby bielicowe oraz murszowo-mineralne i murszowate.

Gleby występujące na terenie Ławy, to gleby klas bonitacyjnych:

- ❖ IVa i IVb - gleby o średnim potencjale rolniczym;
- ❖ V i VI - gleby o małym i bardzo małym potencjale rolniczym.

2.1.5. Wody podziemne i gruntowe

Wody podziemne

Całe miasto Ława, z wyjątkiem terenów położonych w części południowej, zlokalizowane jest w obszarze najwyższej ochrony międzymorenowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 210 „Ława”.

Według dokumentacji hydrologicznej, wykonanej w maju 1996 i zatwierdzonej przez Ministra OŚZNiL 25.06.1998 r., wyznaczony został proponowany obszar ochronny GZWP Nr 210 „Ława”. Obszar ochronny ustanawia w drodze rozporządzenia dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej.

W obrębie obszaru ochronnego wyznaczono obszar o zaostrzonych rygorach, tam, gdzie wody podziemne narażone są na bezpośrednie zanieczyszczenie - utwory o dużej przepuszczalności (brak izolacji lub częściowa) i łatwej akumulacji zanieczyszczeń (ryny polodowcowe) - gdzie czas przenikania pionowego zanieczyszczeń nie przekracza 25 lat.

Średnia głębokość stropu warstwy pierwszego poziomu wodonośnego (czwartorzędowego) wynosi 5 - 30 m p.p.t

Ujęcie komunalne w Ławie wykorzystuje wody trzeciorzędowe z warstwą wodonośną na głębokości 230 - 250 m, z 6 studniami o głębokości 301-330 m o wydajności 40 - 120 m³/h oraz 2 czwartorzędowe studnie awaryjne o głębokości 140 m i 124 m o wydajności 120 m³/h i 140 m³/h.

Ramowa Dyrektywa Wodna wprowadziła pojęcie jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), przez które rozumie się określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. Jednolite części wód są objęte monitoringiem, prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny oraz wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska.

Badania jakości wód podziemnych prowadzone są w celu dostarczenia informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, określenia trendów zmian oraz sygnalizacji zagrożeń w skali kraju na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych. Według podziału Polski na jednolite części wód, miasto Ława położone jest na terenie JCWPd o numerze 40.

Obszar JCWPd 40 obejmuje zlewnie Drwęcy i Osy. Z uwagi na rozległość JCWPd obejmuje różne jednostki morfologiczne i hydrogeologiczne. W związku z czym występowanie wód podziemnych i warunki hydrogeologiczne są także zróżnicowane. System wodonośny jest wielopiętrowy; obok poziomów międzymorenowych obecne są również warstwy wodonośne miocenu, oligocenu i paleocenu. W południowo - zachodniej części obszaru wody podziemne występują również w osadach kredy. Główne obszary zasilania systemu wodonośnego znajdują się w północnej i wschodniej części JCWPd.

Wody gruntowe

Wody gruntowe występują na obszarze miasta miejscami bardzo płytko od kilkudziesięciu centymetrów w lokalnych obniżeniach i wokół wód powierzchniowych do kilku metrów na wysoczyźnie morenowej i równinie sandrowej.

2.1.6. Wody powierzchniowe

Miasto Ława znajduje się w systemie dorzecza Wisły, a w tym w zlewni chronionej rzeki Drwęcy oraz w systemie dorzecza Osy (w tym zlewnia jez. Silm). Granicę między dorzeczami wyznacza dział wodny II rzędu.

W skład dorzecza rzeki Drwęcy wchodzi trzy zlewnie wyznaczone działami III rzędu, tj:

- ❖ zlewnie bezpośrednie jez. Jeziorak i jez. Mały Jeziorak, które są częścią zlewni całkowitej rzeki Ławki,
- ❖ ~~zlewnie bezpośrednie j. Łabędź, k. Ławskiego, j. Ławskiego i j. Dół, które są częścią zlewni całkowitej rzeki Ławki,~~
- ❖ ~~zlewnie bezpośrednie Rowu Marzyńskiego, j. Mulek i j. Łąka (Lonken lub Łąckie), które są częścią zlewni całkowitej j. Radomno i Strugi.~~
- ❖ zlewnie j. Łabędź, Strugi Tynwałd (zw. k. Tynwałd), j. Ławskiego Małego i j. Ławskiego (zw. j. Dół), które są częścią zlewni rzeki Ławki,
- ❖ zlewnia Strugi Radomno (zw. Rowem Marzyńskim na odcinku w Ławie) wraz ze zlewniami j. Mulek i j. Łąka (Lonken lub Łąckie), które są częścią zlewni j. Radomno.

Wody powierzchniowe w granicach administracyjnych Ławy zajmują ~~15,68%~~ **ponad 16%** powierzchni miasta.

Wody płynące

- ❖ Rzeka Ławka - to główny ciek omawianego obszaru. Jej długość całkowita wynosi 62,4 km, a zlewnia całkowita zajmuje powierzchnię 379,5 km². ~~W granicach administracyjnych miasta znajduje się przy ul. Kościuszki jeden jaz na Ławce bez przepławki dla ryb. Drugi jaz znajduje się w Dziarnówku (gmina wiejska Ława).~~
- ❖ ~~Kanał Ławski - dopływa do rzeki Ławki z jez. Łabędź (gmina wiejska Ława). Wypływ z jeziora i dopływ do Ławki następuje poprzez syfon w granicach administracyjnych miasta.~~

Wody stojące

Jeziorami położonymi całkowicie w granicach administracyjnych miasta są:

- ❖ *Mały Jeziorak* - o pow. 26 ha, głębokości maksymalnej 6,4 m, głębokości średniej 3,4 m oraz objętości wody 890,9 tys. m³,
- ❖ *Ławskie* - położone na wschód od ul. Jagiełły
- ❖ ~~Mulka~~ *Mulek* - o pow. 1,4 ha.

Jeziorami położonymi częściowo w granicach administracyjnych miasta są:

- ❖ *Jeziorak* - o pow. całkowitej 3219,4 ha, gł. maksymalnej 12,9 m; w ławie o pow. 272,5 ha, gł. maksymalnej 5,4 m i o szerokości 200 - 800 m; wahania poziomu wody wynoszą 40 cm, stan minimalny poziomu wody 99,22 m n.p.m., maksymalny 99,62 m n.p.m., stan alarmowy 99,72 m n.p.m.; na jeziorze występuje wyspa Wielka Żuława o pow. ~~82,08 ha~~; 82,4 ha;
- ❖ *Dół* - jest to jezioro o pow. 154,5 ha, głębokości średniej 1,1 m i maksymalnej 2,5 m (poza obszarem miejskim).

Wzdłuż zachodniej granicy administracyjnej miasta położone jest j. Silm (w dorzeczu Osy; połączone rowem z j. Szymborskim) o pow. 58,8 ha, gł. średniej 2 m i maks. 3,7 m.

W najbliższym sąsiedztwie miasta, jednak zlokalizowane poza jego granicami administracyjnymi są jeziora:

- ❖ *Łąka* (Lonken lub Łąckie) w dorzeczu Drwęcy, o pow. 22,5 ha połączone ciekami Struga z j. Radomno,
- ❖ *Gajerek* o pow. 3,2 ha,
- ❖ *Gajerek Mały*.

Na terenie Ławy występują również niewielkie oczka wodne oraz stawy antropogenicznego pochodzenia.

Na podstawie "Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły" określono Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP). Plan jest podsumowaniem każdego z 6 letnich cykli planistycznych wymaganych Dyrektywą 2000/60/WE tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna (2003-2009; 2009-2015; 2015-2021; 2021-2027) i stanowić powinien podstawę podejmowania wszelkich decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych i zasady gospodarowania nimi w przyszłości. Zawiera elementy wymienione w art. 114 Prawa wodnego.

Na terenie miasta Ława występują dwie JCWP jeziorne – JCWP Jeziorak Duży, o kodzie PLLW20116 oraz JCWP Ławskie, o kodzie PLLW20129.

Ponadto na terenie miasta Ława występuje JCWP rzeczna, o nazwie Ławka do wypływu z jeziora Ławskiego, której przypisano kod PLRW200025285693.

2.1.7. Klimat

Skutkiem położenia geograficznego miasta Ławy jest specyficzny klimat tych terenów. To właśnie rzeźba terenu, wody powierzchniowe, roślinność i użytkowanie wywierają największy wpływ na kształtowanie się klimatu lokalnego. W związku z powyższym na obszarze miasta panują następujące warunki klimatyczne:

- ❖ średnia roczna temperatura powietrza wynosi 6,8°C; średnia temperatura lipca 17,2°C, a stycznia -3,7°C;
- ❖ średnie dzienne usłonecznienie rzeczywiste w lecie (VI - VIII) wynosi 7 -7,5 godzin, zaś w zimie (XII - II) poniżej 1,3 godziny;
- ❖ średnie roczne opady wynoszą 671 mm; najczęściej opadów występuje w lipcu i sierpniu, najmniej w miesiącach zimowych; średnia liczba dni z opadem całodziennym w lecie wynosi poniżej 4, a w zimie 5 - 10 dni; średnia liczba dni z burzą wynosi 18.
- ❖ średnia liczba dni z mgłą w roku wynosi 50; średnia liczba mgieł w październiku (miesiącu z największą liczbą mgieł) wynosi 10.
- ❖ średnia liczba dni w roku z pokrywą śnieżną wynosi 80, zaś z pokrywą śnieżną o grubości powyżej 10 cm - 35 dni.
- ❖ średnia wilgotność powietrza wynosi 81, 8 %, najniższa w maju, najwyższa w grudniu.
- ❖ średnia prędkość wiatru wynosi 3,3 m/s, największa w styczniu, najmniejsza w sierpniu. Udział wiatrów bardzo silnych powyżej 15 m/s wynosi 0,7 %, a silnych 10 -15 m/s - 2,5 %. Najsilniejsze wiatry występują z południowego wschodu i zachodu, a najsłabsze ze wschodu. Rozkład wiatrów przedstawia się następująco: z południowego zachodu 25,2 %, z południa 21,1 %, z południowego wschodu 10,4 %, z zachodu 7,2 %, z północnego wschodu 6,4 %, z północy 5,5 %, ze wschodu 4,9 %, z północnego zachodu 3,3 %, cisze 16 %.

2.1.8. Roślinność

W roku 2007 Ogólna powierzchnia gruntów leśnych na terenie miasta Ława wynosi 305,8 ha, w tym:

- ❖ Własność Skarbu Państwa (Lasy Państwowe) - 262,1 ha - 86%,
- ❖ Własność gminy (lasy komunalne) - 32,4 ha - 11 %,
- ❖ Grunty leśne prywatne - 9,9 ha - 3 %.
- ❖ Na obszarze miasta Ława ogólna powierzchnia terenów zielonych wynosi 141,0 ha.

Wg stanu na 01.01.2016 ogólna powierzchnia gruntów leśnych wynosiła 311 ha, w tym:

- ❖ Własność Skarbu Państwa (Lasy Państwowe) - 268 ha - 86%,
- ❖ Własność gminy (lasy komunalne) - 38 ha - 12 %,
- ❖ Grunty leśne prywatne - 5 ha - 2 %.

Na obszarze miasta Ława ogólna powierzchnia terenów zielonych będących własnością gminy wynosi 141,0 ha.

Tabela 1. Zestawienie gruntów komunalnych miasta Ławy (stan na dzień 30.06.2007r.).

Tereny zielone		Powierzchnia [ha]	
		30.06.2007	01.01.2016
1.	Lasy	32,4	37,52
2.	Tereny zieleni	26,3	36,52
3.	Ogrody działkowe	82,3	82,57
4.	Park miejski	0,6	-
RAZEM		141,6	156,8

Pozostałe zbiorowiska roślinności występującej na obszarze miasta Ława, to:

- ❖ zbiorowiska zaroślowe i szuwarowe - występują w rynnach polodowcowych oraz w zagłębieniach wytopiskowych, wzdłuż jezior i cieków; są to:
 - mokradła z łąkami wilgotnymi, z glebami torfowymi i mułowo-torfowymi - tereny te stanowią ważne korytarze, ciągi i węzły ekologiczne o dużym potencjale retencji wody oraz o dużych i średnich potencjałach faunistycznym i florystycznym;
 - ciągi drzew krzewów, grupy drzew - na terenie miasta występują w sposób rozproszony, zwłaszcza wzdłuż cieków i dróg;
 - roślinność niewielkich parków, skwerów i ciągów parkowo-spacerowych;
 - tereny zieleni osiedlowej i zieleńce,
 - roślinność towarzysząca wodom powierzchniowym;
 - roślinność towarzysząca strefom źródłiskowym cieków - występuje w sąsiedztwie działów wodnych.
- ❖ zbiorowiska roślinności spontanicznej, seminaturalnej i naturalnej, tj.:
 - roślinność ruderalna z licznie występującymi chwastami,
 - roślinność łąk suchych i świeżych oraz muraw,
 - roślinność łąk wilgotnych,
 - roślinność szuwarowa z zaroślami,

- zadrzewienia,
- zbiorowiska leśne - nizinny las grądowy, kwaśna buczyna niżowa, ols porzeczkowy, ols torfowy, łąg jesionowo- olchowy, brzezina bagienna, pomorski bór mieszany, bór mieszany wilgotny, północnopolski bór mieszany świeży, bór bagienny; w typie siedliska - las mieszany świeży, las mieszany wilgotny, las świeży, las wilgotny, ols, bór mieszany świeży, bór bagienny.

Obszarowi zurbanizowanemu Ławy towarzyszy roślinność urządzona i towarzysząca zabudowie, tj.:

- ❖ roślinność parków, skwerów i ciągów parkowo-spacerowych,
- ❖ roślinność cmentarzy,
- ❖ roślinność zmienna pól uprawnych,
- ❖ roślinność ogrodów działkowych i sadów.

Roślinność towarzyszy zabudowie rekreacyjnej, jednorodzinnej, wielorodzinnej, usługowej, a także terenom głównych ulic, placów i zespołów garażowych, terenom kolejowym, terenom ferm hodowlanych i ogrodnictw oraz terenom zabudowy przemysłowo-składowej i obsługi miasta.

2.1.9. Świat zwierząt

Obszary sąsiadujące z terenami zurbanizowanymi zamieszkałe są przez liczną zwierzynę.

- ❖ ~~ssaki – dziki królik, zając szarak, wiewiórka, nornica ruda, karczownik ziemnowodny, polnik północny, polnik bury, polnik zwyczajny, mysz, popielica, jeż, kret, lis, borsuk, kuna, tchórz zwyczajny, gronostaj, łasica łaska, dzik, łos, sarna, jelen europejski oraz gatunki nietoperzy, jenot, piżmak, bóbr i wydra, a sporadycznie daniel, wilk i ryś;~~
- ❖ ~~ptaki – kania czarna, kania ruda, orzeł bielik, rybołów, orlik krzykliwy i bocian czarny. Przez obszar Ławy przebiega główny szlak przelotowy północnych populacji gęsi;~~
- ❖ ~~gady – jaszczurka zwinka i żyworódka, padalec zwyczajny, żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny i gniewosz plamisty;~~
- ❖ ~~płazy – na szczególną uwagę zasługują występujące tu: rzekotka drzewna, grzebiuszka ziemna, kumak nizinny i ropucha szara;~~
- ❖ ~~ryby – sandacz, szczupak, węgorz, karaś, leszcz, sum, płoć, karp, lin, wzdreaga, krąp, okoń, ukleja, amur i inne. Gdyby nie stan czystości rzeki Ławki i j. Dół oraz istnienie jazów w Ławie i Dziarnówku, to w wodach Ławki pojawiłyby się ryby łososiowate z rzeki Drwęcy, szczególnie pstrąg i lipień.~~

~~W najbliższych okolicach miasta zaobserwowano występowanie chronionych gatunków zwierząt, tj.:~~

~~❖ Ssaki:~~

~~— objęte ścisłą ochroną gatunkową: popielica, jeż, kret, gronostaj, łasica łaska, gatunki nietoperzy, wilk;~~

~~— objęte częściową ochroną gatunkową bóbr i wydra;~~

~~❖ Ptaki — kania czarna, kania ruda, orzeł bielik, rybołów, orlik krzykliwy i bocian czarny;~~

~~❖ Gady — wszystkie gatunki gadów występujące na omawianych terenach są chronione.~~

W obrębie terenów przyrodniczych na zewnątrz terenów zurbanizowanych oraz wokół miasta Iławy stwierdzono występowanie następujących gatunki ssaków, z których część objęta jest ochroną ścisłą (ś) i częściową (cz): dziki królik, zając szarak, wiewiórka (ś), orzesznica (ś), smużka leśna (ś), darniówka zwyczajna, nornik zwyczajny, nornica ruda, karczownik ziemnowodny (cz, z wyjątkiem wybranych terenów), polnik północny, polnik bury, polnik zwyczajny, rzesorek rzeczek (ś), ryjówka aksamitna (ś), ryjówka mała (ś), szczur wędrowny, badylarka (cz), mysz domowa, mysz polna, mysz leśna, mysz zaroślowa (cz), popielica (ś), jeż wschodni (ś), kret (cz, z wyjątkiem wybranych terenów), norka amerykańska, lis, borsuk, kuna leśna, kuna domowa, tchórz zwyczajny, jenot, piżmak, gronostaj (ś), łasica łaska (ś), bóbr (cz), wydra (cz, z wyjątkiem wybranych terenów), dzik, sarna, jeleń europejski,łoś (całoroczny okres ochronny), daniel, wilk (ś) oraz gatunki nietoperzy (ś), w tym nocek Natterera (ś), nocek rudy (ś), mroczek pozłocisty (ś), mroczek późny (ś), karlik mały (ś), karlik większy (ś), borowiec wielki (ś), borowiaczek (ś) i gacek brunatny (ś). Sporadycznie może pojawić się również ryś (ś).

W północnej, północno-zachodniej i północno-wschodniej części miasta Iławy występują rewiry następujących rzadkich, chronionych gatunków ptaków z Załącznika Nr 1 Dyrektywy Ptasiej: kania czarna, kania ruda, orzeł bielik, orlik krzykliwy, bocian czarny, trzmielojad, błotniak stawowy, dzięcioł średni.

Podczas migracji jesiennych w południowej części jez. Jeziorak zaobserwowano następujące gatunki ptaków: perkoz dwuczuby, kormoran, czapla siwa, łabędź niemy, kaczka krzyżówka, krakwa, cyraneczka, cyranka, głowienka, gągoł, łyska, mewa śmieszka, mewa srebrzysta i mewa pospolita. Przez obszar Iławy przebiega główny szlak przelotowy północnych populacji gęsi.

Wśród gadów chronionych w granicach miasta i wokół Iławy występują następujące gatunki: jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny, żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny i gniewosz plamisty. Sporadycznie od strony rzeki Drwęcy może pojawić się żółw błotny.

Wśród płazów chronionych w granicach miasta i wokół Iławy występują: traszka zwyczajna, traszka grzebieniasta, kumak nizinny, grzebiuszka ziemna, ropucha szara, ropucha zielona, ropucha

paskówka, rzekotka drzewna, żaba śmieszka, żaba wodna, żaba trawna, żaba jeziorowa, żaba moczarowa.

Ryby reprezentowane są przez następujące gatunki: sandacz, szczupak, węgorz, karaś, leszcz, sum, płoć, karp, lin, wzdręga, krąp, okoń, ukleja, amur i inne.

Zgodnie z pozyskaną informacją od Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie, na obszarze miasta nie występują strefy ochronne ptaków. W promieniu 5 kilometrów od granic administracyjnych (a lokalnie nie więcej jak 1 km) zlokalizowane są strefy ochronne gatunków ptaków drapieżnych - bielika, kani czarnej, kani rdzawej. Łącznie wydzielono 7 takich stref ochronnych.

2.2. Zasoby i walory przyrodnicze oraz ich ochrona

Park Krajobrazowy Pojezierza Ławskiego

Park Krajobrazowy Pojezierza Ławskiego (pow. 25 045 ha) z otuliną (~~pow. 18 038 ha~~) (pow. 16 419,1ha)- utworzony został w 1993 r. Granica parku i otuliny obejmuje północną część miasta Ława. Celem Parku jest zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych Pojezierza Ławskiego, zachowanie różnorodności biologicznej ekosystemów. Park i jego otulina położone są w granicach dwóch województw: warmińsko-mazurskiego i pomorskiego. Obejmuje fragmenty gmin: Starego Dzierzgonia, Susza, Ławy, Miasta i Gminy Zalewo i miasta Ławy.

Park chroni najcenniejsze przyrodniczo i krajobrazowo tereny Pojezierza Ławskiego. Granica parku obejmuje najbardziej urozmaicone krajobrazowo tereny z dużym udziałem zwartych kompleksów leśnych i silnie rozwiniętą siecią hydrograficzną.

Flora parku charakteryzuje się wysoką różnorodnością. Całkowitej ochronie podlega 29 gatunków, m.in.: wawrzynek wilczytyko, wroniec widlasty, widłak goździsty, goździk pyszny, grzybień biały i północny, grąźel żółty, rosziczka okrągłolistna oraz szereg storczyków np.: kukułka plamista, kukułka krwista, kruszczyk szerokolistny. Najcenniejszymi wśród zbiorowisk leśnych są zespoły uzależnione od wysokiego poziomu wód gruntowych.

Przedstawicielami fauny są liczne kręgowce:

- ❖ 11 gatunków płazów (wszystkie chronione),
- ❖ 5 gatunków chronionych gadów (żmija, zaskroniec, padalec, jaszczurka zwinka, żyworódka),
- ❖ 135 lęgowych gatunków ptaków (116 chronionych);
- ❖ 32 gatunki ssaków, w tym 5 chronionych.

Na obszarze parku występują 3 rezerваты przyrody ("Jezioro Czerwica", "Jezioro Gaudy", "Jasne"), a kolejne 3 są planowane ("Rezerwat przyrody Buczyna na Łaniochu", "Rezerwat przyrody Piotrkowskie Bagno", "Rezerwat przyrody Witoszewskie Grądy"). Ponadto zlokalizowanych jest tu 58 pomników przyrody ożywionej.

Ogólne zasady ochrony parków krajobrazowych zawarte zostały w „Ustawie o ochronie przyrody” z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. nr 92, poz. 880 z dnia 30 kwietnia 2004 r. z późniejszymi zmianami tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r., poz. 2134). Natomiast szczegółowe zapisy dotyczące ochrony Parku Krajobrazowego Pojezierza Ławskiego i jego otuliny określa plan ochrony, zatwierdzony Rozporządzeniem Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr 37 z dnia 27 września 2005 roku w sprawie Parku Krajobrazowego Pojezierza Ławskiego w części dotyczącej województwa warmińsko-mazurskiego (Dz. Urzędowy Woj. Warmińsko-Mazurskiego Nr 140, poz. 1649).

Obszar Chronionego Krajobrazu (OCHK)

Przez teren miasta Ława przebiegają granice 2 obszarów chronionego krajobrazu, tj.:

- ❖ OCHK Pojezierza Ławskiego (granica zbliżona do granicy otuliny PKPI),
- ❖ OCHK Doliny Dolnej Drwęcy (wzdłuż Ławki i wokół jez. Dół),

Powołanie OCHK nie wyklucza działalności człowieka na obszarze chronionym, jednakże musi być ona uwarunkowana potrzebami przyrody. OCHK może objąć swym zasięgiem inne formy ochrony przyrody, np. użytki ekologiczne, pomniki przyrody, stanowiska rozrodu i regularnego przebywania gatunków chronionych i in.

Zgodnie z art. 23.1 *Ustawy o ochronie przyrody* z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. nr 92, poz. 880 z dnia 30 kwietnia 2004 r. z późniejszymi zmianami tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r., poz. 2134) OCHK „obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.”

Szczegółowe zapisy dotyczące ochrony obszarów chronionego krajobrazu określone są Rozporządzeniem Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr 31 z dnia 23 kwietnia 2008r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ławskiego (część A i część B) - Dz. Urzędowy Woj. Warmińsko - Mazurskiego Nr 71 z dn. 07.05.2008r., poz. 1357 oraz w odniesieniu do OCHK Doliny Dolnej Drwęcy - Uchwała nr XVIII/437/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 czerwca 2016 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy.

Na obszarze Obszaru Chronionego Krajobrazu wprowadzone są następujące zakazy:

- ❖ zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- ❖ realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska;
- ❖ likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych
- ❖ i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony
- ❖ przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- ❖ wydobywania docelów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości,
- ❖ w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- ❖ wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- ❖ dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- ❖ likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno błotnych;
- ❖ lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Natura 2000

Północna część miasta znajduje się w obszarze europejskiej sieci Natura 2000 - „Lasy Iławskie” na podstawie Dyrektywy Siedliskowej i Ptasiej. Obszar został powołany rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. Nr 229 poz.2313 ze zm.).

Kolejnym terenem wyznaczonym w obszarach Natura 2000 jest obszar siedliskowy - PLH280053 „Ostoja Iławska”. Na terenie miasta Iława zlokalizowany jest niewielki fragment tego terenu przy jeziorze Jeziorak - jego południowy brzeg. Są to ogólnie tereny leśne.

Obszar Natura 2000 utworzona na mocy DECYZJA KOMISJI z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C (2010) 9669)(2011/64/UE) - Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 33 str. 146, 2011-02-08.

W 2015 r. opublikowano Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Iławska PLH280053. Zgodnie

z załącznikiem nr 6 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 31 marca 2015 r. na fragmencie obszaru NATURA 2000 położonym w granicach administracyjnych miasta Iława zinwentaryzowano siedliska podlegające ochronie.

Ogólnoeuropejska sieć ekologiczna Natura 2000 stanowi jednolity system ochrony przyrody. Na sieć składają się większe i mniejsze obszary wyznaczone na podstawie aktów prawnych Unii Europejskiej. Państwa członkowskie Unii Europejskiej zobowiązane są do zachowania, utrzymania i odtwarzania siedlisk przez utrzymywanie, zagospodarowywanie, odtwarzanie i tworzenie biotopów, oraz unikanie zanieczyszczenia i pogarszania stanu siedlisk w obszarach chronionych i poza nimi. Wybór form i metod ochrony pozostaje w gestii krajów członkowskich.

Obszary „Natura 2000” mogą obejmować istniejące już formy ochrony przyrody, np. parki narodowe czy rezerваты, lub też obszary użytkowane gospodarczo, dotąd nie chronione. Wyznaczane w ramach sieci Natura 2000 obszary OSO oraz SOO nie są terenami ścisłej ochrony przyrody i nie posiadają charakteru rezerwatu czy parku narodowego. Zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. nr 92, poz. 880 z dnia 30 kwietnia 2004 r. z późniejszymi zmianami - tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r., poz. 2134) na obszarach tych zabrania się podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony wyznaczony został obszar Natura 2000. Działania ochronne powinny mieć na celu zachowanie w należyłym stanie zasobów przyrody, przy czym przepisy unijne nie precyzują sposobów, w jaki efekt ochrony ma być osiągnięty. Podstawową zasadą obowiązującą na obszarach objętych siecią Natura 2000 powinno być zachowanie równowagi pomiędzy ochroną przyrody a gospodarką. Dodatkowo na Obszarach Specjalnej Ochrony szczególnej ochronie podlega przestrzeń życiowa ptaków.

"ZIELONE PŁUCA POLSKI"

Obszar miasta Ława znajduje się w granicach obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”. Obszar ten objął teren Polski północno - wschodniej o nieskażonej przyrodzie i bogatych walorach krajobrazowych. Głównym celem porozumienia, w sprawie ochrony „ZPP” jest naturalna potrzeba ochrony dziedzictwa przyrodniczego i integracja środowiska z rozwojem gospodarczym i postępowaniem cywilizacyjnym.

Istotą porozumienia „Zielone Płuca Polski” jest przyjęcie idei i zasad ekorozwoju jako podstawowego kierunku bytu gospodarczego, społecznego i kulturalnego. Rozwój społeczno-gospodarczy realizowany ma być (jest) w zrównoważeniu z rozbudowywanym, regionalnym systemem ochrony zasobów przyrodniczych i kulturowych o randze europejskiej. Zgodnie z dokumentem „Porozumienia w sprawie współdziałania na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz promocji obszaru Zielone Płuca Polski z zachowaniem jego bioróżnorodności biologicznej i tożsamości kulturowej” (2004) główne cele zrównoważonego rozwoju obszaru to:

- ❖ ożywienie oraz proekologiczne ukierunkowanie rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru Zielone Płuca Polski, ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, leśnictwa, gospodarki wodnej, turystyki i lecznictwa uzdrowiskowego,*
- ❖ wspieranie inicjatyw organizacyjnych i finansowych tworzących materialne podstawy rozwoju obszaru Zielone Płuca Polski,*
- ❖ pozyskiwanie środków Unii Europejskiej,*
- ❖ wzrost atrakcyjności i konkurencyjności obszaru Zielone Płuca Polski w przestrzeni europejskiej,*
- ❖ doskonalenie i promocję produktów oraz usług wytwarzanych na obszarze Zielone Płuca Polski,*
- ❖ uwzględnienie arealu i funkcji Zielonych Płuc Polski w polityce przestrzennej i regionalnej Państwa,*
- ❖ podnoszenie poziomu wiedzy o walorach przyrodniczych i kulturowych obszaru Zielone Płuca Polski wśród mieszkańców regionu, Polski i Europy.*

ECONET

Miasto Ława znajduje się w zachodniomazurskim obszarze węzłowym o znaczeniu międzynarodowym w sieci ekologicznej ECONET - Polska. W hierarchii sieci ekologicznej jest to obszar o randze najwyższej.

Ochrona gatunkowa

Na zachód od wyspy Wielka Żuława występuje ochrona strefowa dla rzadkich ptaków drapieżnych.

Na podstawie art. 45 *Ustawy o ochronie przyrody* z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. nr 92, poz. 880 z dnia 30 kwietnia 2004 r. z późniejszymi zmianami *tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r., poz. 2134*) ochrona gatunkowa „ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.”

Ochrona gatunkowa regulowana jest wyżej wspomnianą ustawą oraz następującymi rozporządzeniami:

- ❖ *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016r., poz. 2183),*
- ❖ *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014r., poz. 1409),*
- ❖ *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014r., poz. 1408).*

Lasy ochronne

Na obszarze miasta Ława część kompleksów leśnych stanowią lasy, które Zarządzeniem nr 76 Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 21.05.2007 r. uznane zostały za ochronne. Za lasy ochronne uznane zostały z racji tego, iż:

- ❖ pełnią funkcje wodochronne,
- ❖ znajdują się w granicach administracyjnych miast.

Łączna powierzchnia lasów ochronnych wynosi 182,2333 ha.

Strefa ochronna Głównego Zbiornika Wód Podziemnych

Na podstawie dokumentacji hydrologicznej, wykonanej w maju 1996 i zatwierdzonej przez Ministra OŚZNiL 25.06.1998 r., dla Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 210 „Ława” zaproponowano obszar ochronny, który w drodze rozporządzenia ustanawia dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej.

Strefy ochronne ujęć wody

Dla 8 studni ujęcia komunalnego wód podziemnych ustanowiono decyzją Starosty Ławskiego OŚR.6226/2/2003 z dnia 9.05.2003 r. strefy ochrony bezpośredniej.

Korytarze ekologiczne

Rzeka Ławka oraz jeziora występujące na obszarze miasta Ława: Jeziorak Mały, Jeziorak, Ławskie i Dół tworzą korytarze i ciągi ekologiczne, które ze względu na ich znaczenie klimatyczne, hydrologiczne i biologiczne należy zachować.

2.3. Antropizacja środowiska przyrodniczego

Degradacja powierzchni ziemi i gleb

Podstawowym zagrożeniem dla powierzchni ziemi są wszelkiego rodzaju zadania inwestycyjne typu: rozbudowa terenów mieszkaniowych, komunikacyjnych i inwestycyjnych, eksploatacja kopalni, które będą oddziaływać na powierzchnię ziemi w fazie realizacji.

Na stan środowiska naturalnego, w tym powierzchnię ziemi ma wpływ również lokalizacja i prowadzenie działalności gospodarczej, w szczególności uciążliwa i zagrażająca jest działalność związana z gospodarowaniem odpadami.

Na degradację powierzchni ziemi w mieście Ława wpływ mają:

- ~~❖ nieczynne, miejskie składowisko odpadów przy ul. Komunalnej – pow. 9,4 ha – z dotychczasowym nagromadzeniem odpadów około 260 000 Mg;~~
- ~~❖ dzikie składowiska i zaśmiecenia w rozproszeniu w różnych miejscach, szczególnie widoczne na obrzeżach miasta,~~
- ~~❖ 2 wyrobiska poeksploatacyjne w południowej i wschodniej części miasta,~~
- ~~❖ kilkanaście terenów ze zdegradowaną powierzchnią ziemi najczęściej bez darni, podlegające erozji wodnej i wietrznej,~~
- ~~❖ udokumentowane złoża piasków kwarcowych o pow. 14 ha i wysokości stoków 20 m, eksploatowane kosztem zbiorowisk leśnych przez zakład silikatowy „Cegielni Olsztyńskich” w sąsiedztwie południowej granicy administracyjnej miasta (w gminie wiejskiej Ława).~~

Zanieczyszczenia powietrza

Miasto Iława znajduje się w warmińsko-mazurskiej strefie badania oceny jakości powietrza atmosferycznego. W roku 2014 na terenie miasta były prowadzone badania monitoringowe jakości powietrza, w zakresie pyłu PM 10 oraz WWA (punkt przy ul. Andersa).

Analiza danych za 2014 rok pozwala wnioskować, że jakość powietrza w województwie jest na ogół dobra. Zanieczyszczenia gazowe takie jak: SO₂, NO₂, benzen i CO w szczególności charakteryzują się niskimi notowanymi wartościami stężeń w stosunku do poziomów dopuszczalnych. Jedyne minimalne zagrożenie wystąpienia przekroczeń może dotyczyć NO₂, z uwagi na rozwijający się transport kołowy. Lokalnie mogą występować sytuacje niekorzystne dla zdrowia mieszkańców, np. w miejscu o zwiększonej emisji spalin samochodowych, zanieczyszczeń przemysłowych, zanieczyszczeń powstających przy niepełnym spalaniu paliw stałych. Niekorzystną dla zdrowia jakość powietrza może potęgować ciasna zabudowa miejska. Znacznie lepsze warunki zdrowotne pod względem jakości powietrza są na obszarach zaopatrywanych w energię cieplną z centralnych ciepłowni lub zmodernizowanych kotłowni lokalnych, z dala od tras komunikacyjnych.

Na terenie miasta tzw. niska emisja, czyli pochodząca z zabudowy mieszkaniowej, jest dominującym problemem w szczególności na terenie osiedli domów jednorodzinnych „Gajerek”, „Lubawskie”, „Lipowy Dwór” oraz „Ostródzkie”. Budynki wielorodzinne oraz około 140 budynków jednorodzinnych podłączonych jest jak dotąd do sieci ciepłowniczej. W obszarach zwartej zabudowy obszarów centralnych jednostki występuje jednak zjawisko kumulacji zanieczyszczeń, przede wszystkim komunikacyjnych. Proces rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń jest tam utrudniony poprzez duże zagęszczenie ruchu samochodowego i brak prawidłowego przewietrzania. Na stan jakości powietrza oprócz emisji liniowej i powierzchniowej ma również wpływ emisja punktowa, pochodząca z prowadzonej działalności gospodarczej.

*Należy mieć na uwadze fakt, iż dla strefy warmińsko-mazurskiej obowiązuje program ochrony powietrza opracowany ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM₁₀ i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀ wraz z Planem działań krótkoterminowych ze względu na ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM₁₀.
[Dane: Program Ochrony Środowiska miasta Iława]*

~~❖ Dane zamieszczone w „Raporcie o stanie środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2005 roku” przedstawiają stopień zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem azotu, dwutlenkiem siarki oraz pyłem zawieszonym.~~

Tabela 2. Stopień zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem azotu, dwutlenkiem siarki oraz pyłem zawieszonym.

	Stężenie średnie [ug]					
	NO ₂		SO ₂		PM10	
	roczne	najwyższe 24 godzinne	roczne	najwyższe 24 godzinne	roczne	najwyższe 24 godzinne
2003	29	57	2	17	13	89
2004	23	48	2	13	8	70
2005	26	52	1	9	10	62

Źródło: Raport o stanie środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2005 roku

❖ Źródłami zanieczyszczeń powietrza w Ławie są:

1) kotłownie węglowe – „Energetyka Ciepła”

- a) kotłownia K 1, ul. Wojska Polskiego 23 opalana miałem węglowym o mocy znamionowej 42 MW i przewidywanej 39 MW w 2006 r., maksymalna moc chwilowa zanotowana w grudniu 2002 r. wynosiła 36 MW, posiada urządzenia odpylające oraz instalacje odsiarczania i odazotowania spalin; emisja zanieczyszczeń w okresie styczeń – marzec i kwiecień – czerwiec 2003 r. wyniosła odpowiednio: dwutlenek siarki 94 t i 25 t, dwutlenek azotu 27 t i 6 t, tlenek węgla 15 t i 2 t, pył 36 t i 4 t; kotłownia przystosowana do współspalania miału węglowego i biomasy (zrębki, trociny i odpady drewna), maksymalna ilość dodatku biomasy do 50 %;
- b) kotłownia K 2, ul. Ostródzka 54 opalana miałem węglowym o mocy 4,2 MWt, posiada urządzenia odpylające; emisja zanieczyszczeń w okresie styczeń – marzec 2003 r. wyniosła: dwutlenek siarki 5 t, dwutlenek azotu 2 t, tlenek węgla 8,5 t, pył 6 t; kotłownia przystosowana do współspalania miału węglowego i biomasy (zrębki, trociny i odpady drewna); maksymalna ilość dodatku biomasy do 50 %;

2) emitory technologiczne i kotłownie zabudowy produkcyjnej, składowej i usługowej, m.in.

- a) Ławskie Zakłady Naprawy Samochodów, ul. Grunwaldzka 13 posiadają emitory technologiczne, które wprowadzają do powietrza 34 związki chemiczne; w 2000 r. stwierdzono przekroczenie emisji acetonu i węglowodorów aromatycznych na emitorze malarni silników WM; w okresie 1998 – 2003 podjęto działania zmierzające do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń powietrza;
- b) „EKODROB”, ul. Składowa 8, kotłownia opalana olejem opałowym lekkim; w 2002 r. emisja zanieczyszczeń wyniosła, dwutlenek siarki 7 t, dwutlenek azotu 6 t, tlenek węgla 1 t, pył 2 t;

- ~~c) IPB, ul. Lubawska 3, kotłownia węglowa o mocy 1,59 MW; planowana budowa kotłowni gazowej;~~
- ~~d) „Rolimpex-Nasiona”, ul. Wyszyńskiego 51, emitory technologiczne;~~
- ~~e) „Dekort”, ul. Produkcyjna 12, kotłownia opalana drewnem i trocinami o mocy 0,9 MW, dodatkowo emitory technologiczne;~~
- ~~j) Zakład Taboru (PKP), dwie kotłownie o mocy > 0,5 MW (cztery < 0,5 MW);~~
- ~~k) Szpital Powiatowy, spalarnia odpadów medycznych, kotłownia opalana gazem i olejem opałowym o mocy 1,4 MW;~~
- ~~l) kurniki Lipowy Dwór;~~
- ~~3) osiedla domów jednorodzinnych—zła jakość większości palenisk połączona ze spalaniem paliw stałych i odpadów;~~
- ~~4) wysypisko odpadów przy ul. Komunalnej—pyły, zanieczyszczenia chemiczne i mikrobiologiczne powietrza;~~
- ~~5) pojazdy samochodowe, szczególnie poruszające się wzdłuż ulic ruchu tranzytowego (droga krajowa nr 16 i drogi wojewódzkie nr 521 i 536) oraz wzdłuż ulic wzmożonego ruchu wewnętrznego;~~
- ~~6) Zakłady Przemysłu Ziemniaczanego „Ława”—nieczynny osadnik, przepompownia, rezerwowe pola filtracyjne nad j. Dół;~~
- ~~7) miejska oczyszczalnia ścieków w Dziarnach (wiejska gmina Ława)—zanieczyszczenia chemiczne i mikrobiologiczne powietrza; ustanowiona została strefa ochronna wokół oczyszczalni decyzją Wojewody Olsztyńskiego OS.I.7623/7/92/95/96 z dnia 6.12.1996 r.~~
- ~~8) stacje benzynowe;~~
- ~~9) zabudowa w poprzek ciągów przewietrzających (szczelin wentylacyjnych z § 38 ust. 5 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ławy), m.in. między ulicami Andersa i Wyszyńskiego.~~

Hałas

Najbardziej uciążliwymi emitorami hałasu i wibracji, mającymi zasadniczy wpływ na klimat akustyczny w mieście Ława są: trasy komunikacyjne i zakłady produkcyjne. Dopuszczalne poziomy hałas w środowisku uzależnione są od źródła hałasu, pory dnia oraz przeznaczenia terenu.

Na drodze wojewódzkiej nr 536 (od km 0+000 do km 2+571) prowadzone były badania akustyczne, których wyniki wskazały zachowanie normy w porze dziennej, natomiast w porze nocnej przekroczenie tej normy o 1 dB.

Główny ruch samochodowy skupiony jest w ciągu drogi krajowej nr 16 oraz na drogach wojewódzkich nr 536 (ulice Grunwaldzka - Wyszyńskiego - Lubawska) oraz droga nr 521 (ulica bez nazwy). Na terenie miasta zlokalizowane są drogi powiatowe posiadające nawierzchnię bitumiczną. Stan nawierzchni dróg powiatowych jest różny, od złego przez średni i dobry. System dróg powiatowych uzupełniony jest drogami gminnymi. Na lokalną ludność może oddziaływać również hałas pochodzenia kolejowego. Przez miasto przechodzą trasy linii kolejowych relacji Warszawa - Gdańsk, Toruń - Olsztyn oraz Płock - Gdańsk. Hałas może być uciążliwy dla mieszkańców ulic - Mickiewicza, Nowomiejskiej, Jagielly i Stacyjnej. Dla tego terenu nie opracowano jednak map akustycznych. Zakończona została modernizacja trasy kolejowej Warszawa - Gdynia, a w mieście zainstalowano ekrany dźwiękochłonne.
[Dane: Program Ochrony Środowiska miasta Iława]

❖ Źródłami hałasu na obszarze miasta Iława są:

1) ~~pojazdy samochodowe, w tym ciężkie i autobusy poruszające się:~~

- ~~— w ciągu drogi krajowej nr 16 (ul. Niepodległości, ul. Konstytucji 3 Maja, ul. Sienkiewicza, ul. Kościuszki—Ostródzka, wylot na Grudziądz),~~
- ~~— w ciągu drogi wojewódzkiej nr 536 (ul. Lubawskiej, ul. Wyszyńskiego—Grunwaldzka),~~
- ~~— w ciągu drogi wojewódzkiej nr 521 (wylot na Malbork),~~
- ~~— wzdłuż ulic wzmożonego ruchu wewnętrznego (ul. Biskupska, ul. Dąbrowskiego, ul. Wojska Polskiego, ul. Andersa, ul. Sobieskiego, część ul. Królowej Jadwigi od ul. Kościuszki do ul. Sobieskiego, ul. Ogrodowa, część ul. 1 Maja, część ul. Skłodowskiej i część ul. Smolki),~~

2) ~~pociągi poruszające się wzdłuż magistrali kolejowej Warszawa—Gdynia, w mniejszym stopniu wzdłuż linii kolejowej do Olsztyna i Torunia; hałas szczególnie uciążliwy dla mieszkańców ulic Mickiewicza, Nowomiejskiej, Jagielly i Stacyjnej,~~

3) ~~w sąsiedztwie obiektów produkcyjnych i magazynowych m.in.:~~

- ~~— Iławskie Zakłady Naprawy Samochodów — w 1999 r. i 2000 r. stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu (WIOŚ); konflikt z otaczającą zakład zabudową mieszkaniową,~~
- ~~— Zakład Produkcji Odzieży „Exellent” — w 1999 r. 2001 r. stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu (WIOŚ),~~
- ~~— Zakład Pomocniczy przy Zakładzie Karnym — w 2000 r. stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu (WIOŚ),~~
- ~~— Przedsiębiorstwo Produkcyjne „Dekort”,~~
- ~~— zakłady stolarskie.~~

— Poza granicą administracyjną Ławy źródłem hałasu (związanym z funkcjonowaniem miasta) jest miejska oczyszczalnia ścieków w Dziarnach (gmina wiejska Ława).

Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych

❖— Badania czystości wód powierzchniowych wykazały co następuje:

— **j. Jeziorak** — III klasa czystości w 2000 r. (WIOŚ) ze względu na znaczne ilości związków fosforu i azotu oraz wysoką zawartość substancji organicznych, w okresie letnim — masowy rozwój sinic, stan sanitarny w II klasie czystości; badania kąpieliska miejskiego przy ul. Chodkiewicza (20.08.2003 r., PSSE) wskazały na zbyt małą przezroczystość wody i zbyt mały % nasycenia tlenem rozpuszczonym;

— **j. Jeziorak Mały** — III klasa czystości w 2000 r. (WIOŚ) ze względu na wysoką zawartość substancji organicznych i wysokie wartości azotu ogólnego, stan sanitarny w II klasie czystości; w porównaniu z badaniami z 1989 r. stwierdzono w 2000 r. poprawę stanu sanitarnego (z III na II klasę czystości) i właściwości fizyko-chemicznych jeziora (z nie odpowiadających normom na III klasę czystości);

— **j. Dół** — III klasa czystości w 2002 r. (WIOŚ) ze względu na znaczne ilości związków fosforu i azotu oraz wysoką zawartość substancji organicznych, stan sanitarny w II klasie czystości; w porównaniu z badaniami z 1996 r. stwierdzono w 2002 r. wyraźną poprawę stanu czystości jeziora, szczególnie jego właściwości fizyko-chemicznych i biologicznych (z nie odpowiadających normom na III klasę czystości);

— **rzeka Ławka** — powyżej j. Dół wody nadmiernie zanieczyszczone nie odpowiadały normom w 2002 r. (WIOŚ) w okresie letnim ze względu na stan sanitarny i zawartość tlenu rozpuszczonego; poniżej j. Dół (wiejska gmina Ława) II klasa czystości, stan sanitarny w I klasie czystości.

> Wszystkie jeziora w granicach administracyjnych miasta są jeziorami silnie zeutrofizowanymi.

❖— Od momentu uruchomienia w 1991 r. miejskiej, mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Dziarnach, stan gospodarki ściekowej uległ znacznej poprawie. Wcześniej bowiem większość ścieków trafiała bezpośrednio lub po słabym podczyszczaniu do wód powierzchniowych. Do roku 1984 r. wszystkie ścieki technologiczne z Zakładów Przemysłu Ziemniaczanego zrzucane były na pola filtracyjne, skąd następowało ich przemieszczanie do j. Dół. Obecnie następuje stopniowa poprawa stanu czystości szczególnie j. Jeziorak Mały, j. Dół i rzeki Ławki w związku ze znacznym zmniejszeniem ilości zrzucanych ścieków.

❖ Jakość wód podziemnych na obszarze miasta Ława przedstawia się następująco:

- wody podziemne z poziomu trzeciorzędu (głębokość stropu warstwy wodonośnej 230 m) — badania monitoringowe, przeprowadzone w 2000 r. i 2001 r. (WIOŚ, 2002) wykazały, iż są to wody klasy średniej (klasa II) przy dużej zawartości wodorowęglanów, azotu amonowego i strontu (woda o niskiej jakości — klasa III); większość zanieczyszczeń wód podziemnych głębszych poziomów wodonośnych ma charakter naturalny,
- w wodzie z poziomu trzeciorzędowego części studni ujęcia wód podziemnych w Ławie (ul. Wodna) stwierdzono ponadnormatywną zawartość żelaza (2003, PSSE). Oddanie do użytku w 2000 r. stacji uzdatniania wody spowodowało, że woda podawana do sieci wodociągowej spełniła obowiązujące normy. Jednak przewymiarowanie sieci wodociągowej sprawiło wtórne zanieczyszczenie wody pitnej, szczególnie odczuwalne przez mieszkańców Osiedla Lipowy Dwór, gdzie dochodziła woda ze zwiększoną mętnością i ponadnormatywną zawartością żelaza,
- wyniki badań prowadzonych przez Powiatową Stację Sanitarно — Epidemiologiczną (2003 r.) wykazały, iż w wodzie z ujęcia i wodociągu lokalnego (Ośrodek Wypoczynkowy) na wyspie Wielka Żuława występuje ponadnormatywna zawartość żelaza i manganu oraz niewłaściwa barwa i mętność. Woda była warunkowo przydatna do spożycia przez ludzi w terminie do 31.05.2004 r.

❖ Przyczynami zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych są:

- infiltracja zanieczyszczeń obszaru nieczynnego już składowiska odpadów w przepuszczalne podłoże i w wody podziemne pierwszego poziomu wodonośnego, w kierunku j. Mułka i Rowu Marzyńskiego.
Wody gruntowe wokół składowiska są zanieczyszczone bakteriologicznie i chemicznie,
- zrzuty ścieków technologicznych przez Zakłady Przemysłu Ziemniaczanego na tereny leśne (tzw. oczyszczalnia leśna) w okolicach Smolnik (7 km od zakładu, wiejska gmina Ława) w ilości do 780000 m³/rok (ograniczenie oczyszczalni leśnej do 510000 m³/rok), średnio 4500 m³/dobę w czasie trwania kampanii, co powoduje przenawożenie siedliska i potencjalne zagrożenie dla czystości Drwęcy, oddalonej o 1 km; w przypadku wystąpienia mrozów (10°C) lub poważnej awarii urządzeń oczyszczalni leśnej, ścieki technologiczne odprowadzane są na pola filtracyjne (65 ha całość, 35 ha bezpośrednie oddziaływanie ścieków) nad j. Dół w ilości do 105 000 m³/rok, co stanowi potencjalne źródło skażenia wód jeziora,

- zrzucanie przez Zakład Taboru (PKP) słabo podczyszczonych ścieków technologicznych i socjalnych z dużym udziałem substancji ropopochodnych do rowu i następnie do j. Łąka w zlewni chronionej rzeki Drwęcy w ilości 46 150 m³/dobę. Drugi zrzut ścieków socjalno-bytowych w ilości 14 m³/dobę następuje do stawu bezodpływowego; zakład nie posiada pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków,
- zrzuty wód deszczowych z terenów produkcyjnych i komunikacyjnych bez separatorów (bez podczyszczania) do rzeki Ławki, j. Jeziorak Mały, j. Jeziorak, j. Mułek, stawów na południu miasta, Rowu Murzyńskiego oraz rowów zlewni kanału Ławskiego,
- spływ biogenów z ogrodów działkowych znajdujących się na stokach rynien połodowcowych w kierunku stawów i ujęć wód podziemnych w południowej części miasta oraz w kierunku rzeki Ławki i j. Jeziorak,
- tereny bez kanalizacji i nieszczelne szamba (zwłaszcza ul. Lipowa, część ul. Lipowy Dwór, ul. Zalewska, ul. Grudziądzka i wyspa Wielka Żuława zabudowa nie podłączona na „końcówkach” sieci kanalizacyjnej),
- zrzuty zanieczyszczeń ropopochodnych i ścieków z jachtów i innych jednostek pływających, szczególnie w 2 portach na j. Jeziorak (punkt zlewny na fekalia z jednostek pływających uruchomiono w porcie przy ul. Konstytucji 3 Maja),
- ograniczenie naturalnego odpływu wody z doliny (między ul. Biskupską a Wojska Polskiego i Kolejową) do Rowu Murzyńskiego przy Zakładzie Przemysłu Ziemniaczanego „Ława,
- zrzuty zużytego oleju silnikowego do kanalizacji deszczowej (m.in. w południowo-zachodniej części miasta—zrzut z ul. Smolki w kierunku stawu),
- grodzenie nieruchomości przyległych do wód powierzchniowych (rzeka Ławka, j. Jeziorak).

Promieniowanie i pole elektromagnetyczne

- ❖ Źródłami promieniowania elektromagnetycznego na terenie Ławy są:
 - napowietrzne linie wysokiego napięcia 110 kV przechodzące przez Ławę (wschodnia, południowo-zachodnia i południowa część miasta) - pas terenu do około 40m po obu stronach linii 29 m (2x14,5 m od każdego z przewodów) + odległość między przewodami jednej linii gdzie natężenie pola elektrycznego może być większe od 1 kV/m (na wysokości 1,8 m nad ziemią),
 - GPZ Ława 110/15 kV,
 - w mniejszym stopniu napowietrzne linie 15 kV i lokalne transformatory,

- stacje bazowe telefonii komórkowej.

❖ *Stacje bazowe telefonii komórkowych i anteny nadawcze.*

W praktyce, w otoczeniu anten stacji bazowych GSM, pola o wartościach wyższych od dopuszczalnych występują w odległości do 25 metrów od anten na wysokości zainstalowania tych anten. Ponieważ anteny są instalowane na dachach wysokich budynków lub na specjalnych wieżach, nie stwarzają one zagrożenia dla mieszkańców. Według analizy rozkładu pól elektromagnetycznych, obszar przekroczeń dopuszczalnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego o gęstości mocy 0,1 W/m² (szkodliwego dla zdrowia ludzi), występować będzie na znacznych wysokościach: powyżej 20 m n.p.t. i maksymalnym zasięgu do 71 m od anten, a więc w miejscach niedostępnych dla ludzi.

Degradacja roślinności i jej zagrożenia

- ❖ ~~Przejawami zagrożeń i degradacji roślinności na obszarze miasta Ława są:~~
 - ~~postępująca eutrofizacja jezior,~~
 - ~~miejskie składowisko odpadów, dzikie składowiska i zaśmiecenia,~~
 - ~~wyrobiska i tereny ze zdegradowaną powierzchnią ziemi,~~
 - ~~wypalanie łąk,~~
 - ~~zaprzeszczenie użytkowania części łąk i pastwisk,~~
 - ~~przekształcenie części łąk i pastwisk na uprawy,~~
 - ~~nasadzenia gatunków szybko rosnących obcych siedliskowo,~~
 - ~~presja rekreacyjna,~~
 - ~~grodzenie nieruchomości przyległych do wód powierzchniowych (rzeka Ławka, jez. Jeziorak).~~

Zagrożenia dla świata zwierząt

- ❖ ~~Zagrożeniami dla świata zwierząt, wynikającymi z działalności ludzkiej, są:~~
 - ~~postępująca eutrofizacja jezior,~~
 - ~~hałas komunikacyjny i wzmożony ruch pojazdów i pociągów, przecinający główne szlaki przemieszczania się zwierząt – zachodnia część miasta,~~
 - ~~brak przepławki dla ryb na rzece Ławce przy jazie przy ul. Kościuszki (dodatkowo 50 m dalej brak przepływu wody w kanale młyńskim; pod ul. Kościuszki przebiega w poprzek kanału sieć infrastruktury technicznej), co uniemożliwia przemieszczanie się ryb w górę rzeki w kierunku j.~~

Jeziorak i utrudnia przemieszczanie się ssaków pływających — wydry i bobra; brak przepławki również na ławce w Dziarnówku (gmina wiejska Ława),

— dewastacja i utrata tarlisk ryb,

— kłusownictwo,

— rekreacja,

— wygradzenia do linii brzegowej i w głąb jezior, szczególnie wzdłuż wschodniego brzegu j. Jeziorak północna część miasta,

— wygradzenia do linii brzegowej rzeki Ławki.

Dewastacja krajobrazu

❖ Dewastacja krajobrazu obszaru miasta Ława przejawia się:

- na terenie nieczynnego miejskiego składowiska odpadów,
- na terenie wyrobiska i terenów z zdegradowaną powierzchnią ziemi,
- na obszarze części zabudowy produkcyjnej i składowej,
- na obszarze części zabudowy wielorodzinnej z płaskimi dachami,
- napowietrznymi liniami wysokiego napięcia 110 kV i w mniejszym stopniu 15kV,
- wygradzeniami do linii brzegowej i w głąb jezior, szczególnie wzdłuż wschodniego brzegu j. Jeziorak - północna część miasta,
- grozzeniem nieruchomości przyległych do rzeki Ławki.

Zagrożenie powodziowe

Miasto nie jest zagrożone ani podtopieniami naturalnymi ani powodzią. Potencjalnymi obszarami zagrożenia powodzią są przede wszystkim tereny zalewowe rzeki Ławki (szczególnie między j. Jeziorak i jazem przy ul. Kościuszki) i Strugi Tynwald. [Dane: Program Ochrony Środowiska miasta Ława]

❖ ~~Potencjalne zagrożenie powodziowe na obszarze miasta Ława występuje przede wszystkim na terenach zalewowych rzeki Ławki (szczególnie między j. Jeziorak i jazem przy ul. Kościuszki, stan alarmowy 99,72 m n.p.m.) i kanału Ławskiego.~~

3. Stan prawny i struktura użytkowania gruntów

Stan prawny gruntów występujących w granicach administracyjnych miasta Ława prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Studium władania

Wyszczególnienie	Rok 2007		Rok 2016	
	Powierzchnia [ha]	Udział [%]	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
Grunty SP z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste	672	31	657	30
Grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste	247	11	222	10
Grunty spółek SP, przedsiębiorstw państwowych, i innych państwowych osób prawnych	0	0	0	0
Grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem oddanych w użytkowanie wieczyste	529	24	521	24
Grunty gmin i związków międzygminnych przekazanych w użytkowanie wieczyste	157	7	131	6
Grunty, które są własnością samorządowych osób prawnych, oraz grunty, których właściciele są nieznanymi	1	0,05	2	0
Grunty osób fizycznych	460	21	498	23
Grunty spółdzielni	25	1	26	1
Grunty kościołów związków wyznaniowych	3	0,1	3	0
Wspólnoty gruntowe	0	0	0	0
Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów oddanych w użytkowanie	51	2	52	2
Grunty powiatów przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0	0	0
Grunty województw z wyłączeniem oddanych w użytkowanie	10	0,5	10	0
Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0	0	0
Grunty będące przedmiotem własności i władania osób innych niż wymienione wyżej	33	2	66	3
RAZEM:	2188	100	2188	100

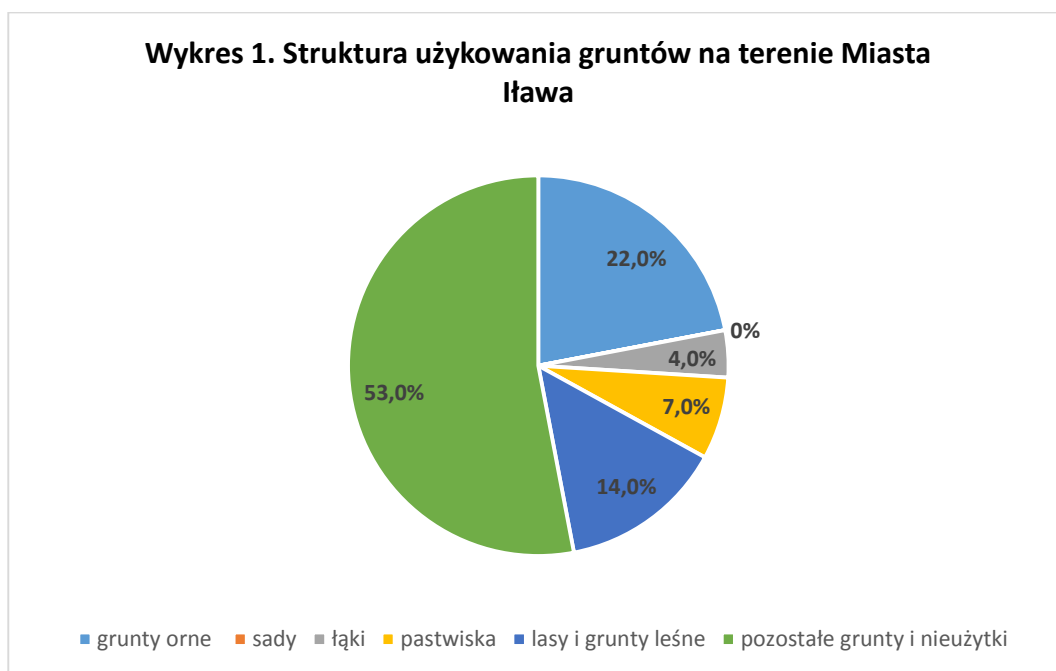
Źródło: Informacje z Urzędu Miasta Ława.

Podsumowując powyższe zestawienie, największą powierzchnię w granicach administracyjnych miasta Ława zajmują grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste - 672 ha, co stanowi 31% powierzchni miasta. Na drugim pod względem wielkości powierzchni miejscu

znajdują się grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem oddanych w użytkowanie wieczyste - 529 ha (24%) oraz grunty osób fizycznych - 460 ha (21%). Najmniejszą powierzchnię stanowią grunty będące własnością samorządowych osób prawnych - 1 ha (0,05%), grunty kościołów związków wyznaniowych - 3 ha (0,1%) i grunty województw z wyłączeniem oddanych w użytkowanie 10 ha - (0,5%). Na terenie miasta nie występują grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych, i innych państwowych osób prawnych, wspólnot gruntowych, powiatów przekazane w użytkowanie wieczyste, województw przekazane w użytkowanie wieczyste.

Porównując dane z roku 2016 należy zauważyć, że struktura władania gruntów nieznacznie się zmieniła. Zmniejszyła się powierzchnia gruntów będących własnością Skarbu Państwa oraz gmin i związków międzygminnych. Wzrosła natomiast powierzchnia gruntów będących własnością osób fizycznych oraz powiatów. Zmiany w pozostałych jednostkach są na tyle niewielkie, że nie wpływają na procentowy udział w powierzchni całego miasta.

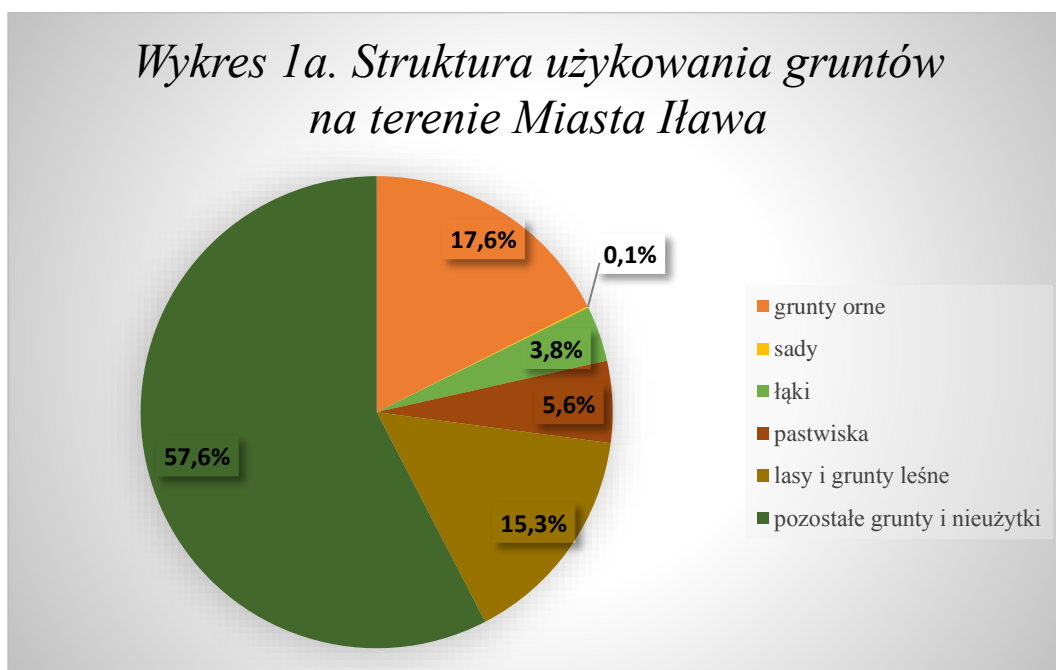

Źródło danych : GUS

Z powyższego zestawienia wynika, że największą powierzchnię zajmują grunty nierolnicze i nieleśne. Znaczną część obejmują grunty orne - 22% oraz lasy i grunty leśne - 14% powierzchni miasta. Biorąc pod uwagę powyższe dane oraz fakt, że na terenie miasta występują gleby o średnim, małym i bardzo małym potencjale rolniczym, można stwierdzić, że taka sytuacja sprzyja dążeniu miasta w kierunku rozwoju gruntów przeznaczonych pod zabudowę.

Wykres 1a. Struktura użytkowania gruntów na terenie Miasta Ława

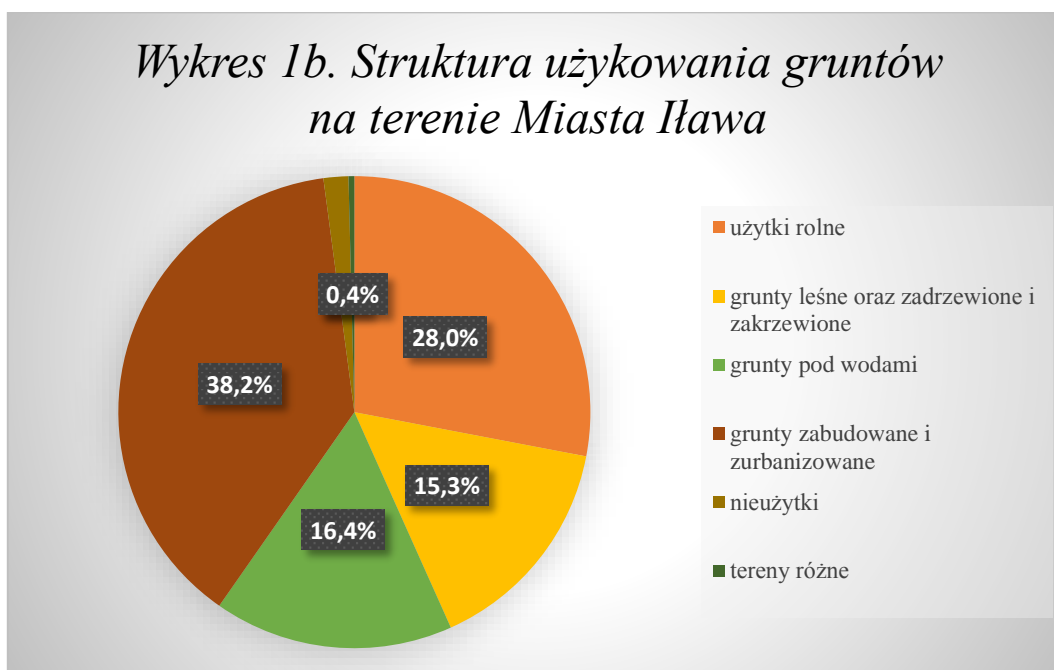

Źródło danych : Urząd Miasta Ławy. Dane z 2016 roku.

W roku 2016 struktura użytkowania gruntów w mieście Ława jest zbliżona do analizowanej przed laty. W dalszym ciągu dominują grunty pozostałe i nieużytki. Ich udział zwiększył się o 53 do prawie 58% powierzchni całego miasta. Wzrost ten odbył się kosztem powierzchni gruntów rolnych - gruntów ornych, których udział w powierzchni ogólnej zmniejszył się z 22% w roku 2006 do 17,6% w roku 2016 i pastwisk, których udział zmniejszył się z 7% do 5,6%.

Wykres 1b. Struktura użytkowania gruntów na terenie Miasta Iława

Źródło danych: Urząd Miasta Iławy. Dane z 2016 roku.

Grunty zabudowane stanowią 38,2% powierzchni Iławy. Prawie 1/3 stanowią wszystkie użytki rolne, w tym grunty orne, łąki, pastwiska, grunty rolne zabudowane grunty pod stawami i rowami, a także sady. Ze względu na występowanie w granicach administracyjnych miasta jeziora Jeziorak, aż 16,4% powierzchni miasta stanowią grunty pod wodami. Grunty zadrzewione i zakrzewione stanowią 15,3%. Nieużytki i tereny różne stanowią w sumie 2,1% powierzchni ogólnej miasta.

Struktura użytkowania gruntów komunalnych miasta Ławy

Tabela 3. Zestawienie gruntów komunalnych miasta Ławy (stan na dzień 30.06.2007r.)

LP.	GRUNTY	POWIERZCHNIA [ha]	
		30.06.2007r.	31.12.2015 r.
1.	Tereny zieleni	26,2495	36,52
2.	Lasy	32,4337	37,62
3.	Drogi	76,7658	106,82
4.	Ogrody działkowe	82,3197	82,67
5.	Tereny mieszkaniowe	100,462	65,19
6.	Tereny przemysłowe	22,9333	10,56
7.	Tereny zabudowane pozostałe	60,6133	56,89
8.	Tereny mieszkaniowe niezabudowane	28,721	18,01
9.	Tereny użytkowane rolniczo	235,047	211,32
10.	Tereny pozostałe	42,0128	34
11.	Park miejski	0,6225	-
RAZEM		708,18	659,6
12.	Grunty oczyszczalni Dziarny	26,5	26,5
13.	Grunty rekreacyjne Siemiany	0,3032	0,3
OGÓŁEM		734,984	686,4

Źródło:: Informacje z Urzędu Miasta Ława.

W roku 2007 Przeważającą część miasta zajmują grunty użytkowane rolniczo - 32% oraz tereny mieszkaniowe - 14%. Stosunkowo duża powierzchnia zajmowana jest przez ogrody działkowe - 12% oraz drogi - 11 %. Najmniejszy obszar zajmują lasy - 5%, tereny zieleni - 4% oraz tereny przemysłowe - 3%.

W porównaniu z rokiem 2007, w roku 2015 w mieście Ława wzrosła powierzchnia terenów zielonych oraz znacznie wzrosła powierzchnia dróg. Zmniejszyła się powierzchnia gruntów zabudowanych i mieszkaniowych niezabudowanych. Największy udział w gruntach komunalnych mają grunty użytkowane rolniczo. Następne w kolejności są drogi, których powierzchnia w stosunku do roku 2007 wzrosła o 40%.

4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

4.1. Rozwój przestrzenny miasta

Miasto założone zostało w 1305 r., jednak najstarsze ślady pobytu grup ludzkich w okolicach Ławy pochodzą ze schyłkowego paleolitu (ok. 10000 p.n.e.). Założenie miasta Ławy wiązało się z postępowaniem planowej akcji kolonizacyjnej prowadzonej przez zakon krzyżacki na terenie krainy zwanej Pomezanią.

Miasto zlokalizowano na półwyspie otoczonym z trzech stron przez wody jeziora Jeziorak, a od północnego wschodu przez strumień Ławkę. Centrum miasta stanowił rynek kształtem zbliżonym do kwadratu z ulicami wybiegającymi po dwie z każdego narożnika. Układ ulic dzielił zabudowę miejską na osiem bloków - dwa z nich (północny i południowy) były większe od reszty i posiadały uliczki gospodarcze. Całość przestrzeni miejskiej otaczały mury obronne, w które od strony południowo-wschodniej w pierwszej połowie XIV w. wkomponowano kościół, przy którym znajdował się dwór krzyżackich administratorów. Funkcję obronną miasta stanowiły fosa i niewielki wał ziemny, który przebiegał wzdłuż dzisiejszej ulicy Jagiellończyka i łączył Ławkę z Małym Jeziorakiem.

Główne arterie wylotowe prowadziły na wschód i na zachód poprzez rynek, z obejściem ratusza. Z miasta prowadziły trzy wyjścia: Brama Lubawska (wschód), Brama Wodna (północny wschód) oraz największa - Brama Prabucka (zachód), która prowadziła w kierunku mostu na Jezioraku, pełniącego zasadniczą rolę komunikacyjną na szlaku wiodącym przez Ławę od strony Lubawy, Susza i Prabut.

W 1540 roku miasto liczyło już ok. 70 domów mieszczkańskich w obrębie murów, 7 domów przymurnych oraz ratusz. Miasto rozwijało się poza murami, szczególnie w kierunku wschodnim, jedynym kierunku nie ograniczonym przez bariery naturalne.

W ciągu XVII wieku wygląd miasta nie uległ znacznym zmianom. Nadal istniały mury obronne. Liczba osób posiadających prawa miejskie nie przekroczyła 400.

W 1706 r. miał miejsce największy pożar w dziejach miasta, w którym zniszczona została znaczna część zabudowy miejskiej m.in. ratusz. Jako, że przyczyną pożaru były słomiane pokrycia dachów, od tamtej pory stosowanie strzech zostało zabronione. W ciągu XVIII wieku nastąpił znaczny przyrost ludności - pod koniec 1795 roku miasto liczyło 1202 mieszkańców. Nastąpił dość intensywny rozwój przedmieść. Zabudowa postępowała głównie w kierunkach północnym oraz zachodnim, a także wspomnianym wcześniej kierunku wschodnim.

Wiek XIX to okres największego rozwoju miasta i wzrostu zaludnienia. Już na początku wieku miasto liczyło 1530 mieszkańców. W latach 1822-1845 rozpoczęło się nabywanie od właścicieli

prywatnych poszczególnych fragmentów akwenu Jezioraka, dążąc do zmonopolizowania zarówno rybołówstwa, jak i przewozów. Od 1860 r. Ława rozwijała żeglugę przez Kanał Ostródzko-Elbląski, która miała sprzyjać rozszerzonej wymianie towarowej.

Bardzo ważnym wydarzeniem było powstanie komunikacji kolejowej relacji Toruń-Ostróda w 1872 roku oraz Malbork-Ława w 1876 roku. Powstanie linii kolejowych spowodowało intensywną industrializację. Powstały między innymi: fabryka budowy maszyn, kolejowa odlewnia żeliwa z urządzeniem parowym, 2 tartaki, fabryka papy, 2 browary oraz fabryka mydła. Rozwinęło się również rzemiosło i założono szkołę rzemieślniczą. W 1899 r. wybudowano gazownię, a w latach 1900-1903 wodociągi, rozpoczynając kanalizowanie miasta.

Do początku stulecia miasto rozwinęło się bowiem jednocześnie w dwóch kierunkach: wschodnim - wzdłuż traktów prowadzących do Lubawy i Ostródy oraz w mniejszym stopniu na północ - przekraczając rzekę Ławkę, co pociągnęło za sobą budowę żelaznego mostu w ciągu ulicy Dąbrowskiego.

Miasto przeniósło się również na lewy brzeg Jezioraka, a powstanie dworca kolejowego Ława Miasto sprzyjało zabudowie terenów zlokalizowanych na południe od niego.

Początek XX stulecia odznaczał się bardzo wysokim, niemal dwukrotnym przyrostem ludności. Liczba mieszkańców wzrosła z 4126 w 1880 roku do 8073 mieszkańców w 1900 roku, z czego 2400 osób to wojskowi z miejscowego garnizonu (29 % ludności). Fakt ten miał znaczący wpływ na rozwój i ożywienie gospodarcze miasta. Odsetek wojskowych był wysoki w ciągu paru następnych dziesięcioleci, aż do okresu dwudziestolecia międzywojennego, kiedy zaczął spadać. W 1902 roku powstało kolejne połączenie kolejowe Ława-Nowe Miasto. Nastąpił szybszy niż kiedykolwiek dotąd rozwój przestrzenny miasta, zabrakło równocześnie terenów otwartych, nadających się pod zabudowę miejską. Z tych przyczyn rozpoczęto wyrąb znacznej części lasu miejskiego.

W 1920 roku powstały pierwsze opracowania określające politykę przestrzenną miasta, tzw. „plany perspektywiczne w zakresie rozwoju ogólnej zabudowy miejskiej”. Zakładały one rozwój zabudowy miejskiej w trzech kierunkach:

1. Północny: wzdłuż ul. Dąbrowskiego i na zachód od niej - ku brzegom Jezioraka;
2. Na południowy - wschód od dworca kolejowego Ława Miasto: planowano osiedle zlokalizowane między ul. Grudziądzką a linią kolejową;

3. Na zachód i południowy - zachód od dworca kolejowego Ława Główna: planowano zwartą, co najmniej 3 -kondygnacyjną zabudowę mieszkaniową połączoną z usługami i handlem, zlokalizowaną wzdłuż ulic: Dąbrowskiego, Niepodległości, Jagiellończyka, części Kościuszki, Sobieskiego.

Ponadto przewidziano zwartą zabudowę dwukondygnacyjną na obszarze Starego Miasta (z wyjątkiem rynku, gdzie przewidziano zabudowę wyższą). Półzwartą zabudowę zaplanowano na odcinku ul. Kościuszki oraz ulic: Grunwaldzkiej, Sobieskiego, Kopernika, 1 Maja i na południe od nich oraz na zachodnim brzegu Jezioraka - ulice: Mazurska, Plażowa, Sienkiewicza.

Obszary powstania budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego wyznaczono na terenach znajdujących się pomiędzy dworcem głównym i miejskim. Przemysł natomiast miał być lokalizowany w rejonie dworca głównego.

Zieleń miejska miała towarzyszyć od zachodu całemu ciągowi ulicy Wyszyńskiego, otaczać południowy brzeg Jezioraka i przebiegać wzdłuż Ławki oraz wypełniać cały obszar rekreacyjny od dworca Ława-Miasto na północ do ulicy Sienkiewicza.

W granicach miasta wyznaczono też tereny użytkowane rolniczo, które od południowej granicy miasta sięgały aż po Jeziorak (okolice ulic: Działdowskiej, Toruńskiej i Brodnickiej).

Największe zniszczenia miasta przyniosła II Wojna Światowa, wówczas to uległo zniszczeniu około 75% budynków. Do zniszczeń doszło w momencie wymarszu Armii Czerwonej dalej w kierunku zachodnim, już po zdobyciu miasta. Straty spowodowane działaniami wojennymi udało się odbudować w latach 1960-70, kiedy powstało budownictwo wielkopłytowe. Powstały wtedy osiedla domów jednorodzinnych: Lubawskie, Dąbrowskiego, os. przy ul. Kwidzyńskiej oraz osiedla zabudowy wielorodzinnej: Podleśna oraz 30-lecia.

4.2. Obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego znajdujące się w granicach miasta Ława

1. Układ urbanistyczny Starego Miasta, *decyzja z 30.12.1957r*, nr rejestru A-464;
2. Bryła kościoła p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP, wraz z pozostałościami, od strony fasady, oryginalnego ogrodzenia w formie trejażu, ul. Kardynała Wyszyńskiego 2, *decyzja znak: IZAR(JD)-4100/5-16/06 z 28.06.2006r*, nr rejestru A-4475;
3. Kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego łącznie z wyposażeniem wnętrza oraz fragmentem murów miejskich, ul. Kościelna 1, *decyzja znak: L.IV-2-40/49 z 16.09.1949r*, nr rejestru A-52;
4. Mury obronne, *decyzja z 7.03.1961r*, nr rejestru A-541;

5. Ratusz, ul. Niepodległości 13, *decyzja znak: PSOZ-IZN-5340/154/94 z 09.11.1994r, nr rejestru A-3762;*
6. Budynek dworca kolejowego, ul. Dworcowa 3, *decyzja znak: IZAR(JD)-4100/5-66-06 z 16.08.2006r, nr rejestru A-4429;*
7. Szkoła, ul. Kościuszki 2, *decyzja znak: KL-5340-133/87 z 18.03.1987r, nr rejestru A-1956;*
8. Dom, ul. Kościuszki 6, *decyzja znak: KL-5340-130/87 z 18.03.1987r, nr rejestru A-1950;*
9. Kamienica wraz z otoczeniem obejmującym działkę, ~~ul. Kościuszki 14~~ *ul. Kościuszki 12, decyzja znak IZAR(JD)-4100/5-64/06 z 17.11.2006r., nr rejestru A-4358;*
10. Dom, ul. Kościuszki 15, *decyzja znak: KL-5400-134/87 z 18.03.1987r., nr rejestru A-1955;*
11. Kamienica z oficyną, ul. Kościuszki 27, *decyzja znak: IZAR(JD)-4100/5-65/06 z 17.11.2006r. nr rejestru A-4356;*
12. Dom, ul. Niepodległości 4B, *decyzja znak: KL-5340-131/87 z 18.03.1987r. nr rejestru A-1931;*
13. Hala miejska, ob. Kinoteatr „Pasja”, ul. Niepodległości 13B, *decyzja znak: SOZ-4627A-IZN-5340-190/2002 z 30.12.2002r., nr rejestru A-4242;*
14. Willa, ul. Sienkiewicza 10 *decyzja znak: KL-5340-132/87 z 18.03.1987r., nr rejestru A-1939;*
15. Stajnia-wozownia, ul. Jana III Sobieskiego 10, *decyzja znak: PSOZ-IZN-5340/234/93 z 11.10.1993r., nr rejestru A-3576;*
16. Budynek produkcyjny gazowni, ob. Cerkiew, ul. Jagiellończyka 18a, *decyzja znak: PSOZ-IZN-5340/269/93 z 02.11.1993r, nr rejestru A-3612;*
17. Wodociągowa wieża ciśnień, ul. 1 Maja, *decyzja znak: KL-5340-135/87 z 18.03.1987r., nr rejestru A-1954;*
18. Wodociągowa wieża ciśnień, ul. Broniewskiego, *decyzja znak: PSOZ-IZN-5340/661/98 z 28.12.1998r., nr rejestru A-4095;*
19. Wodociągowa wieża ciśnień, ul. Kolejowa, *decyzja znak: PSOZ-IZN-5340/662/98 z 28.12.1998r, nr rejestru A-4096;*
20. Bryła i elewacje budynku administracyjnego dawnej rzeźni miejskiej, *ul. Dąbrowskiego 11, decyzja znak: IZAR(JD)-4100/5-97/07/08 z 22.02.2008r. nr rejestru A-4500;*
21. Budynek plebanii, ul. Kościelna 1, *decyzja znak: IZAR(JD)-4100/5-93/07/08 z 01.02.2008r, nr rejestru A-4497;*
22. Budynek mieszkalny - kamienica, ul. Niepodległości 4, *decyzja znak: IZAR(JD)-4100/5-94/07/08 z 22.02.2008r, nr rejestru A-4502;*

23. Budynek mieszkalny - willa, ul. Ostródzka 2, decyzja znak: IZAR(JD)-4100/5-96/07/08 z 22.02.2008r, nr rejestru A-4501;
24. Bryła i elewacje budynku administracyjnego stacji uzdatniania wody, ul. Wodna 2, decyzja znak: IZAR(JD)-4100-5-98/07/08 z 04.02.2008r., nr rejestru A-4498;
25. Dawny młyn, obecnie budynek magazynowo - usługowy ul. Sobieskiego 12, decyzja znak: IZAR(JD)-4100/5-95/07/08 z 18.02.2008r. nr rejestru A-4499;
26. Zespół peronów z wiatami i tunelami, ul. Dworcowa 3, data wpisu: 31.08.2011r., nr rejestru A-4578;
27. Zespół młyna wodnego wraz z zabudową w postaci budynku produkcyjnego, budynku mieszkalnego z wyposażeniem technicznym budynku produkcyjnego oraz otoczeniem, ul. Kościuszki 24, data wpisu: 17.07.2012 r., nr rejestru A-4596;
28. Budynek dawnego urzędu prowiantowego, murowany, ul. Wyszyńskiego 31, data wpisu 18.10.2011 r. nr rejestru A-4581.

4.3. ~~Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków~~

- ~~1. Układ urbanistyczny Starego Miasta,~~
- ~~2. Bryła kościoła p.w Niepokalanego Poczęcia NMP, wraz z pozostałościami, od strony fasady, oryginalnego ogrodzenia w formie trejażu, ul. Kardynała Wyszyńskiego 2,~~
- ~~3. Kościół parafialny p.w Przemienienia Pańskiego łącznie z wyposażeniem wnętrza oraz fragmentem murów miejskich, ul. Kościelna 1,~~
- ~~4. Mury obronne,~~
- ~~5. Ratusz, ul. Niepodległości 13,~~
- ~~6. Budynek dworca kolejowego, ul. Dworcowa 3,~~
- ~~7. Szkoła, ul. Kościuszki 2,~~
- ~~8. Dom, ul. Kościuszki 6,~~
- ~~9. Kamienica wraz z otoczeniem obejmującym działkę,~~
- ~~10. Dom, ul. Kościuszki 15,~~
- ~~11. Kamienica z oficyną, ul. Kościuszki 27,~~
- ~~12. Dom, ul. Niepodległości 4B,~~
- ~~13. Hala miejska, ob. Kinoteatr „Pasja”,~~
- ~~14. Willa, ul. Sienkiewicza 10,~~

- 15. Stajnia – wozownia, ul. Jana III Sobieskiego 10,
- 16. Budynek produkcyjny gazowni, ob. Cerkiew, ul. Jagiellończyka 18a,
- 17. Wodociągowa wieża ciśnień, ul. 1 Maja,
- 18. Wodociągowa wieża ciśnień, ul. Broniewskiego,
- 19. Wodociągowa wieża ciśnień, ul. Kolejowa.

4.4. Stanowiska archeologiczne

W granicach miasta Ława znajdują się 24 stanowiska archeologiczne o dużej wartości poznawczej, figuruje w bazie AZP (Archeologiczne Zdjęcie Polski) Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie.

Tabela 5. Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie miasta Ława

L.p.	Nr stanowiska na obszarze	Obszar AZP
1	12	27-52
2	11	27-52
3	10	27-52
4	6	27-52
5	9	27-52
6	8	27-52
7	2	27-52
8	32	27-53
9	18	27-52
10	17	27-52
11	-16	27-52
12	-15	-27-52
13	-14	-27-52
14	1	-27-52
15	20	-27-52
16	19	-27-52
17	3	-28-53
18	4	-28-53
19	2	-28-53
20	1	-28-53
21	39	-28-52
22	34	-28-52
23	35	-28-52
24	36	-28-52

Źródło.: Dane z WUOZ w Olsztynie, Delegatura w Elblągu.

Obszary te pokazano na załączniku graficznym do studium.

4.5. Strefy ochrony konserwatorskiej

W celu ochrony i kształtowania krajobrazu kulturowego ustala się strefy ochrony konserwatorskiej. Obowiązujące miejscowo plany zagospodarowania przestrzennego wprowadzają następująco strefy ochrony konserwatorskiej dla zabytków archeologicznych:

STREFA W – pełnej ochrony archeologicznej, w której obowiązują następujące ustalenia:

- ścisła strefa ochrony archeologicznej (dotyczy grodziska na Wyspie Wielka Żuława),
- całkowity zakaz budowy,
- przeprowadzenie rekultywacji terenu w oparciu o program zatwierdzony przez nadzór konserwatorski,
- prowadzenie wszelkich prac możliwie pod nadzorem archeologicznym.

STREFA B – ochrony konserwatorskiej, w której obowiązują następujące ustalenia:

- obszar ochrony urbanistycznych i architektonicznych wartości historycznych,
- przy realizacji nowej zabudowy obowiązuje nawiązanie do historycznych cech terenu,
- obiekty historyczne objęte pełną ochroną konserwatorską,
- wymagane zachowanie cech historycznych przy remontach i modernizacjach obiektów objętych ochroną,
- wymagana likwidacja obiektów dysharmonizujących,
- wszystkie projekty budowlane wymagają uzgodnień Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

STREFA OW – ochrony archeologicznej, w której obowiązują następujące ustalenia:

- ochrona śladów osadnictwa,
- możliwość działań realizacyjnych po wykonaniu badań archeologicznych wg zaleceń Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

STREFA E – ochrony ekspozycji, w której obowiązują następujące ustalenia:

- strefa ekspozycji utworzona dla ochrony wglądu w obiekty i ich zespoły,
- zakaz realizacji obiektów, które mogą strefę zakłócić,
- wszystkie działania w strefie wymagają uzyskania stanowiska Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

STREFA K – ochrony krajobrazu, w której obowiązują następujące ustalenia:

- strefa ochrony krajobrazu ustalona dla obszaru obecnych cmentarzy,
- wymagana ochrona układu przestrzennego i zieleni,

- ~~zmiany zagospodarowania wymagają uzyskania opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.~~

~~W/w strefy zostały wyznaczone na podstawie przepisów nieobowiązującej obecnie ustawy o ochronie dóbr kultury. W świetle przepisów obecnie obowiązującej ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przedmiot w/w stref ochrony konserwatorskiej powinien zostać zrewidowany.~~

4.3. Obiekty wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków

Poza obiektami wpisanymi do wojewódzkiego rejestru zabytków, w ewidencji zabytków nieruchomych województwa warmińsko-mazurskiego ujęte są budynki wymienione w tabeli poniżej.

Tabela 4. Wykaz zabytków nieruchomych na terenie miasta Iława wpisanych do ewidencji zabytków nieruchomych województwa warmińsko-mazurskiego.

L.p.	Adres	Obiekt	Datowanie
1.	Andersa 3	zespół budynków koszar Yorkkaserne, obecnie zespół budynków Powiatowego Szpitala im. Władysława Biegańskiego	2. połowa XIX w.
2.	Asnyka	układ zabudowy ulicy	lata 20. XX w.
3.	Barlickiego 9	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
4.	Barlickiego 9	budynek gospodarczy, murowany	koniec XIX – początek XX w.
5.	Broniewskiego, nr działki geod. 8-1/24	wieża ciśnień kolejowa II	1871 r.
6.	Broniewskiego 1	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
7.	Broniewskiego 1	budynek gospodarczy, murowany	koniec XIX – początek XX w.
8.	Bulwar Jana Pawła II	część historycznej fosi oraz skwer przed hala miejska	XIV – XIX w.
9.	Bydgoska	układ zabudowy ulicy	lata 20. XX w.
10.	Chełmińska	układ zabudowy ulicy	lata 20. XX w.
11.	Chodkiewicza	budynek kawiarni kąpieliska miejskiego, ob. restauracja i hotel Kormoran	1927 r.
12.	Dąbrowskiego 13	budynek mieszkalny, murowany	lata 20.-30. XX w.
13.	Dąbrowskiego 15	budynek lecznicy, murowany	lata 20.-30. XX w.
14.	Dąbrowskiego 18	budynek przepompowni, murowany	1903 r.
15.	Dąbrowskiego 22A	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.

16.	Dworcowa 1A	budynek poczty kolejowej w zespole stacji kolejowej	1905 r.
17.	Dworcowa	budynek strażnicy kolejowej w zespole budynków stacji kolejowej	1905 r.
18.	Gdańska	układ zabudowy ulicy	lata 20. XX w.
19.	Gdańska 12	budynek mieszkalny	początek XX w.
20.	Grunwaldzka 1	budynek mieszkalny wielorodzinny, murowany	1914 r.
21.	Grunwaldzka 6	budynek mieszkalny, murowany	lata 20.-30. XX w.
22.	Grunwaldzka 8	budynek mieszkalny, murowany	lata 20.-30. XX w.
23.	Grunwaldzka 10	budynek mieszkalny wielorodzinny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
24.	Grunwaldzka 11	budynek mieszkalny wielorodzinny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
25.	Grunwaldzka 13	budynek administracyjny (koszarowiec), murowany	2. połowa XIX w.
26.	Jagiellończyka 1	budynek poczty, murowany	1916 r.
27.	Jagiellończyka 2	stróżówka murowana	1916 r.
28.	Jagiellończyka 18	budynek administracyjny, murowany w zespole gazowni, ob. mieszkalny w zespole sakralnym	1897 – 1898 r.
29.	Jagielly, nr działki geodezyjnej 7-20	wiadukt kolejowy murowany, z umocnieniami w formie dwóch postenstandów	1905 r.
30.	Jagielly 1	budynek mieszkalny wielorodzinny	początek XX w.
31.	Jagielly 2	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
32.	Jagielly 2	budynek gospodarczy, murowany	koniec XIX – początek XX w.
33.	Jagielly 2	budynek gospodarczy, murowany	koniec XIX – początek XX w.
34.	Jagielly 3	budynek mieszkalny wielorodzinny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
35.	Jagielly 5	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.
36.	Jagielly 7	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
37.	Jagielly 7	budynek gospodarczy, murowany	koniec XIX – początek XX w.
38.	Jasielska 1	budynek mieszkalny wielorodzinny, murowany w zespole koszar artyleryjskich	koniec XIX w.
39.	Jasielska 1E	budynek mieszkalny wielorodzinny, murowany w zespole koszar artyleryjskich	koniec XIX w.
40.	Jasielska 2	budynek mieszkalny wielorodzinny, murowany w zespole koszar artyleryjskich	koniec XIX w.
41.	Jasielska 3	budynek mieszkalny wielorodzinny, murowany w zespole koszar artyleryjskich	koniec XIX w.

42.	Jasielska 4	budynek administracyjny, murowany w zespole koszar artyleryjskich	koniec XIX w.
43.	Kopernika 9	budynek mieszkalny, murowany	lata 20. XX w.
44.	Kościelna	teren cmentarza przykościelnego	XIV w.
45.	Kościelna 1	budynek magazynowy, murowano-drewniany przy murze miejskim	koniec XIX w.
46.	Kościuszki 1	budynek mieszkalno-usługowy, murowany	początek XX w.
47.	Kościuszki 4	budynek mieszkalno-usługowy, murowany	początek XX w.
48.	Kościuszki 5	budynek mieszkalno-usługowy, murowany	koniec XIX – początek XX w.
49.	Kościuszki 7	budynek mieszkalny wielorodzinny, murowany	początek XX w.
50.	Kościuszki 9A	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.
51.	Kościuszki 16	budynek mieszkalny wielorodzinny, murowany	początek XX w.
52.	Kościuszki 17	kamienica murowana	koniec XIX – początek XX w.
53.	Kościuszki	jaz piętarczy „Iława” na rzece Iławka propozycja	koniec XIX – początek XX w.
54.	Kościuszki 25	budynek mieszkalny wielorodzinny, murowany	pierwsze dziesięciolecie XX w.
55.	Kościuszki 29	budynek mieszkalny wielorodzinny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
56.	Kościuszki 31	kamienica murowana	początek XX w.
57.	Kościuszki 35	kamienica murowana	początek XX w.
58.	Kresowa	układ zabudowy ulicy	lata 20. XX w.
59.	Królowej Jadwigi 20	budynek mieszkalny, wielorodzinny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
60.	Królowej Jadwigi 22	budynek mieszkalny, wielorodzinny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
61.	Królowej Jadwigi 24	budynek mieszkalny, wielorodzinny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
62.	Królowej Jadwigi 26	budynek mieszkalny, wielorodzinny, murowany	początek XX w.
63.	Królowej Jadwigi 28	budynek mieszkalny, wielorodzinny, murowany	początek XX w.
64.	Królowej Jadwigi 30	kamienica murowana	początek XX w.
65.	1 Maja 3	budynek mieszkalny, wielorodzinny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
66.	1 Maja 5	budynek mieszkalny, wielorodzinny, murowany	1929 r.
67.	1 Maja 9	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.
68.	1 Maja 17	budynek mieszkalny, murowany	lata 30. XX w.
69.	1 Maja 19/21	budynek mieszkalny, murowany	lata 30. XX w.
70.	1 Maja 25	budynek mieszkalno-usługowy,	lata 30. XX w.

		<i>murowany</i>	
71.	<i>Maczka</i>	<i>układ zabudowy ulicy</i>	<i>lata 20.-30. XX w.</i>
72.	<i>Mazurska 2</i>	<i>budynek mieszkalny, murowany</i>	<i>lata 20.-30. XX w.</i>
73.	<i>Mazurska 4</i>	<i>budynek mieszkalny, murowany</i>	<i>lata 20.-30. XX w.</i>
74.	<i>Mazurska 7</i>	<i>budynek mieszkalny, drewniany</i>	<i>początek XX w.</i>
75.	<i>Mazurska 10</i>	<i>budynek mieszkalny, murowany</i>	<i>początek XX w.</i>
76.	<i>Mickiewicza 17</i>	<i>budynek mieszkalny, murowany</i>	<i>lata 20.-30. XX w.</i>
77.	<i>Mickiewicza 26</i>	<i>budynek mieszkalny, murowany</i>	<i>początek XX w.</i>
78.	<i>Mickiewicza 34</i>	<i>budynek mieszkalny, murowano-drewniany</i>	<i>lata 20.-30. XX w.</i>
79.	<i>Mickiewicza 35</i>	<i>budynek mieszkalny, murowany</i>	<i>koniec XIX – początek XX w.</i>
80.	<i>Mierosławskiego 3</i>	<i>budynek mieszkalny, murowany</i>	<i>początek XX w.</i>
81.	<i>Mierosławskiego 10</i>	<i>historyczna część zespołu szkół technicznych</i>	<i>lata 20.-30. XX w.</i>
82.	<i>Mierosławskiego 12/12A</i>	<i>zespół budynków przychodni, murowany</i>	<i>początek XX w.</i>
83.	<i>Niepodległości 4A</i>	<i>oficyna murowana</i>	<i>koniec XIX w.</i>
84.	<i>Niepodległości 5</i>	<i>budynek banku, murowany</i>	<i>lata 20. XX w.</i>
85.	<i>Niepodległości</i>	<i>cmentarz ewangelicki, dawny, ob. park</i>	<i>XVIII – początek XX w.</i>
86.	<i>Niepodległości</i>	<i>rzeźby w parku przy amfiteatrze</i>	<i>XVIII w.</i>
87.	<i>Nowomiejska 1</i>	<i>budynek mieszkalny, murowany</i>	<i>koniec XIX – początek XX w.</i>
88.	<i>Nowomiejska 1</i>	<i>budynek gospodarczy, murowany</i>	<i>koniec XIX – początek XX w.</i>
89.	<i>Nowomiejska 19</i>	<i>budynek mieszkalny, murowany</i>	<i>koniec XIX – początek XX w.</i>
90.	<i>Ostródzka 8</i>	<i>budynek mieszkalny, drewniany</i>	<i>początek XX w.</i>
91.	<i>Ostródzka 15</i>	<i>budynek mieszkalny, drewniany</i>	<i>początek XX w.</i>
92.	<i>Ostródzka 25</i>	<i>budynek mieszkalny, drewniany</i>	<i>początek XX w.</i>
93.	<i>Ostródzka 26</i>	<i>budynek mieszkalny, drewniany</i>	<i>początek XX w.</i>
94.	<i>Ostródzka 27</i>	<i>budynek mieszkalny, drewniany</i>	<i>początek XX w.</i>
95.	<i>Ostródzka 28</i>	<i>budynek mieszkalny, drewniany</i>	<i>początek XX w.</i>
96.	<i>Ostródzka 32</i>	<i>budynek mieszkalny, drewniany</i>	<i>początek XX w.</i>
97.	<i>Ostródzka 33</i>	<i>budynek mieszkalny, drewniany</i>	<i>początek XX w.</i>
98.	<i>Ostródzka 34</i>	<i>budynek mieszkalny, drewniany</i>	<i>początek XX w.</i>
99.	<i>Ostródzka 35</i>	<i>budynek mieszkalny, drewniany</i>	<i>początek XX w.</i>
100.	<i>Ostródzka 40</i>	<i>budynek mieszkalny, murowany</i>	<i>lata 20.-30. XX w.</i>

101.	Ostródzka 43/45	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
102.	Ostródzka 47/49	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX w.
103.	Ostródzka	cmentarz ewangelicki, ob. komunalny	XIX w.
104.	Ostródzka - w kierunku wsi Kamień Duży	aleja przydrożna – część w granicach miasta Ława	początek XX w.
105.	Plażowa 5	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.
106.	Plażowa 7	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.
107.	Podleśna	układ zabudowy ulicy	lata 20. XX w.
108.	Polna 2	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX - początek XX w.
109.	Polna 4	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX - początek XX w.
110.	Polna 6	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.
111.	Polna 23	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.
112.	Sienkiewicza	zespół szkół wraz z otoczeniem	lata 20. XX w.
113.	Sienkiewicza 24	budynek przystani, ob. bar Omega	lata 20. XX w.
114.	Sienkiewicza 28	budynek dworu, murowany	koniec XIX – początek XX w.
115.	Skłodowskiej	układ zabudowa ulicy	lata 20. XX w.
116.	Skłodowskiej 11	budynek mieszkalny, murowany	lata 20. XX w.
117.	Skłodowskiej 11A	budynek mieszkalny, murowany	lata 20. XX w.
118.	Skłodowskiej 13	budynek mieszkalny, murowany	lata 20. XX w.
119.	Słoneczna	układ zabudowy ulicy	lata 20. XX w.
120.	Smolki	układ zabudowy ulicy	lata 20. XX w.
121.	Smolki 2	budynek mieszkalny, murowany	lata 20. XX w.
122.	Smolki 3	budynek mieszkalny, murowany	lata 20. XX w.
123.	Smolki 5	budynek mieszkalny, murowany	lata 20. XX w.
124.	Smolki 31	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
125.	Sobieskiego	wiadukt kolejowy nad ulica	XIX w.
126.	Stacyjna 2	budynek mieszkalny, murowany	lata 20. XX w.
127.	Stacyjna 4	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
128.	Stacyjna 6	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
129.	Szeroka	układ zabudowy ulicy	lata 20. XX w.
130.	Toruńska	układ zabudowy ulicy	lata 20. XX w.
131.	Toruńska 12	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	koniec XIX w.

132.	Towarowa 1	magazyn kolejowy, murowany	około 1905 r.
133.	Truskawkowa 1	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.
134.	Wąska	układ zabudowy ulicy	lata 20. XX w.
135.	Wąska 9	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.
136.	Wiejska 2A	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
137.	Wodna 2	budynek trafo oraz magazynu w zespole stacji uzdatniania wody	1905 r.
138.	Wodna 2	budynek gospodarczy oraz magazynu w zespole stacji uzdatniania wody	1905 r.
139.	Wojska Polskiego	wiadukt kolejowy nad droga, murowany	koniec XIX w.
140.	Wojska Polskiego 7	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.
141.	Wojska Polskiego 8	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.
142.	Wojska Polskiego 24A	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX w.
143.	Wojska Polskiego 35	zespół zabudowy kolejowej (lokomotywnia)	koniec XIX w.
144.	Wojska Polskiego	schron przeciwlotniczy	1938 r.
145.	Wyszyńskiego 1	domek dróżnika, murowany	1905 r.
146.	Wyszyńskiego 2	budynek mieszkalny, murowany (plebania)	lata 30. XX w.
147.	Wyszyńskiego 25/27	budynek mieszkalny wielorodzinny, murowany	początek XX w.
148.	Wyszyńskiego 31	spichlerz/magazyn murowany	koniec XIX – początek XX w.
149.	Wyszyńskiego 34	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.
150.	Wyszyńskiego 47	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.
151.	Wyszyńskiego	cmentarz rzymskokatolicki, ob. komunalny	XIX w.

Źródło: Dane z Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie.

Ponadto w wojewódzkiej ewidencji zabytków ujęte są dwie aleje wzdłuż dróg przebiegających przez teren miasta Iławy.

Tabela 5. Wykaz alei przydrożnych na terenie miasta Iława wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

lp.	Numer drogi	Przebieg drogi	Odcinek
1.	droga wojewódzka 521N	Kwidzyn - Prabuty - Susz - Iława	na całej długości (w granicach miasta)
2.	droga powiatowa 1329N	Boreczno - Urowo - Sąpy - Makowo - Tynwałd - Wola Kamińska - Kamień Duży - Iława	nasadzenie na odcinku Makowo - Iława (w granicach miasta)

Źródło: Dane z Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie

4.4. Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków

Zgodnie z Zarządzeniem Burmistrza Miasta Ławy w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Ławy oraz późniejszymi zmianami wprowadzonymi do w/w gminnej ewidencji zabytków, przedmiotowa ewidencja składa się z 213 kart adresowych obiektów stanowiących:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków;
- zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- stanowiska archeologiczne.

4.5. Zabytki archeologiczne

Na terenie miasta Ławy zlokalizowane są 34 stanowiska archeologiczne ujęte w ewidencji AZP. Dwa ze stanowisk wpisane są do wojewódzkiego rejestru zabytków archeologicznych.

Tabela 6. Wykaz stanowisk archeologicznych zlokalizowanych na terenie Miasta Ława

Lp.	Obszar AZP	Numer stanowiska w miejscowości	Numer stanowiska na obszarze	Numer stanowiska w wojewódzkim rejestrze	Charakter stanowiska/ Chronologia
1.	27-52	XVI	1		1/ osada, średniowiecze
2.	27-52	XVII	2		1/ osada?, średniowiecze 2/ osada?, okres nowożytny
3.	27-52	XVIII	6		1/ osada?, średniowiecze
4.	27-52	XIX	8		1/ ślad osadnictwa, pradzieje 2/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze, 3/ osada?, średniowiecze
5.	27-52	XX	9		1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia 2/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze 3/ ślad osadnictwa, średniowiecze
6.	27-52	XXI	10		1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia 2/ osada, pradzieje
7.	27-52	XXII	11		1/ osada, okres wpływów rzymskich? 2/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze
8.	27-52	XXIII	12		1/ ślad osadnictwa, pradzieje 2/ ślad osadnictwa, średniowiecze
9.	27-52	XXIV	13		1/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze
10.	27-52	XXV	14		1/ ślad osadnictwa, średniowiecze
11.	27-52	XXXIII	15	C-134	1/ grodzisko, średniowiecze
12.	27-52	XXVI	16		1/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze 2/ osada?, średniowiecze
13.	27-52	XXVII	17		1/ osada, średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, okres nowożytny

14.	27-52	XXVIII	18		osada, pradzieje
15.	27-52	XXIX	19		1/ ślad osadnictwa, średniowiecze
16.	27-52	XXX	20		1/ osada?, wczesne średniowiecze 2/ osada, średniowiecze, 3/ cmentarzysko, późne średniowiecze
17.	27-52	XXXI	31		1/ ślad osadnictwa, średniowiecze
18.	27-52	XXXII	32		1/ osada?, średniowiecze
19.	27-52	XXXIV	67		1/ ślad osadnictwa, okres nowożytny
20.	27-53	XV	28		1/ ślad osadnictwa, średniowiecze
21.	28-52	II	31		1/ osada?, wczesne średniowiecze (inf. archiwalna)
22.	28-52	III	32		1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia (inf. archiwalna)
23.	28-52	IV	33		1/ cmentarzysko, okres wpływów rzymskich (inf. archiwalna)
24.	28-52	V	34		1/ ślad osadnictwa, chronologia starożytna
25.	28-52	VI	35		1/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, chronologia, nieokreślona
26.	28-52	VII	36		1/ ślad osadnictwa, średniowiecze
27.	28-52	VIII	37		1/ osada?, średniowiecze
28.	28-52	IX	38		1/ ślad osadnictwa, chronologia starożytna, 2/ ślad osadnictwa, średniowiecze
29.	28-52	I	39	C-161	1/ Osada miejska, od XIV w. Nawarstwienia kulturowe w obrębie starego miasta
30.	28-53	X	1		1/ ślad osadnictwa, średniowiecze
31.	28-53	XI	2		1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia 2/ osada, średniowiecze 3/ ślad osadnictwa, nowożytność
32.	28-53	XII	3		1/ osada?, średniowiecze
33.	28-53	XIII	4		1/ osada, średniowiecze
34.	28-53	XIV	5		1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie

4.6. Strefy ochrony konserwatorskiej

Na obszarze miasta Ława obowiązują następujące strefy ochrony konserwatorskiej układów urbanistycznych oraz ekspozycji:

- strefa „A” – obszar pełnej ochrony konserwatorskiej obejmujący obszar Starego Miasta oraz fosy staromiejskiej z przyległym terenem
- strefa „B” – obszar obejmujący substancję zabytkową pochodzącą z I połowy XX wieku, stanowiącą układy zabudowy śródmiejskiej oraz zespoły zabudowy jednorodzinnej;
- strefa „W” – obszar pełnej ochrony konserwatorskiej w zakresie ochrony obszarów stanowisk archeologicznych;

- d) *Strefa „K” – obszar ochrony konserwatorskiej w zakresie ochrony krajobrazu integralnie związanego z zespołem zabytkowym;*
- e) *Strefa „E” – obszar ochrony konserwatorskiej w zakresie ochrony obszarów ekspozycji stanowiący zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołu lub obiektów zabytkowych.*

5. Uwarunkowania wynikające z jakości i warunków życia mieszkańców

5.1. Demografia

Liczba ludności Ławy wg danych GUS, na dzień 31.XII.2006 r. wynosiła 32 308 mieszkańców, co stanowiło 35,9 % ludności powiatu ławskiego (89 960 mieszk.) i 2,3 % ludności województwa warmińsko - mazurskiego. *Wg. Danych GUS na dzień 20.VI.2016 r. liczba ludności Ławy w roku 2015 wynosiła 33 174 mieszkańców, co stanowiło 35,7% ludności powiatu ławskiego (92 795 mieszkańców).* Ława, jest piątym co do wielkości miastem województwa warmińsko - mazurskiego, po: Olsztynie, Elblągu, Ełku i Ostródzie.

Tabela 7. Sytuacja demograficzna *Miasta Ławy, powiatu ławskiego i województwa warmińsko – mazurskiego w latach 2000, 2003 i 2006 i 2015*

Wyszczególnienie	Lata	Liczba ludności				Współczynnik feminizacji
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ludność na km ²	
woj. warmińsko - mazurskie	2000	1 428 449	698 199	730 250	59,1	104,6
	2006	1 426 883	695 936	730 947	59,0	105,0
	2015	1 439 675	704 893	734 782	60,0	104,0
powiat ławski	2000	88 662	43 578	45 084	64,0	103,5
	2006	89 960	45 084	45 777	65,0	101,5
	2015	92 795	45 974	46 821	67,0	102,0
<i>Miasto Ława</i>	2000	32 560	15 595	16 965	1488,1	108,8
	2006	32 308	15 345	16 963	1476,6	110,5
	2015	33 174	15 925	17 249	1516,0	108,0

Źródło: GUS

Wskaźnik gęstości zaludnienia Ławy wynosił w 2006 r. 1476,6 osób/km² i był niższy niż średni wskaźnik gęstości zaludnienia w gminach miejskich województwa warmińsko - mazurskiego, który wynosił 1772,4 osób/km². *W roku 2015 wskaźnik ten wynosił 1 516 osób/km² i w dalszym ciągu był niższy niż średni wskaźnik w gminach miejskich województwa warmińsko -mazurskiego, na poziomie 1774 osoby/km².*

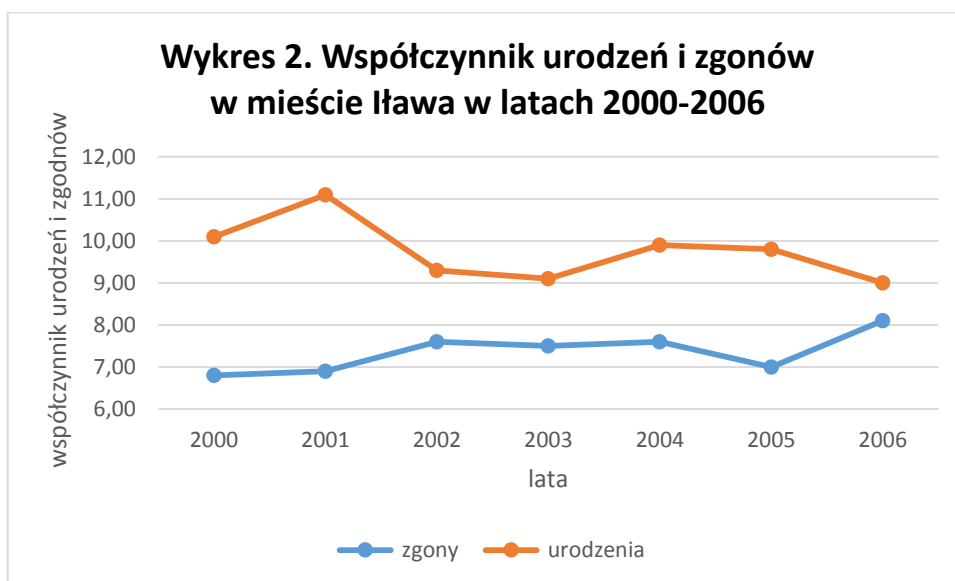

Na przestrzeni lat 2000 - 2006 liczba ludności miasta Ławy nieznacznie spadła. Podobna sytuacja miała miejsce w województwie warmińsko -mazurskim. Jest to trend charakterystyczny dla całego kraju. Odmierna sytuacja miała miejsce na obszarze powiatu ławskiego, gdzie w analizowanym okresie liczba mieszkańców nieznacznie wzrosła. ~~Spadek liczby mieszkańców miasta Ławy niekorzystnie wpływa na rozwój społeczno - gospodarczy regionu.~~

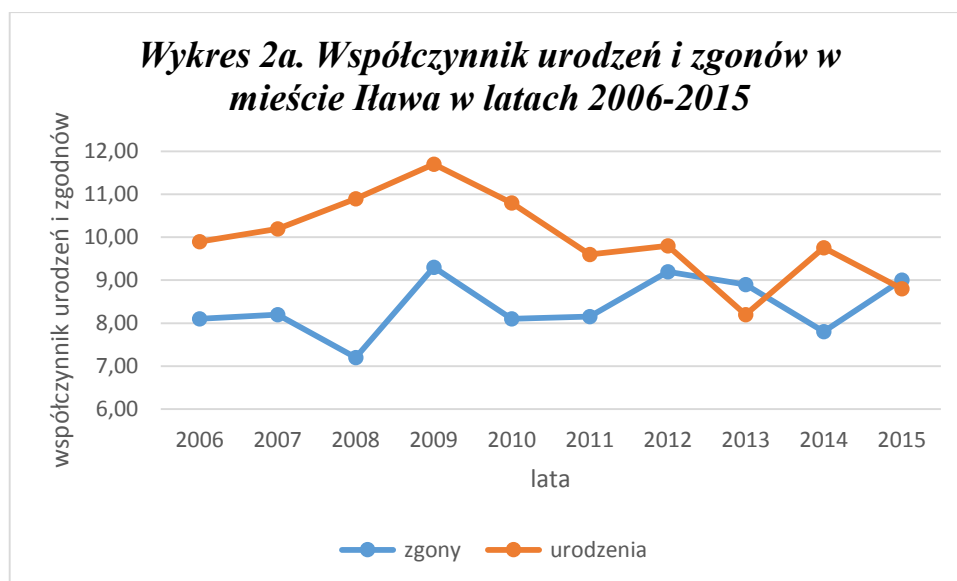
Do roku 2009 liczba ludności zarówno województwa, jak i powiatu oraz miasta Ławy utrzymywała się na stosunkowo niezmiennym poziomie. W 2010 roku zauważalny jest wyraźniejszy wzrost liczby ludności w stosunku do roku 2009. Wzrost ten zauważalny jest na każdym szczeblu. Od roku 2010 utrzymuje się delikatny trend spadkowy liczby ludności, jednak wartość ta w dalszym ciągu jest wyższa niż w roku 2009.

Ława charakteryzuje się wysokim współczynnikiem feminizacji, czyli liczbą kobiet przypadającą na 100 mężczyzn. Jest to sytuacja charakterystyczna dla większości polskich miast, która spowodowana jest większą mobilnością kobiet w wieku produkcyjnym, spowodowaną problemami na rynku pracy dla kobiet na obszarach wiejskich. Współczynnik feminizacji miasta Ławy (110,5) (108 w roku 2015) jest wyraźnie wyższy niż powiatu ławskiego (101,5) (102 w roku 2015) oraz województwa warmińsko - mazurskiego (105,0) (104 w roku 2015). W latach 2000 - ~~2006~~ 2009 współczynnik feminizacji w Ławie wzrósł, *by potem systematycznie spadać*, natomiast w powiecie ławskim ~~w porównywalnym stopniu zmalał~~ utrzymywał się na stałym poziomie do roku 2009, po czym nieznacznie spadł i od roku 2010 ponownie utrzymuje się na stałym poziomie. Zmiany te ukazują nasilający się trend odpływu kobiet z obszarów wiejskich (głównie z obszaru powiatu ławskiego) i napływu do miasta Ławy. Rozwój usług i przemysłu lekkiego w Ławie przyspiesza napływ kobiet do tego miasta.

Miasto Ława od początku XXI wieku charakteryzuje się dodatnim przyrostem naturalnym, który pozytywnie wpływa na rozwój demograficzny miasta. Dopiero w latach 2013 i 2015 odnotowano ujemną wartość przyrostu naturalnego. Zjawisko to było charakterystyczne również na poziomie województwa Warmińsko-Mazurskiego. Liczba urodzeń w latach 2000, 2001 była wyraźnie wyższa niż liczba urodzeń w poszczególnych latach od 2002 roku. Kolejny zauważalny skok pojawił się w roku 2008. Wskaźnik przyrostu naturalnego wynosił odpowiednio: 3,32 na 1000 mieszk. w 2000 r., 4,27 w 2001 r., 1,75 w 2002 r., 1,51 w 2003 r., 2,25 w 2004 r., 2,75 w 2005 r. oraz 1,83 w 2006 r. W najbliższych latach liczba urodzeń będzie wzrastać, co jest bezpośrednio związane jest z zakładaniem rodzin przez ludność urodzoną na początku lat 80-tych XX wieku, czyli ludność ostatniego wyżu demograficznego oraz poprawiającą się sytuacją społeczno-gospodarczą regionu.

Źródło: GUS

Źródło: Opracowano na podstawie informacji uzyskanych w GUS

Tabela 8. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w Ławie w latach 2000 -2006 2015

Wyszczególnienie		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
zameldowania	wewnętrzne	332	298	226	258	314	307	311	330	306	301	325	331	314	346	343	315
	zagraniczne	1	5	3	0	7	6	11	31	31	22	22	19	12	7	13	-

wymeldowania	wewnętrzne	338	292	384	375	425	389	447	414	346	373	332	400	331	395	374	319
	zagraniczne	0	15	15	19	28	53	109	59	45	25	25	16	14	69	48	-
saldo migracji	wewnętrzne	-6	6	-158	-117	-111	-82	-136	-84	-40	-72	-7	-69	-17	-49	-31	-4
	zagraniczne	1	-10	-12	-19	-21	-47	-98	-28	-14	-3	-3	3	-2	-62	-35	-

Źródło: GUS

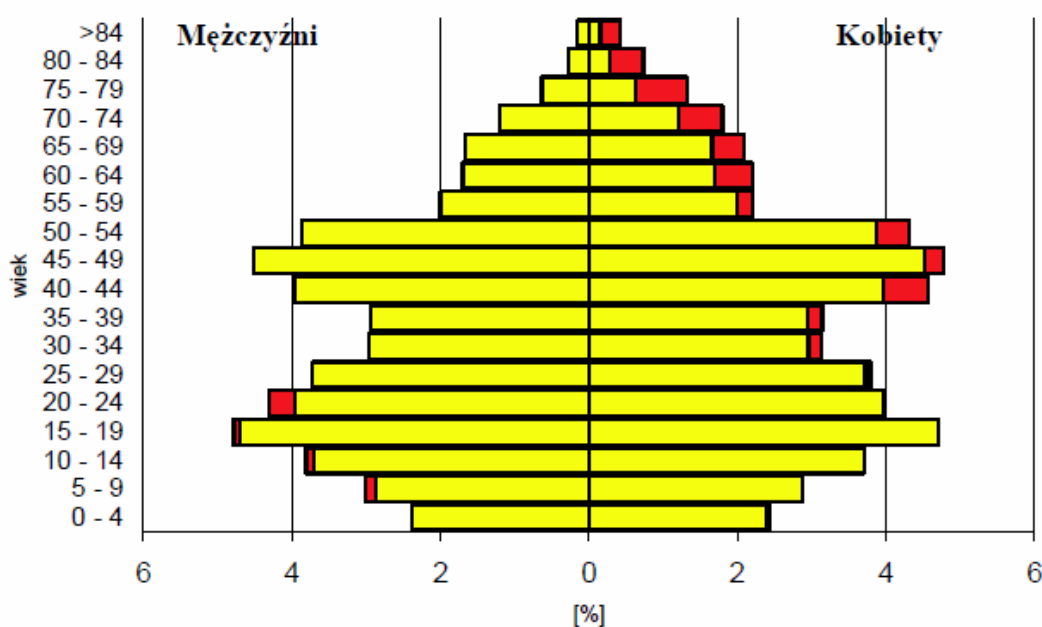
Innym czynnikiem warunkującym rozwój demograficzny miasta jest saldo migracji. W latach 2000 - 2006 w Ławie saldo to uległo dużym zmianom. Od początku roku 2000 do końca roku 2002 obserwowano niewielki odpływ ludności z miasta do innych miejscowości w Polsce. W okresie tym (z wyjątkiem roku 2000) zauważa się, także stały nieduży odpływ ludności z miasta poza granice kraju. Od 2002 roku ujemne saldo migracji wewnętrznych wyraźnie wzrosło, co jest zjawiskiem niekorzystnym. W latach 2004 - 2006 zaobserwowano rosnący odpływ ludności z Ławy poza granice kraju. Stan ten spowodowany jest wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej i wiążącym się z tym otwarciem granic dla pracowników z Polski. Problem emigracji dotyczy całego kraju. Jest on jednak bardzo trudny do uchwycenia przy pomocy tradycyjnych badań statystycznych. Główny Urząd Statystyczny określił liczbę osób, które pracują poza granicami Polski na ok. 2 mln. Wyjazdy takie trwają zwykle od kilku miesięcy do kilku lat, a osoby te wciąż pozostają zameldowane w rodzinnych miejscowościach. Dotyczy to też z pewnością liczby mieszkańców Ławy. Nie istnieją jednak dane statystyczne, które pozwoliłyby na dokładne lub nawet przybliżone określenie tej liczby.

W kolejnych analizowanych latach saldo migracji wewnętrznych było ujemne utrzymywało się na wysokim poziomie. Najświeższe dane GUS z 2015 roku wskazują że saldo migracji wewnętrznych nie jest już takie wysokie, jednak w dalszym ciągu ujemne. Analizując saldo migracji zagranicznych w latach 2007-2014 tylko raz odnotowano dodatnią wartość, w roku 2011. W pozostałych latach saldo migracji zagranicznych było ujemne, jednak wartości te były korzystniejsze w porównaniu z saldem migracji wewnętrznych. W latach 2013 i 2014 odnotowano większe wartości salda migracji zagranicznych. Oznacza to, że wyjazdy do innego miasta przestały być atrakcyjne i więcej osób decyduje się na emigrację poza granice kraju.

Wszystkie wcześniej omówione elementy ruchu naturalnego tworzą strukturę płci i wieku społeczeństwa. Wykonana na podstawie danych GUS piramida płci i wieku dla miasta Ława, doskonale ukazuje formę przejściową struktury wiekowej. Aktualny typ struktury płci i wieku społeczeństwa jest formą pośrednią między kształtem dzwonu i wrzeciona, która wykazuje trend regresywny.

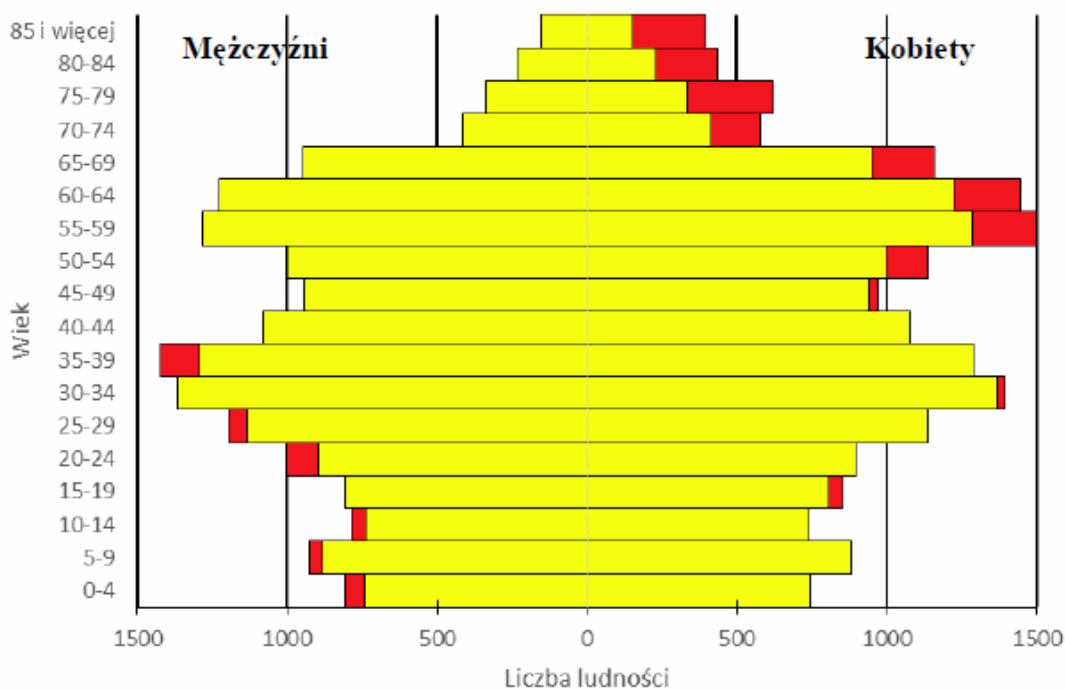

Wykres 3. Struktura płci i wieku ludności Ławy w 2002 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego GUS (2002)

Wykres 3a. Struktura płci i wieku ludności Ławy w 2015 r.

Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych w GUS

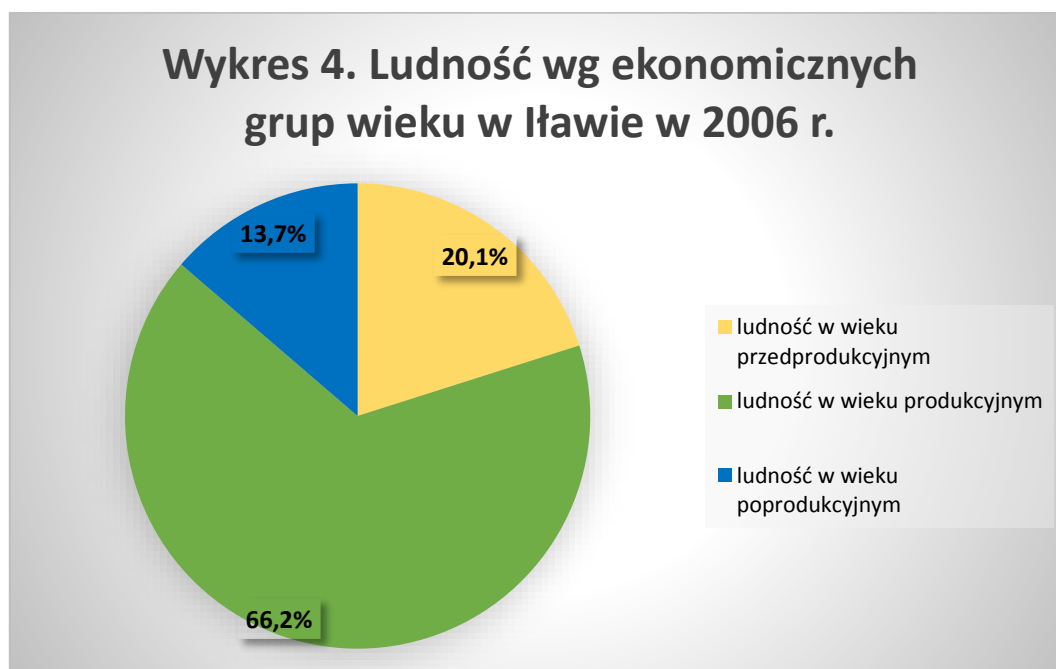

Wykonana na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku piramida płci i wieku dla Ławy wskazuje na następujące cechy:

- a) dwa silne wybrzuszenia w strukturze wiekowej spowodowane rocznikami wyżu demograficznego przełomu lat 50-tych i 60-tych ubiegłego wieku (40 - 49 lat) oraz lat 80-tych ubiegłego wieku (10 - 19 lat);
- b) dwie wyrwy w piramidzie wieku czyli roczniki niżu demograficznego z okresu dwóch największych wojen XX wieku: pierwsza obecnie już słabo zauważalna z okresu I - wojny światowej (ludność powyżej 84 roku życia), druga z okresu II wojny światowej (ludność w wieku 55 – 59 lat);
- c) duża nadwyżka liczby kobiet nad liczbą mężczyzn już od 25-tego roku życia (sytuacja nietypowa gdyż średnio w kraju nadwyżka kobiet nad liczbą mężczyzn rozpoczyna się od 40-tego roku życia).

Struktura wieku i płci ludności miasta Ławy w roku 2015 wskazuje, iż:

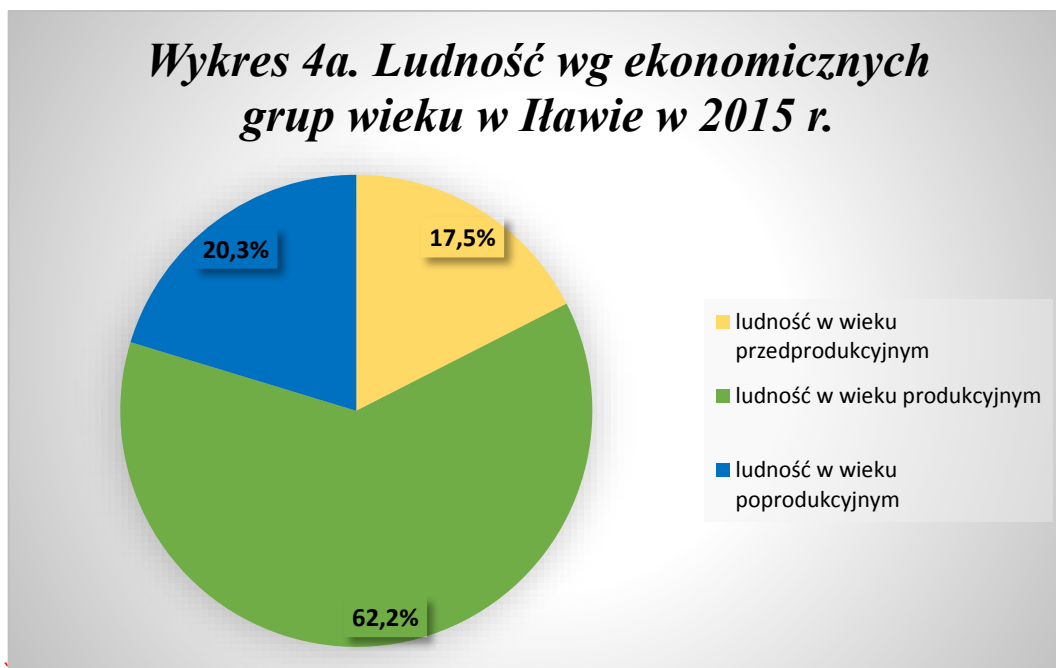
- d) *roczniki wyżu demograficznego lat 50-tych i 60-tych ubiegłego stulecia wchodzą w wiek poprodukcyjny;*
- e) *wyż lat 80-tych ubiegłego stulecia w bardzo małym stopniu przełożył się na zwiększenie liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym;*
- f) *niekorzystnie zmienia się stosunek liczby ludności w wieku produkcyjnym do liczby ludności w wieku poprodukcyjnym;*
- g) *kształt piramidy wieku wskazuje na ustabilizowanie populacji.*

Źródło: GUS

Struktura wiekowa ludności przekłada się na strukturę wieku ekonomicznego ludności. Z analizy danych GUS wynika, że mieszkańcy w wieku produkcyjnym stanowią 66,2% wszystkich Ławian (21 388 osób). Około 13,7 % społeczności stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Jest to wskaźnik bardzo wysoki, który będzie rósł i zrówna się, a nawet przewyższy procent osób w wieku przedprodukcyjnym (obecnie nieco ponad 20%).

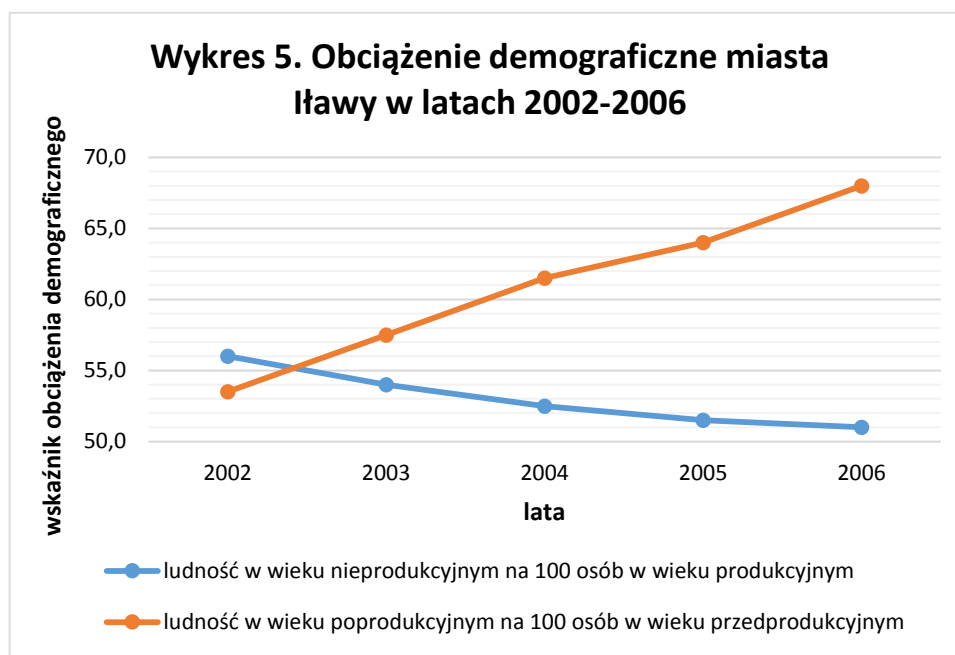
Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych w GUS

W roku 2015 wg. danych GUS liczba mieszkańców Ławy w wieku produkcyjnym stanowiła 62,2% ogółu mieszkańców. W stosunku do roku 2006 zauważony został znaczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym z 13,7% do aż 20,3%. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym przewyższyła tym samym mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym stanowiących udział 17,5% ogółu mieszkańców Ławy.

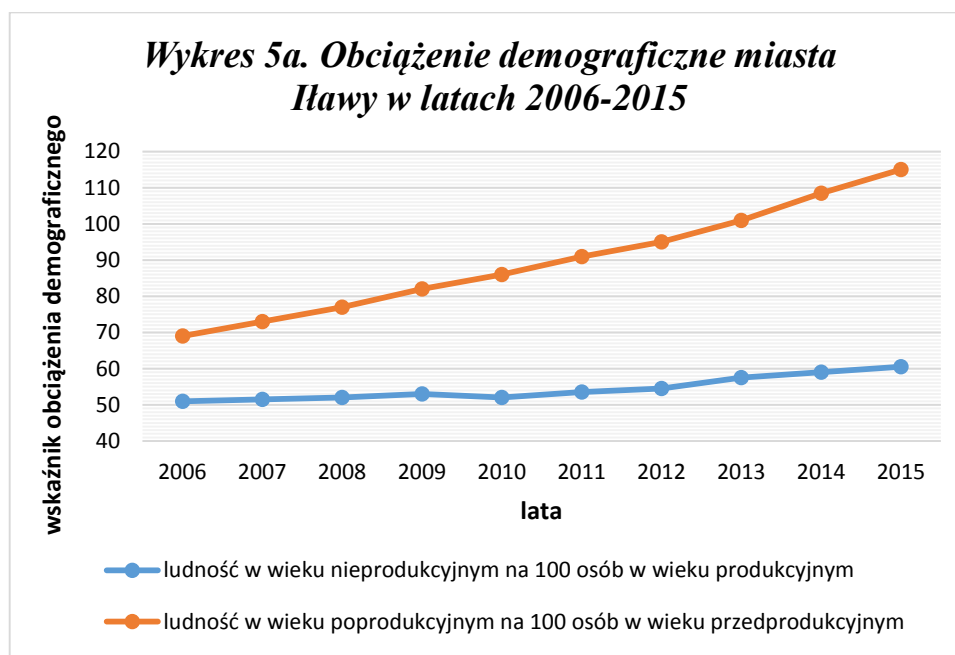
Analizując strukturę wieku ekonomicznego mieszkańców, zauważalny jest proces starzenia się ludności zamieszkującej Ławę. W ciągu zaledwie czterech lat (2002 - 2006) wzrósł od poziomu 53,9 do poziomu 68,4 wskaźnik ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. Był to przyrost bardzo dynamiczny, świadczący o szybkim starzeniu się społeczeństwa zamieszkującego miasto. Sytuację tę potwierdza przyrost wskaźnika ludności w wieku poprodukcyjnym przypadającym na 100 osób w wieku produkcyjnym od 19,7 w 2002 roku do 20,8 w 2006 roku. W latach 2006-2015 liczba ludności w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym w dalszym

ciągu rośnie. Wskazuje to na dalsze starzenie się społeczeństwa i liczne problemy z tym związane, m.in. potrzeba zapewnienia specjalistycznej opieki medycznej czy obciążenie systemu emerytalnego. Pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszanie się liczby osób w wieku nieprodukcyjnym. Związane jest to z wchodzeniem w wiek produkcyjny ludności wyżu demograficznego, urodzonej w pierwszej połowie lat 80-tych XX-w. Wskaźnik osób w wieku nieprodukcyjnym wyraźnie spadał od poziomu ponad 55 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2002 roku do ok. 50 osób w roku 2006. Wskaźnik ten spadał, aż do roku 2008, kiedy to trend się odwrócił i liczba mieszkańców Ławy w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym zaczęła rosnąć.

Źródło: GUS

Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych w GUS

5.2. Prognoza demograficzna

W założeniach metodycznych prognozy przyjęto:

- powolny spadek dzietności kobiet. W najbliższych latach należy liczyć się z dalszym spadkiem współczynnika dzietności, z obecnej średniej 1,25 dziecka na kobietę do około 1,1 w 2010 r., po czym w latach 2010-2020 można oczekiwać niewielkiego wzrostu dzietności do wartości około 1,2;
- postępujące zwiększenie się odpływu migracyjnego ludności, głównie z miast na wieś, związane ze zjawiskiem suburbanizacji. Niski poziom migracji wewnętrznych ma stopniowo ulegać podniesieniu, czemu sprzyjać powinien wzrost rozwoju gospodarczego związany z wejściem do Unii Europejskiej. W Polsce w najbliższych latach wzrośnie także nieco skala migracji zagranicznych, stąd zwiększy się nieznacznie ujemne saldo migracji, z obecnych kilkunastu tysięcy osób rocznie do 24 tysięcy osób około 2010 r.
- utrzymanie się dotychczasowego trendu spadku umieralności oraz stopniowy wzrost długości życia. Przeciętne trwanie życia ma wzrosnąć z obecnych 74,5 lat (70,4 mężczyźni, 78,8 kobiety) do 78,8 w 2015 roku oraz do 80 lat w 2030 r. (77,6 mężczyźni, 83,3 kobiety).

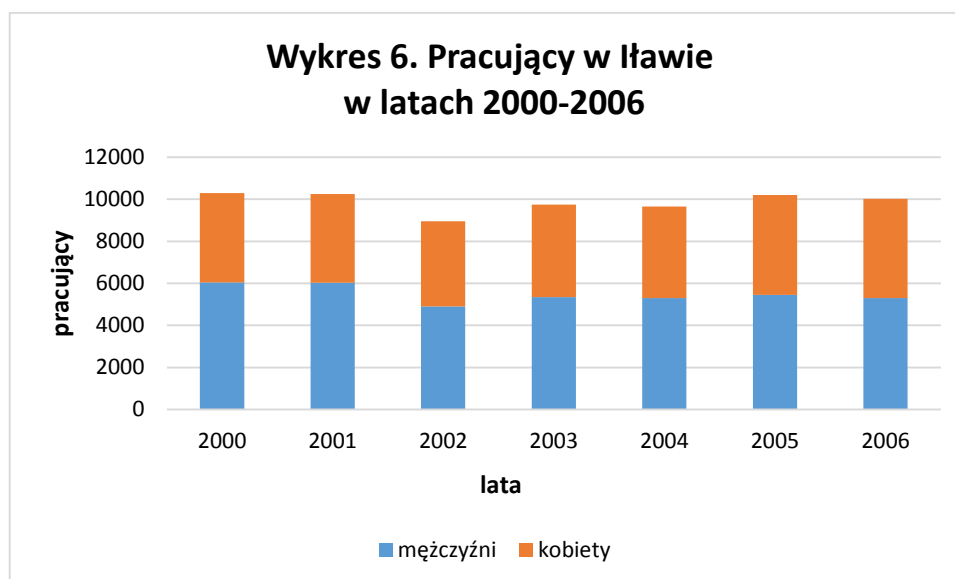

Wynikiem powyższych założeń będzie prognozowane stopniowe zmniejszanie się liczby ludności Polski, w tym także ludności Ławy.

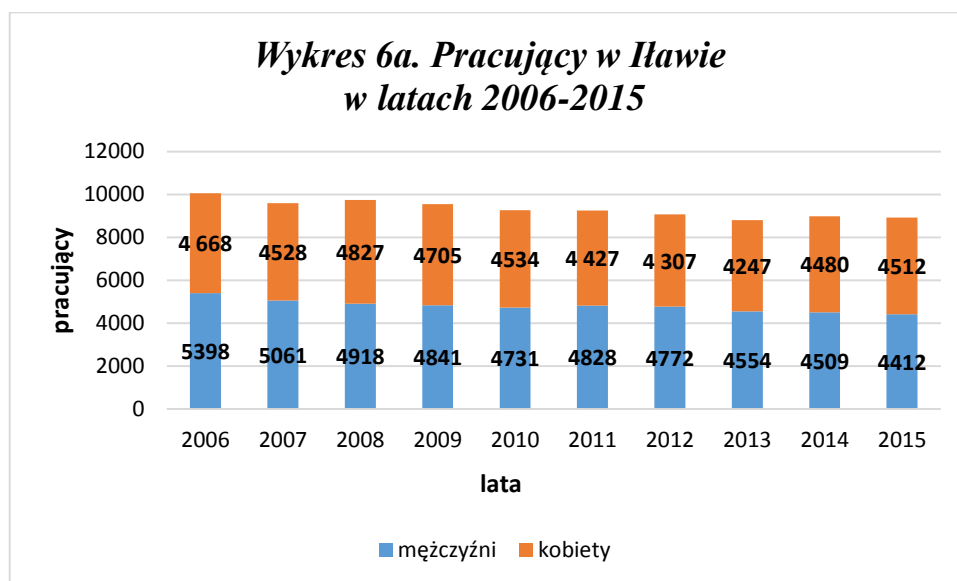
Rozsądna i skuteczna polityka miasta, mająca na celu powstrzymanie migracji ludności z miasta, oraz powstrzymanie ujemnego przyrostu naturalnego może zahamować zjawisko depopulacji. Dalsze starania, szczególnie w zakresie promocji miasta, zapewnienia dobrych warunków życia i pracy może w perspektywie czasu spowodować wzrost liczby mieszkańców. Dlatego prognozowana liczba mieszkańców miasta, ze względu na wiele czynników niezależnych od siebie może zawierać duży margines błędu.

Prognoza liczby mieszkańców oparta na prognozie demograficznej dla miast liczących ponad 50 tysięcy mieszkańców do roku 2030 oraz na średniej zmianie liczby ludności Ławy z ostatnich 5 lat pokazuje ogólny spadek liczby ludności miasta. W roku 2010 Ława będzie liczyła 32 325 mieszkańców, w roku 2020 - 32 000. Po 2030 roku liczba mieszkańców miasta spadnie poniżej 30 tysięcy. Jeżeli Ława stanie się regionalnym ośrodkiem rozwoju miasto nie będzie się dynamicznie depopulować i utrzyma obecną liczbę mieszkańców.

5.3. Rynek pracy

Źródło: GUS

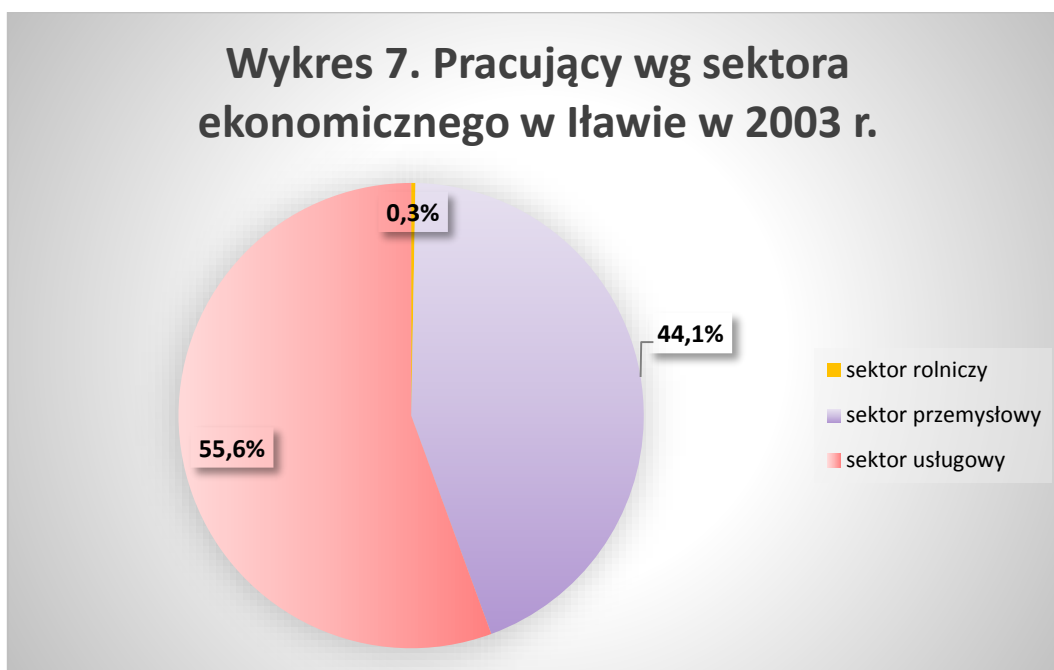

Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych w GUS

Liczba osób pracujących w Iławie w latach 2000 - 2002 wyraźnie spadała. Od roku 2003 zauważalny jest niewielki wzrost liczby pracujących. Powodem tego zjawiska jest wejście w wiek produkcyjny ludności wyżu demograficznego początku lat 80-tych XX w. oraz polepszająca się sytuacja na lokalnym rynku pracy. *Od roku 2005 liczba pracujących spada.* Analizując powyższy wykres zauważa się, że od początku XXI w. rośnie liczba pracujących kobiet. Na ogólną liczbę mieszkańców Iławy w wieku produkcyjnym, pracujący stanowili 47,1% w 2006 r. Jest to wynik słaby, aczkolwiek wyższy niż średnio w gminach miejskich województwa warmińsko - mazurskiego, który wyniósł 40,8% w 2006 r. *W roku 2014 liczba pracujących kobiet była nieznacznie niższa w stosunku do liczby pracujących mężczyzn, natomiast w roku 2015 w mieście Iława pracowało o 100 kobiet więcej niż mężczyzn.*

Wykres 7. Pracujący wg sektora ekonomicznego w Ławie w 2003 r.

Źródło: GUS

Większość pracujących zamieszkałych w Ławie zatrudniona jest w sektorze usług.

W III sektorze pracuje aż 55,6% pracującej populacji miasta. Jest to sytuacja charakterystyczna dla większości współczesnych polskich miast. W województwie warmińsko-mazurskim w sektorze usług pracowało 48,6% ogółu pracujących, czyli wyraźnie mniej niż w Ławie. W usługach rynkowych pracuje 55,2% natomiast w usługach nierynkowych 44,8% ogółu zatrudnionych w III sektorze. Zatrudnienie w sektorze usług powinno systematycznie rosnąć. Drugim największym sektorem zatrudnienia jest sektor przemysłowy. W przemyśle w 2003 roku pracowało 4244 osób, co stanowiło 44,1% ogółu zatrudnionych w mieście. Jedynie 0,3% pracujących mieszkańców Ławy czerpało dochody z rolnictwa.

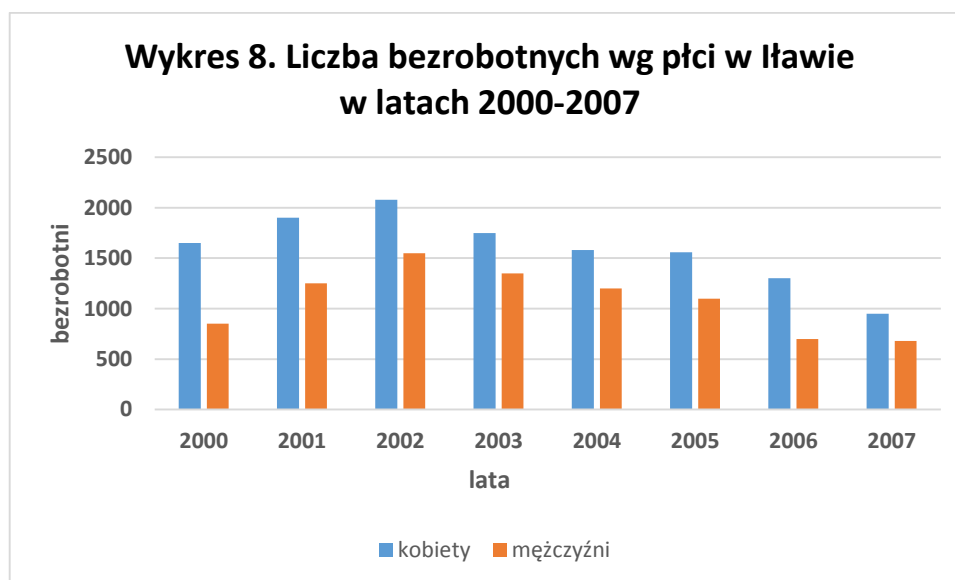
Biorąc pod uwagę strukturę zatrudnienia według sektora własności, to w przypadku miasta Ławy nieznacznie przeważa sektor prywatny. W 2003 roku w sektorze prywatnym pracowało 5110 mieszkańców (53,1%), natomiast w sektorze publicznym zatrudnionych było 4505 osób (46,9%). Od 2000 roku w mieście następują marginalne zmiany. Wzrasta zatrudnienie w sektorze prywatnym, natomiast stopniowo maleje w sektorze publicznym. Ta tendencja, w związku z rozwojem usług rynkowych powinna postępować.

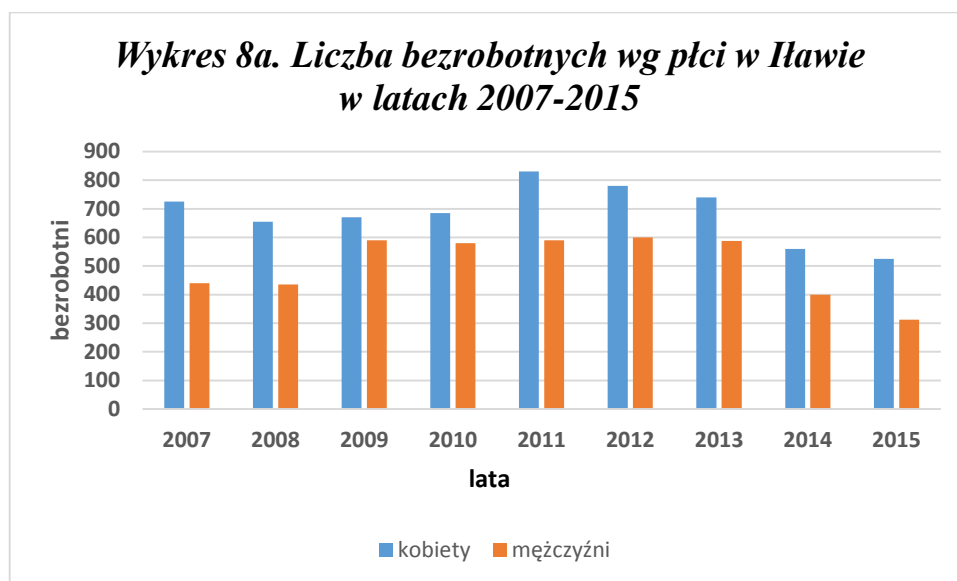
5.4. Bezrobocie

Stopa bezrobocia w powiecie ławskim na koniec 2006 r. wynosiła 20,1%, (wobec 24,6% na koniec 2004 r.) i była jedną z niższych w województwie warmińsko - mazurskim, którego stopa bezrobocia w tym samym roku wyniosła 15,9%. W roku 2006 w Ławie, na 10066 pracujących przypadało 2085 bezrobotnych, co daje 483 pracujących na 100 bezrobotnych. Dla porównania w 2002 r. przy liczbie 9 615 pracujących bezrobotnych było 3045 (315 pracujących na 100 bezrobotnych). *W roku 2015 stopa bezrobocia w powiecie ławskim spadła do poziomu 7,3% i była niższa zarówno od stopy bezrobocia w województwie, jak i w kraju (7,9%).*

Spadek bezrobocia w Ławie jest zgodny z obserwowaną od 2002 r. tendencją spadku osób pozostających bez pracy, nie tylko w regionie, ale i całym kraju.

Źródło: GUS

Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych w GUS

5.5. Źródła utrzymania ludności oraz wykształcenie mieszkańców

Według danych z 2002 r. (na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego, 2002) większość mieszkańców miasta utrzymywała się z pracy najemnej (49,4%). Bardzo wysoki był również odsetek osób posiadających niezarobkowe źródła utrzymania (45,3%). Na własny rachunek pracowało 4,5% mieszkańców miasta. Około 4,5% ogółu ludności zdolnej do pracy utrzymywało się z pracy na własny rachunek. Bardzo niewielki odsetek mieszkańców Ławy pracował w rolnictwie. Było to zaledwie 0,8% czynnych zawodowo mieszkańców. Spośród wszystkich mieszkańców posiadających własne źródło dochodu 51,1% stanowiły kobiety, a 48,9% mężczyźni.

Źródło: GUS

Dość ściśle źródła utrzymania ludności wiążą się z wykształceniem. I tak, w 2002 r. 9,4% aktywnych zawodowo mieszkańców Ławy miało wyższe wykształcenie, 40% średnie (w tym policealne), 22,1% wykształcenie zawodowe, natomiast podstawowe 25,7%. Bez wykształcenia podstawowego było w tym czasie 2,9% mieszkańców.

Tabela 9. Struktura wykształcenia ludności Ławy

Wykształcenie	Liczba osób	Odsetek (w %)
wyższe	2 896	9
średnie	12 259	40
zawodowe	6 772	22
podstawowe	7 876	26
bez wykształcenia	875	3

Źródło: GUS

6. Infrastruktura społeczna

6.1. Mieszkalnictwo

Tabela 10. Sytuacja mieszkaniowa Ławy w 2000 i 2006 r.

Wyszczególnienie	Rok	Mieszkania	Izby	Pow. użytk. mieszkań	Średnia powierzchnia mieszkania	Powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 mieszk.
Ława	2000	10 014	37 076	627 366	62,6	19,3
	2006	10 775	39 504	676 696	62,8	20,3
	2015	12 999	44 999	785 657	60,4	23,7
woj. warmińsko-mazurskie	2000	202 472	713 084	11 156 661	55,1	17,8
	2006	225 269	804 460	13 283 381	59,0	21,2

Źródło: GUS

Na sytuację mieszkaniową oddziałuje wiele czynników, wśród których do najważniejszych zalicza się zasoby mieszkaniowe, powierzchnię użytkową, tempo rozwoju budownictwa mieszkaniowego itp.

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane Ławy w 2006 r. wynosiły 10 775 mieszkań, w tym 39 504 izby, o łącznej powierzchni użytkowej 676,7 tys. m². Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosiła 62,8 m² i na jedną osobę przypadało 20,3 m². Jedno mieszkanie zamieszkiwały statystycznie 3 osoby, a na jedną izbę przypadało 1,22 osoby. W latach 2000-2006 zasoby mieszkaniowe zwiększyły się o 761 mieszkań i 2428 izb, a kubatura wzrosła o 49,3 tys. m².

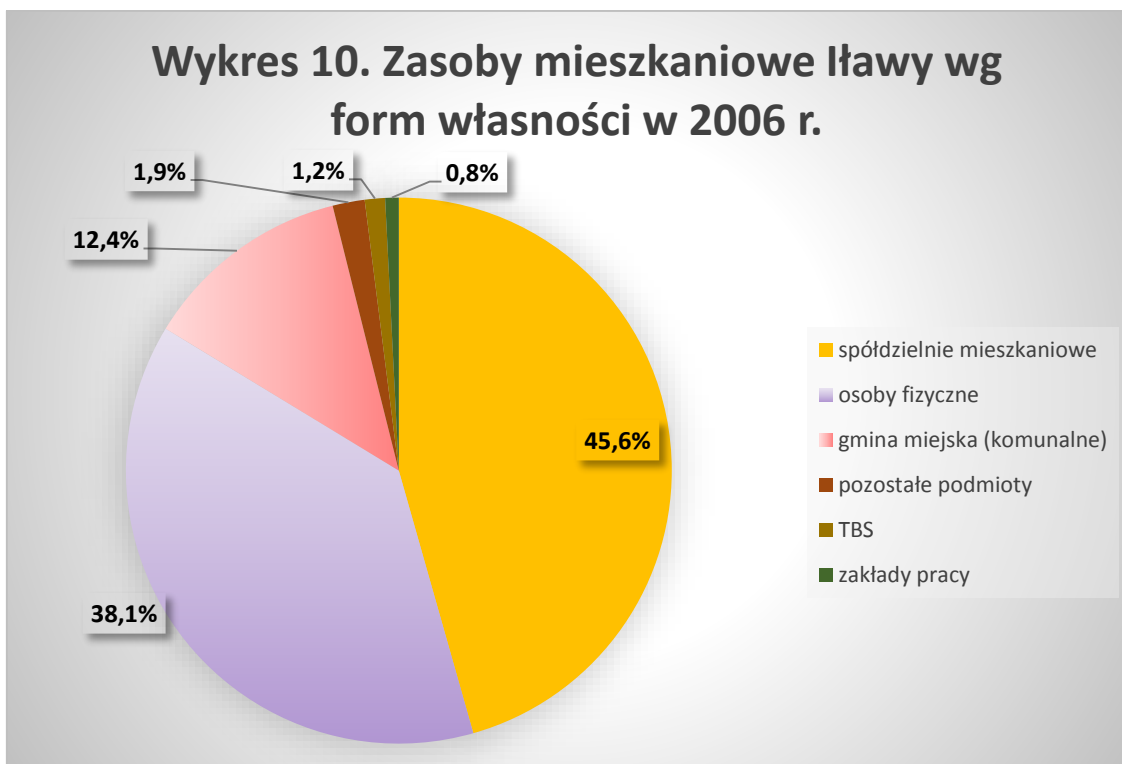
Przeciętna powierzchnia mieszkania zwiększyła się nieznacznie i wynosiła 62,8 m² (wobec 62,6 m² w 2000 r.). Pozostałe wskaźniki także uległy pewnej poprawie, gdyż w 2006 r. na 1 osobę przypadało 20,3 m² (wobec 19,3 m² w 2000 r.). Porównując sytuację mieszkaniową Ławy do sytuacji mieszkaniowej w gminach miejskich województwa warmińsko - mazurskiego zauważa się dużo wyższą średnią powierzchnię mieszkania w Ławie, a co za tym idzie powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 mieszkańca jest w Ławie wyraźnie wyższa niż średnio w gminach miejskich województwa.

Porównując lata 2006 i 2015 w dalszym ciągu można zauważyć wzrost liczby mieszkań i zwiększenie liczby izb. Mimo, iż średnia powierzchnia mieszkania zmalała, powierzchnia mieszkania przypadająca na mieszkańca wzrosła z 20m² w roku 2006 do prawie 24m² w roku 2015.

Wg GUS w Ławie jest 10775 mieszkań, co przy liczbie samodzielnie utrzymujących się rodzin na poziomie ok. 12100 daje niedobór ok. 1300 mieszkań. Najtrudniejsza jest sytuacja młodych rodzin,

z których tylko ok. 1/3 zamieszkuje w samodzielnym lokalu. Osobnym zagadnieniem jest także standard mieszkań, bowiem ok. 1/4 ogółu substancji mieszkaniowej znajduje się w budynkach pięćdziesięcioletnich i starszych, które przy niedostatecznych remontach są w bardzo wysokim stopniu zdekapitalizowane.

Źródło: GUS

Największą ilość mieszkań w roku 2006 posiadały spółdzielnie mieszkaniowe, do których należało 4909 mieszkań, co stanowiło 45,6% ogółu mieszkań. Osoby fizyczne posiadały 4104 mieszkań (38,1%). Gmina Miejska Ława była właścicielem 1331 mieszkań komunalnych, co stanowiło 12,4 % ogółu mieszkań. Innymi właścicielami mieszkań w Ławie były Towarzystwa Budownictwa Społecznego które posiadały 134 mieszkania oraz zakłady pracy do których należało 95 mieszkań. Pozostałe podmioty władały 202 mieszkaniami, co stanowiło niecałe 2 % ogółu mieszkań.

6.2. Ochrona zdrowia

Na terenie Ławy działa 8 zakładów opieki zdrowotnej, w tym 7 niepublicznych i 1 publiczny. Ponadto w Ławie zlokalizowano Powiatowy Szpital im. W. Biegańskiego.

Na terenie miasta znajduje się obecnie 15 aptek. Na 1 aptekę przypada więc 2150 osób (w roku 2015 2212 osób). Dla porównania, w gminach miejskich województwa liczba osób przypadających na 1 aptekę jest nieznacznie wyższa i wynosi 2613 .

W mieście znajdują się również 1 placówka pomocy społecznej i 1 dom pomocy społecznej. Do dyspozycji mają one 33 miejsca, z czego w 2006 roku wykorzystywane były wszystkie. *W roku 2015 placówka pomocy społecznej dysponowała 57 miejscami i tak, jak w przypadku roku 2006, tak i w 2015 wykorzystywane były wszystkie miejsca.*

6.3. Oświata

Przedszkola i żłobki

Na terenie miasta w 2006 r. działało 5 przedszkoli podporządkowanych samorządowi gminnemu, w których liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynosiła 846. W porównaniu z rokiem 2000 liczba dzieci wzrosła o 6 osób (z 840), co dodatkowo powiększyło problem już i tak nie wystarczającej ilości miejsc w przedszkolach. Liczba miejsc w przedszkolach jest bowiem szacowana na 775. Nie wystarczająca liczba miejsc w przedszkolach jest podyktowana zamknięciem jednej z placówek, gdyż w roku 2000 ich liczba wynosiła 6.

Wg. danych z Systemu Informacji Oświatowej aktualnych na dzień 31.03.2016 r. w Ławie funkcjonowało 5 publicznych placówek, do których zapisanych było 804 dzieci. Dodatkowo funkcjonowało 7 placówek niepublicznych. Łączna liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli niepublicznych wynosiła 222.

Ponadto w mieście funkcjonował jeden Żłobek publiczny przy przedszkolu. Oraz jeden żłobek niepubliczny.

Przedszkola publiczne funkcjonowały przy ulicach:

- *przedszkole nr 2 - ul. Kasprowicza 3,*
- *przedszkole nr 3 - ul. Kościuszki 22A,*
- *przedszkole nr 4 - ul. Dąbrowskiego 17,*
- *przedszkole nr 5 - ul. Andersa 8A,*
- *przedszkole nr 6 - ul. Wiejska 3.*

Oferta miasta wzbogacona jest o prywatne żłobki i przedszkola, które powstają na osiedlach mieszkaniowych w zależności od potrzeb.

Szkoły podstawowe

Ława posiada 3 szkoły podstawowe podporządkowane samorządowi gminnemu, w których uczyło się w roku 2006 - 2 140 uczniów. W Ławie znajduje się również 1 szkoła specjalna dla dzieci i młodzieży, w której uczy się 98 uczniów.

Tabela 11. Szkoły podstawowe w Ławie, rok 2000 i 2006

Rok	Liczba placówek	Liczba uczniów	Liczba uczniów na 1 pomieszczenie
2000	5	2 885	31,5
2006	3	2 238	31,7

Źródło: GUS

W ciągu lat 2000-2006 liczba placówek uległa zmniejszeniu. Wiąże się to zapewne z reformą szkolną i wprowadzeniem w 1999 roku nowej struktury oświaty, uwzględniającej szkoły gimnazjalne. Wg danych z Systemu Informacji Oświatowej aktualnych na dzień 31.03.2016 r. w Ławie funkcjonowały 3 placówki, w których łącznie uczyło się 2316 uczniów.

Szkoły podstawowe funkcjonowały przy ulicach:

- szkoła podstawowa nr 2 - ul. Andersa 7,
- szkoła podstawowa nr 3 - ul. Niepodległości 11A,
- szkoła podstawowa nr 4 - ul. Skłodowskiej 31.

Gimnazja

W Ławie działają 3 gimnazja. Dwa z nich podlegają samorządowi gminnemu jedno zaś samorządowi powiatowemu.

Tabela 12. Gimnazja w Ławie, rok 2000 i 2006

Rok	Liczba placówek	Liczba uczniów	Liczba uczniów na 1 pomieszczenie
2000	2	1150	34,8
2006	3	1375	25,5

Źródło: GUS

Obecnie zauważalny jest wzrost liczby młodzieży uczęszczającej do gimnazjum. W ciągu ostatnich 5 lat liczba ta wzrosła o ok. 220 uczniów. Zwiększyła się również liczba szkół gimnazjalnych z 2 do 3. W mieście istnieje ponadto jedno specjalne gimnazjum dla dzieci i młodzieży, w którym uczyło się w 2006 roku 80 uczniów.

Wg danych z Systemu Informacji Oświatowej aktualnych na dzień 31.03.2016 r. w Ławie funkcjonowały 2 placówki publiczne, w których łącznie uczyło się 853 uczniów. Dodatkowo 40 uczniów uczęszczało do niepublicznego gimnazjum dla dorosłych zlokalizowanego przy ul. Grunwaldzkiej 13.

Gimnazja funkcjonowały przy ulicach:

- gimnazjum nr 1 - ul. Kościuszki 2A,
- gimnazjum nr 2 - ul. Wiejska 11.

W przypadku wprowadzenia reformy oświaty mającej na celu zlikwidowanie gimnazjów, istniejące placówki zostaną dostosowane do warunków niezbędnych do nauczania w ramach szkoły podstawowej.

Szkoły średnie i policealne

W Ławie zlokalizowane są 3 zespoły szkół ponadgimnazjalnych:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących
- Zespół Szkół im. Konstytucji 3 Maja
- Zespół Szkół im. Bohaterów Września 1939 roku

Ponadto w Ławie znajduje się również Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (Warmińsko-Mazurskie Zakłady Doskonalenia Zawodowego).

Uczelnie wyższe

W Ławie znajduje się filia Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku, która oferuje swoim studentom następujące kierunki:

- zarządzanie i marketing,
- administracja,

Szkoła przedstawia bogatą ofertę kształcenia dynamicznie dostosowywaną do zmieniających się trendów na rynku pracy i zainteresowań studentów.

6.4. Kultura i sport

Zaspokojenie potrzeb kulturowych i rekreacyjnych mieszkańców miasta Iławy realizowane jest przez trzy jednostki:

- *Iławskie Centrum Kultury,*
- *Centrum Sportu, Rekreacji i Turystyki,*
- *Bibliotekę Miejską.*

W skład bazy materialnej Iławskiego Centrum Kultury wchodzi:

- *Amfiteatr Miejski im. Louisa Armstronga,*
- *budynek domu kultury,*
- *nieruchomość, w której mieści się kinoteatr.*

W ramach działalności Iławskie Centrum Kultury oferuje liczne stałe formy zajęć dedykowane dla dzieci i młodzieży. Wśród oferty znajdują się m. in. zajęcia plastyczne, muzyczne, literackie, fotograficzne czy szkoła tańca. Poza imprezami cyklicznymi, które odbywają się w amfiteatrze głównie w okresie wakacyjnym - od maja do września - Iławskie Centrum Kultury organizuje imprezy okolicznościowe odbywające się przez cały rok. Mieszkańcy Iławy mogą korzystać z wyświetlanych seansów filmowych czy wystawianych sztuk teatralnych.

Centrum Sportu, Rekreacji i Turystyki w swojej bazie materialnej obejmuje:

- *halę sportowo-widowiskową przy ul. Niepodległości 11B,*
- *Stadion Miejski przy ul. Sienkiewicza 1,*
- *korty tenisowe przy ul. Sienkiewicza 1,*
- *Kompleks sportowy ORLIK 2010 na osiedlu Lipowy Dwór (bez Orlika przy Gimnazjum nr 2),*
- *Miasteczko Ruchu Drogowego,*
- *Orlik na Osiedlu Lubawskim,*
- *Statek „ILAVIA”,*
- *bazę wioślarską i treningowy tor wioślarski nad jeziorem Jeziorak,*
- *Centrum turystyczno-rekreacyjne z basenem przy ul. Biskupskiej.*

Podobnie, jak w przypadku Iławskiego Centrum Kultury, tak i przez Centrum Sportu, Rekreacji i Turystyki organizowane są liczne cykliczne i okolicznościowe imprezy mające na celu zaspokojenie potrzeb mieszkańców Iławy, a także przyciągnąć turystów spoza miasta. Centrum nadzoruje funkcjonowanie licznych klubów i stowarzyszeń sportowych, tematycznie dostosowanych do potrzeb mieszkańców miasta.

W ramach Centrum Rekreacyjno-Sportowego, poza basenem, funkcjonuje m.in. siłownia, sauna, kręgielnia. Na basenie organizowane są zajęcia z nauki pływania nie tylko dla dzieci, ale i dla dorosłych.

W mieście funkcjonuje Miejska Biblioteka Publiczna przy ul. Jagiellończyka 3 oraz filia biblioteki przy ul. Skłodowskiej-Curie 26.

Poza promowaniem czytelnictwa, w obiektach biblioteki odbywają się zajęcia warsztatowe i spotkania klubów dyskusyjnych. Wg danych GUS na 2015 rok, na 1000 mieszkańców Iławy przypadało 2730 szt. książek. Czytelnikami biblioteki było ok 19% mieszkańców. Wartość ta na przestrzeni lat systematycznie spada (w roku 2000 czytelnikami bibliotek publicznych było ok 29% mieszkańców). Tłumaczenia takiego stanu doszukiwać się można w spadających cenach książek i zwiększającej się dostępności literatury w formie elektronicznej.

~~W roku 2000 na mocy uchwały Rady Miasta powołano Iławskie Centrum Kultury i Sportu, w skład którego weszło Iławskie Centrum Kultury i Centrum Sportu i Rekreacji.~~

~~W skład bazy materialnej ICKiS weszły następujące obiekty:~~

- ~~— Stadion Miejski,~~
- ~~— Amfiteatr Miejski im. Louisa Armstronga,~~
- ~~— Miejska Hala Sportowo – Widowiskowa,~~
- ~~— budynek Biblioteki Miejskiej,~~
- ~~— budynek Domu Kultury,~~
- ~~— nieruchomość, w której mieści się Kinoteatr „Pasja”,~~
- ~~— dwie plaże miejskie (przy ul. Chodkiewicza i ul. Kajki),~~
- ~~— baza postojowa statku „ILAVIA” Ośrodek Doświadczalny Politechniki Gdańskiej.~~

~~Obecnie funkcjonują dwie jednostki: Centrum Sportu i Rekreacji oraz Iławskie Centrum Kultury, których zadania statutowe realizowane są w działach: kultura, sport i biblioteka miejska.~~

~~W sferze kultury w latach 2000 – 2002 działało 14 zespołów artystycznych i kół zainteresowań, które skupiały 422 osoby w 2000 r., 450 w 2001 r. i 430 w 2002 r. Stałe formy pracy to m.in.: sekcja rzeźby, sekcja szachowa, sekcja plastyczna, teatralne, zajęcia tańca towarzyskiego, zespół tańca disco, zespół wokalny, klub modelarski, aerobik, zespoły rockowe, i inne.~~

Wiodącymi imprezami kulturalnymi są:

1. Międzynarodowy Festiwal Jazzu Tradycyjnego „Old Jazz Meeting – Złota Tarka”,
2. Festiwal Piosenki Żeglarskiej /Jeziorak Shanties Meeting/,
3. Festiwal Pieśni i Piosenki Religijnej,
4. cykl koncertów „Lato w Ławie”,
5. Jarmark Sztuki Ludowej.

Liczba imprez organizowanych w ciągu roku przez Ławskie Centrum Kultury oraz Centrum Sportu i Rekreacji, wynosiła 117 w 2000 r. (60 486 uczestników), 140 w 2001 r. (89 561 uczestników) i 135 w 2002 r. (81 604 uczestników). Daje to średnio ponad 10 imprez miesięcznie.

W zakresie działalności kulturalnej z Ławskim Centrum Kultury współpracują także różne organizacje i stowarzyszenia: Stowarzyszenie Śpiewacze „CAMERATA”, Młodzieżowa Orkiestra Dęta, Stowarzyszenie Twórców Kultury Regionu Ławskiego, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Ławskiej, Stowarzyszenie Społeczno – Kulturalne „Pojezierze”, Spółdzielczy Dom Kultury „Polanka”, Państwowa Szkoła Muzyczna.

Jednym z głównych zadań Centrum Sportu i Rekreacji jest organizacja imprez sportowych. Każdego roku organizowanych lub współorganizowanych jest ok. 160 imprez sportowych. W tej liczbie zawarte są imprezy sportu szkolnego, zawody sportu kwalifikowanego (rangi ogólnopolskiej i międzynarodowej) oraz imprezy rekreacyjne.

Najważniejsze imprezy organizowane w mieście to: Mistrzostwa Świata Modeli Pływających, Mistrzostwa Świata Modeli Redukcyjnych w klasie NS, Regaty Żeglarskie, organizacja turniejów (ogólnopolskich i międzynarodowych) w piłce ręcznej, piłce nożnej, piłce siatkowej, tenisie stołowym, memoriał biegowy im. Antoniego Gierszewskiego, ogólnopolski mityng w skoku wzwyż i inne.

W skład bazy sportowej wchodzi także: korty tenisowe, strzelnica sportowa, 6 boisk osiedlowych, baza przyszkolna (sale gimnastyczne, boiska asfaltowe).

W ramach rozgrywek ligowych w Ławie działają cztery kluby:

- KP Jeziorak piłka nożna IV liga, 5 grup młodzieżowych,
- ITR I liga tenisa stołowego, III liga,
- MKS Zryw Volley – siatkówka dziewcząt w 3 kategoriach młodzieżowych,
- MMKS Ława – piłka ręczna (juniorzy, młodzicy), piłka koszykowa (kadeci),
ponadto działają sekcje lekkiej atletyki i triathlonu.

Na terenie miasta działają dwa punkty biblioteczne. Zbiory biblioteki na koniec 2002 r. wynosiły 93 730 woluminów, 1 868 zbiorów specjalnych. Poza księgozbiorem czytelnicy mieli możliwość skorzystania z ponad 110 tytułów czasopism dla dorosłych, dzieci i młodzieży. Od 1997 r. biblioteka obsługuje także czytelników niepełnosprawnych (dowożenie książek do domu). W listopadzie 2001 r. pomiędzy Zarządem Powiatu Ławskiego i Zarządem Miasta Ławy zostało podpisane porozumienie w sprawie powierzenia zadań Powiatowej Biblioteki Publicznej dla powiatu ławskiego. Od wejścia w życie porozumienia (grudzień 2001 r.) Biblioteka Miejska pełni funkcję Biblioteki Powiatowej.

Biblioteka Miejska oferuje czytelnikom bogaty księgozbiór o charakterze uniwersalnym, obejmującym beletrystykę polską i obcą; literaturę popularno-naukową; encyklopedie ogólne i specjalistyczne, słowniki, kroniki, informatory, poradniki, atlasy, przewodniki turystyczne, bibliografie.

Popularyzacja czytelnictwa odbywa się także poprzez: spotkania autorskie, wycieczki i lekcje biblioteczne, pogadanki dla dzieci i młodzieży, wystawy książek, konkursy tematyczne.

7. Budżet i działalność gospodarcza miasta

7.1. Budżet miasta

Budżet miasta należy do bardzo ważnych instrumentów kreowania jej polityki rozwoju, ponieważ jest głównym źródłem finansowania usług publicznych oraz inwestycji infrastrukturalnych, należących do ustawowych zadań własnych gminy miejskiej. Są to, bowiem działania tworzące warunki do inwestowania dla podmiotów gospodarczych i funkcji wytwórczych w mieście oraz poprawiające standardy obsługi ludności. Dlatego analiza strukturalna budżetu miasta w istotny sposób dopełnia analitykę struktury gospodarczej Ławy.

- Dochody budżetowe miasta

W zakresie dochodów budżetowych miasta analizie poddano dwa najistotniejsze czynniki, czyli tempo wzrostu dochodów w latach 2000—2006 2000 - 2015 oraz strukturę dochodów w roku 2000-2006-2000 - 2015.

Tabela 13. Tempo zmian dochodów budżetowych Ławy na tle gmin miejskich województwa

Rok	Dochody w PLN	Zmiana w % (+/-)	Dochód na 1 mieszk. w PLN	Zmiana w % (+/-)	Dochód na 1 mieszk. w gminach miejskich województwa w PLN	Zmiana w %
2000	41 802 359,00	-	1285,435	-	1522,2	-
2001	42 158 464,00	0,9	1291,026	0,43	1632,0	7,2
2002	43 278 724,00	2,7	1329,934	3,01	1729,7	6,0
2003	49 178 580,00	13,6	1515,285	13,94	1752,0	1,3
2004	57 018 518,00	15,9	1760,048	16,15	1985,5	13,3
2005	70 657 320,00	23,9	2183,747	24,07	2199,6	10,8
2006	73 160 470,04	3,5	2273,406	4,11	2445,7	11,2
2007	79 441 366,18	8,59	2 456,75	8,06	2 712,26	12,02
2008	76 858 232,33	-3,25	2 375,76	-3,30	2 877,58	6,10
2009	83 662 741,46	8,85	2 586,25	8,86	2 924,07	1,62
2010	105 836 441,67	26,50	3 179,23	22,93	3 224,11	10,26
2011	109 938 736,92	3,88	3 300,77	3,82	3 479,07	7,91
2012	97 943 935,18	-10,91	2 938,52	-10,97	3 571,92	2,67
2013	92 853 226,02	-5,20	2 787,05	-5,15	3 731,68	4,47
2014	101 690 587,95	9,52	3 050,20	9,44	3 960,23	6,12
2015	104 171 090,29	2,44	3 121,23	2,33	4 425,25	11,74

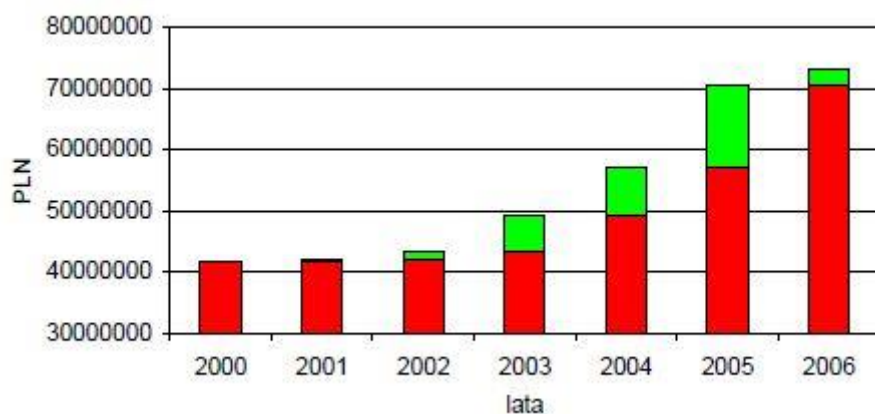
Źródło: GUS

Analiza powyższych danych prowadzi do następujących wniosków:

- w latach 2000 - 2002 tempo wzrostu dochodów budżetowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Ławie było niższe niż średnia dla gmin miejskich województwa;
- w latach 2003 - 2005 tempo wzrostu dochodów budżetowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Ławie dynamicznie wzrosło i było wyraźnie wyższe niż średnia dla gmin miejskich województwa;
- w analizowanym okresie dochody budżetowe Ławy wzrosły o 75,0% ~~149%~~, a w przeliczeniu na 1 mieszkańca o 76,8% ~~143%~~, podczas gdy w miastach województwa warmińsko - mazurskiego wzrost ten był na poziomie ~~60%~~ 190%;
- podczas, gdy w całym analizowanym okresie, dochody na mieszkańca w województwie z roku na rok rosły, w Ławie zauważalne były spadki w latach 2008, 2011 i 2012;
- w latach 2000-2009 dochody budżetowe rosły z roku na rok, po czym zaczęły spadać. W całym analizowanym okresie najwyższe dochody odnotowano w roku 2011.

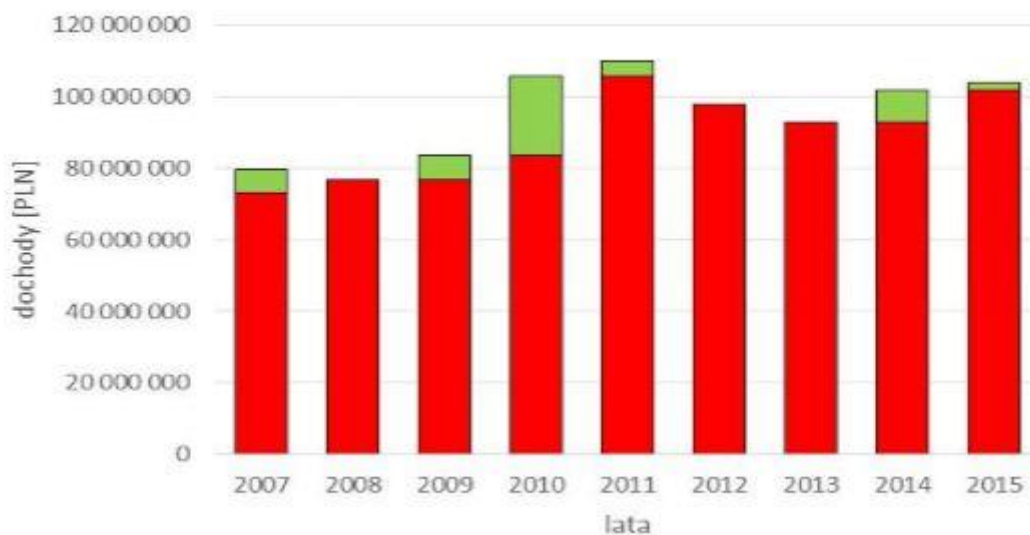

Wykres 11. Wielkość budżetu Ławy oraz jego przyrost w latach 2000 – 2006

Źródło: GUS

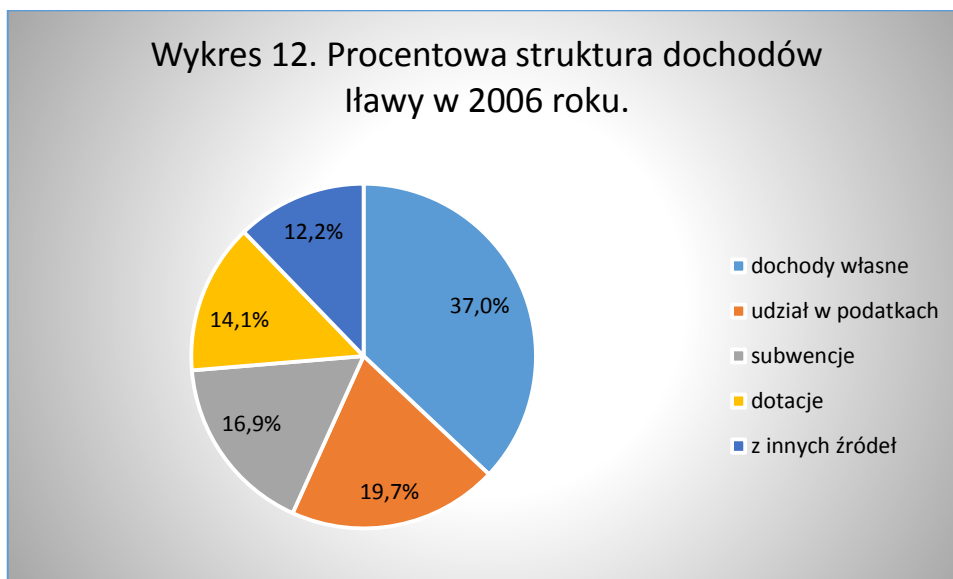
Wykres 11.a. Wielkość budżetu Ławy oraz jego przyrost w latach 2007 – 2015

Źródło: GUS

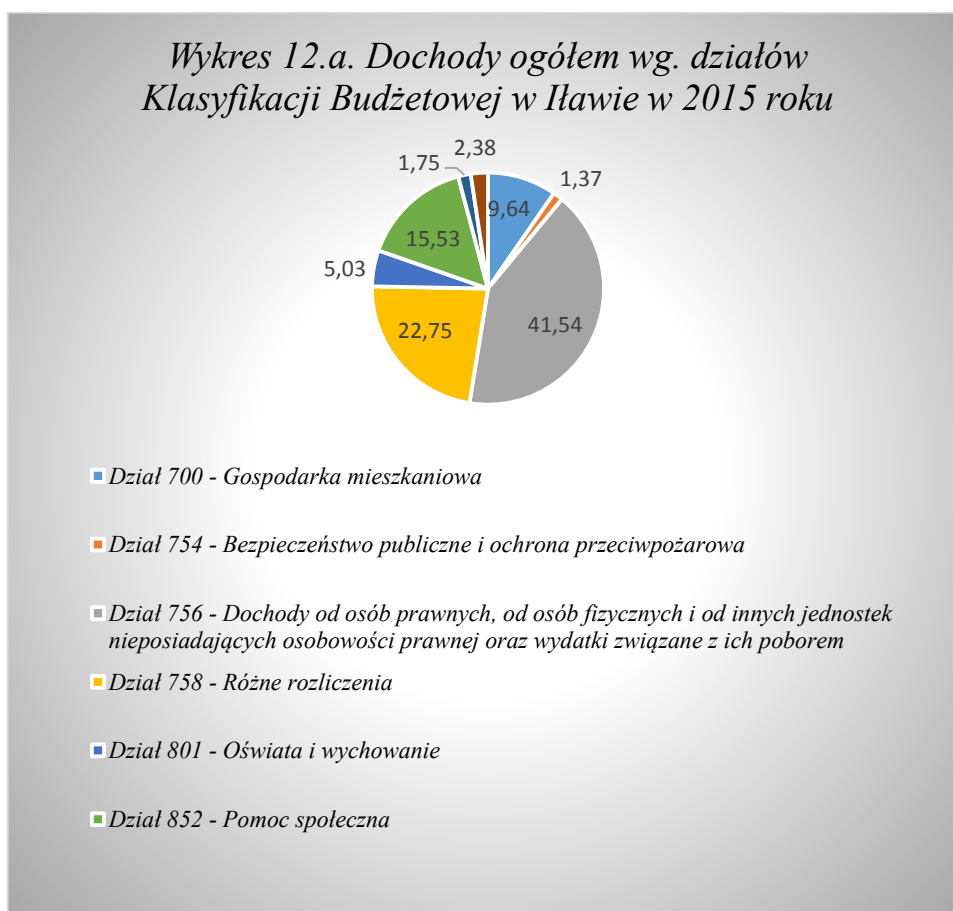

Wykres 12. Procentowa struktura dochodów ławy w 2006 roku.

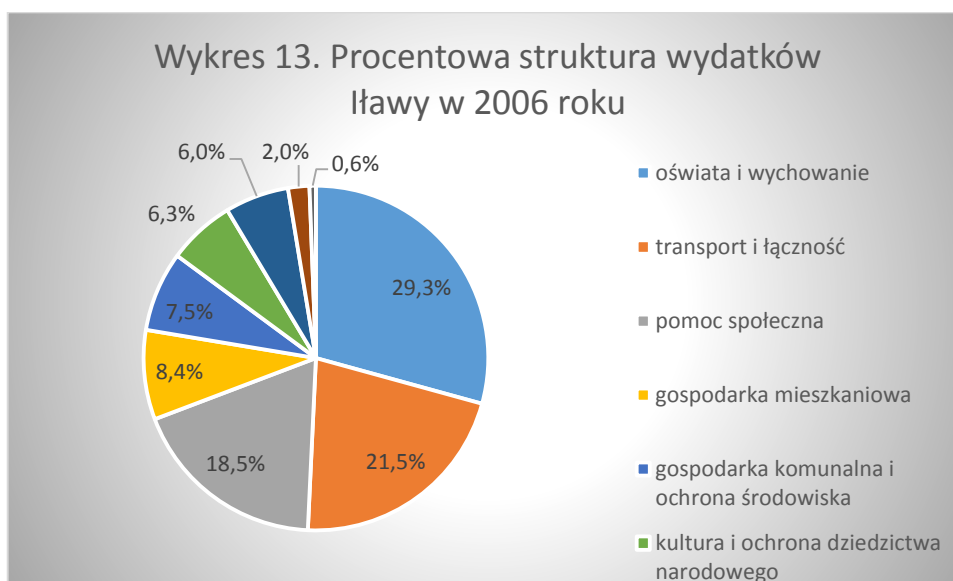

Źródło: GUS

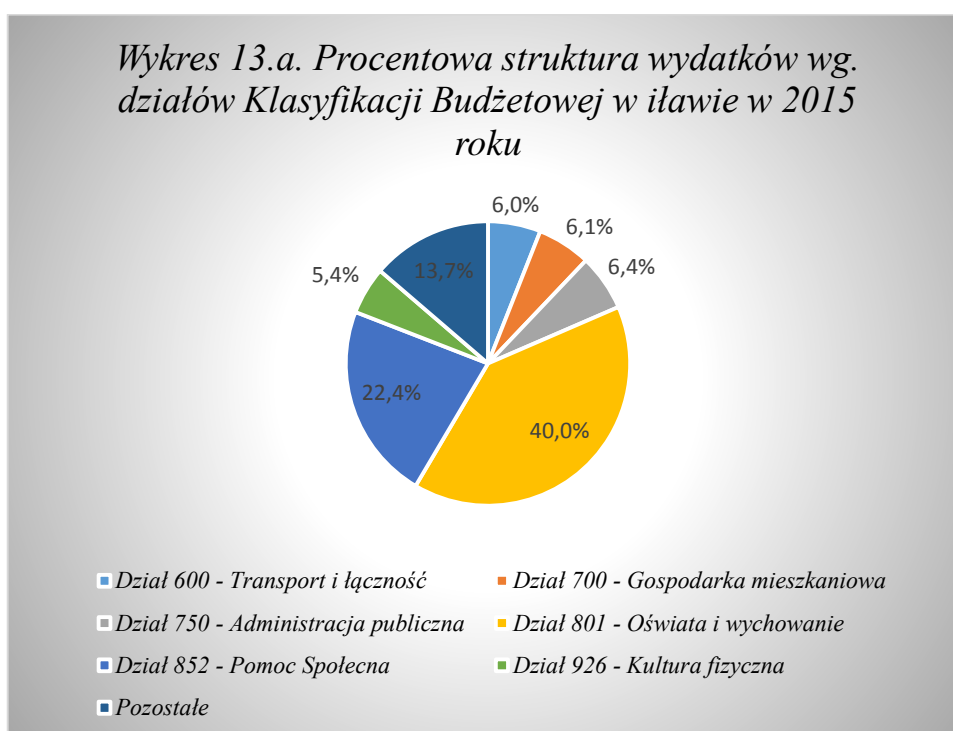
Wykres 12.a. Dochody ogółem wg. działów Klasyfikacji Budżetowej w Ławie w 2015 roku

Źródło: GUS

Źródło: GUS

Źródło: GUS

Głównym źródłem dochodów miasta Ławy są dochody własne, na które składają się:

- podatek rolny

- podatek od nieruchomości
- podatek od środków transportowych
- opłaty lokalne
- wpływy z opłaty skarbowej
- podatek od czynności cywilnoprawnych
- dochody z majątku gminy
- dochody z majątku gminy wpływy z usług
- wpływy z usług
- Dochody własne były głównym źródłem utrzymania miasta. W roku 2006 ogółem wyniosły one 26 899 852,33 zł, co stanowiło 37,0% wszystkich dochodów miasta. Innym ważnym źródłem przychodów miasta, był udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa. Z tego tytułu miasto uzyskało 14 351 574,71 zł, co stanowiło niecałe 20% ogólnych dochodów. Innym ważnym źródłem utrzymania każdego miasta są subwencje i dotacje. Z subwencji miasto otrzymało 12 314 870 zł, natomiast dzięki dotacjom 10 288 728,59 zł, co stanowiło odpowiednio 16,9% oraz 14,1% udziału w dochodach miasta. Z pozostałych źródeł w 2006 roku miasto Ława uzyskało 8 891 892,41 zł, czyli 12,2% ogólnych dochodów. Do pozostałych źródeł zalicza dofinansowanie z budżetu Unii Europejskiej. Z tego tytułu Ława w 2006 roku uzyskała 1 740 707,09 zł.
- **Wydatki budżetowe miasta**

Analizując strukturę wydatków Ławy zauważa się 3 główne źródła wydatków. Pierwszym z nich jest oświata i wychowanie, która w 2006 roku pochłonęła 22 547 381,92 zł. Na tak dużą kwotę złożyło się: utrzymanie szkół podstawowych (9 356 167,84 zł), utrzymanie gimnazjów (6 504 921,53 zł) oraz utrzymanie przedszkoli przy szkołach podstawowych (5 468 841,69 zł).

Kolejnym dużym źródłem wydatków gminy miejskiej Ława był transport i łączność. Ponad 99% wydatków w tej kategorii przeznaczone było na utrzymanie i rozbudowę dróg gminnych. Na ten cel w roku 2006 wydano 15 676 162,04 zł. Pozostałą kwotę przeznaczono na wydatki bieżące jednostek budżetowych odpowiedzialnych za drogi. Trzecim największym źródłem wydatków była pomoc społeczna, na którą miasto przeznaczyło 14 228 704,15 zł, co stanowiło 18,5% ogólnych wydatków w 2006 roku. Pozostałe ważne źródła wydatków to gospodarka mieszkaniowa (6 462 691,93 zł), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (5 745 684,48 zł), kultura i ochrona dziedzictwa

narodowego (4 839 086,10 zł), administracja publiczna (4 609 155,39 zł), kultura fizyczna (1 540 237,34) oraz ochrona zdrowia (437 975,33 zł).

W roku 2015 w dalszym ciągu najwięcej środków przeznaczonych było na oświatę i wychowanie oraz na pomoc społeczną (łącznie ponad 60% całkowitych wydatków). W porównaniu z rokiem 2006 znacznie spadły wydatki na transport i łączność z ponad 21% do 6%.

7.2. Działalność gospodarcza

Tabela 14. Jednostki zarejestrowane w rejestrze REGON w woj. warmińsko - mazurskim i Ławie w 2006 r. i w 2015 r.

Wyszczególnienie	rok	ogółem		sektor publiczny		sektor prywatny		Liczba podmiotów na 1000 mieszk.
		ilość	zmiana w %	ilość	zmiana w %	ilość	zmiana w %	
woj. warmińsko - mazurskie	2000	102 722	-	5 384	-	97 338	-	71,8
	2006	111 311	8,4	6 681	24,1	104 630	7,5	77,7
	2015	123 875	11,3	5 440	-18,6	117 942	12,7	86,0
Ława	2000	2 620	-	125	-	2 495	-	80,4
	2006	2 772	5,8	139	11,2	2 633	5,5	88,9
	2015	3 149	13,6	120	-13,7	3 021	14,7	94,9

Źródło: GUS

W latach 2000 – 2006 w Ławie wzrosła liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON. Niestety na tle województwa warmińsko - mazurskiego, rozwój przedsiębiorczości w mieście wypada nieco słabiej. Przyrost w województwie warmińsko - mazurskim wyniósł 8,4% natomiast w Ławie 5,8%. Miasto wypada gorzej przy analizie rozwoju przedsiębiorstw sektora prywatnego stanowiącego znakomitą większość ogółu przedsiębiorstw. W województwie warmińsko – mazurskim przyrost przedsiębiorstw prywatnych w latach 2000 – 2006 wyniósł 7,5%, natomiast w Ławie 5,5%. Innym wskaźnikiem ukazującym rozwój przedsiębiorczości na danym obszarze jest liczba podmiotów na 1000 mieszkańców. Ława ze wskaźnikiem 88,9 przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców wypada dużo lepiej niż województwo warmińsko – mazurskie (77,7). Analiza powyższych danych wskazuje, iż przedsiębiorczość w Ławie rozwija się, ale dużo mniej dynamicznie niż w województwie warmińsko – mazurskim.

Porównując lata 2006 i 2015 zauważyć należy, iż liczba podmiotów zarejestrowanych w Ławie w systemie REGON w dalszym ciągu wzrasta. Pozytywnym jest fakt, iż wskaźniki dla miasta są

korzystniejsze niż wartości podane dla województwa. Również liczba podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców dla Ławy jest znacznie wyższa niż wartość dla województwa.

Największy udział w ogólnej liczbie podmiotów działalności gospodarczej miał handel (29,9%) oraz sekcja związana z obsługą nieruchomości (15,4%). Sektory te przeważały nad pozostałymi. Kolejno plasowały się: przetwórstwo przemysłowe (10,0%), budownictwo (8,9%), transport z łącznością (8,8%) oraz sektor pozostałych działalności usługowych (8,8%).

W ciągu sześciu lat (2000 – 2006) nastąpiło kilka zmian w udziale poszczególnych sekcji w ogólnej liczbie działalności gospodarczej. Najsilniejszy wzrost wystąpił w sekcji M (edukacja). Przyrost podmiotów zajmujących się edukacją wyniósł 64,6%. Silne wzmocnienie udziału widoczne jest w sekcjach: O – (pozostała dział. usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna) (26,4%), K – (obsługa nieruchomości) (23,1%) N – (ochrona zdrowia, opieka społeczna) (23,0 %). Spadek liczby podmiotów gospodarczych zanotowały takie sekcje jak: A – (rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo) (-22,6%) E – (zaopatrywanie w źródła energii, gaz i wodę) (- 20,0%), F – (budownictwo) (- 10,5 %), L – (administracja publiczna) (-9,5 %) oraz D – (przetwórstwo przemysłowe) (-6,1 %).

Tabela 15. Działalność gospodarcza w Ławie wg sekcji

Wyszczególnienie wg sekcji	2000		2006		
	liczba	Udział w %	liczba	Udział w %	Zmiana liczby podmiotów w %
A – (rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo)	53	2,0	41	1,5	-22,6
B – (rybactwo)	2	0,1	2	0,1	0,0
C – (górnictwo i kopalnictwo)	0	0,0	2	0,1	-
D – (przetwórstwo przemysłowe)	295	11,3	277	10,0	-6,1
E – (zaopatrywanie w źródła energii, gaz i wodę)	5	0,2	4	0,1	-20,0
F – (budownictwo)	275	10,5	246	8,9	-10,5
G – (handel)	825	31,5	829	29,9	0,5
H – (hotele, restauracje)	54	2,1	57	2,1	5,6
I – (transport, łączność)	242	9,3	245	8,8	1,2
J – (pośrednictwo finansowe)	111	4,2	119	4,3	7,2
K – (obsługa nieruchomości)	347	13,3	427	15,4	23,1
L – (administracja publiczna)	21	0,8	19	0,7	-9,5
M – (edukacja)	54	2,1	89	3,2	64,8
N – (ochrona zdrowia, opieka społeczna)	139	5,3	171	6,2	23,0
O – (pozostała dział. Usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna)	193	7,4	244	8,8	26,4

Źródło: GUS

Tabela 15.a. Działalność gospodarcza w Ławie wg sekcji w latach 2009 i 2015.

Wyszczególnienie wg. sekcji		2009		2015		Zmiana liczby podmiotów [%]
		Liczba	Udział [%]	Liczba	Udział [%]	
Sekcja A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	43	1,4	41	1,3	-4,7
Sekcja B	górnictwo i wydobywanie	1	0,0	3	0,1	200,0
Sekcja C	przetwórstwo przemysłowe	264	8,9	308	9,8	16,7
Sekcja D	wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	0,1	2	0,1	0,0
Sekcja E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	11	0,4	8	0,3	-27,3
Sekcja F	budownictwo	330	11,1	336	10,7	1,8
Sekcja G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	790	26,6	740	23,5	-6,3
Sekcja H	transport i gospodarka magazynowa	252	8,5	224	7,1	-11,1
Sekcja I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	59	2,0	74	2,4	25,4
Sekcja J	informacja i komunikacja	54	1,8	76	2,4	40,7
Sekcja K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	107	3,6	85	2,7	-20,6
Sekcja L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	167	5,6	216	6,9	29,3
Sekcja M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	193	6,5	265	8,4	37,3
Sekcja N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	54	1,8	77	2,4	42,6
Sekcja O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	19	0,6	17	0,5	-10,5
Sekcja P	edukacja	114	3,8	144	4,6	26,3
Sekcja Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	220	7,4	234	7,4	6,4
Sekcja R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	55	1,9	56	1,8	1,8
Sekcja S	pozostała działalność usługowa					
Sekcja T	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	234	7,9	240	7,6	2,6
Sekcja U	organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0,0	0	0,0	-

Źródło: GUS

W roku 2009 i 2015 w dalszym ciągu najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było w handlu, mimo, iż udział ten z roku na rok maleje. Drugi w kolejności dział, w którym zarejestrowanych było najwięcej podmiotów, to budownictwo, które od lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Zauważyć można, iż obsługa nieruchomości, która w roku 2000 i 2006 stanowiła duży udział w ogólnej liczbie podmiotów, w roku 2009 i 2015 została znacznie ograniczona.

8. Potencjał społeczno-gospodarczy Ławy na tle ośrodków konkurencyjnych

Analiza porównawcza Ławy, Ostródy, Brodnicy oraz Kwidzyna została przeprowadzona w celu ukazania potencjału społeczno-demograficznego oraz gospodarczego tych miast, oraz ukazaniu Ławy na tle sąsiadów o podobnej klasie oraz wielkości. Wszystkie analizowane miasta mają porównywalną liczbę mieszkańców, a maksymalne odległości analizowanych miast od Ławy nie przekraczają 100 km. Wszystkie cztery miasta są jednostkami osadniczymi mającymi od 25 do 40 tys. mieszkańców oraz posiadającymi powierzchnię ok. 14 - 25 km². ~~oraz subregionalnymi ośrodkami równoważenia rozwoju. Wszystkie charakteryzowane jednostki są siedzibami powiatów oraz subregionalnymi ośrodkami równoważenia rozwoju.~~

Tabela 16. Sytuacja demograficzna analizowanych miast w 2006 r.

Miasto	Ludność	Powierzchnia (km ²)	Gęstość zaludnienia (os./km ²)	Współczynnik feminizacji	Przyrost /spadek od roku 200 (%)	Przyrost naturalny (%)*	Migracje (%)*
Kwidzyn	37 681	21,5	1752,6	106,6	-1,0	1,8	-7,3
Brodnica	27 117	23,2	1168,8	109,4	1,0	4,0	-3,7
Ostróda	33 400	14,2	2352,1	111,2	-1,0	1,4	-5,7
Ława	32 181	21,9	1470,8	110,1	-2,2	2,5	-6,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 16 a. Sytuacja demograficzna analizowanych miast w 2015 r.

Miasto	Ludność	Powierzchnia (km ²)	Gęstość zaludnienia (os./km ²)	Współczynnik feminizacji	Przyrost naturalny (%)*
Kwidzyn	38 650	21,5	1 794	106	-0,6
Brodnica	28 471	23,2	1 230	109	0,8
Ostróda	33 517	14,2	2 369	112	-1,6
Ława	33 174	21,9	1 516	118	-0,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sytuacja demograficzna w analizowanych miastach jest bardzo podobna. Charakterystyczny dla wszystkich miast regionu jest wysoki ujemny wskaźnik salda migracji. Świadczy to o niskiej atrakcyjności regionu i dużym odpływie mieszkańców, co potwierdza fakt, że w ciągu ostatnich sześciu lat miasto straciło ponad 2% mieszkańców. Odpływy migracyjne częściowo rekompensuje dodatni przyrost naturalny, który w 2006 roku osiągnął poziom 2,5%. Podobna sytuacja ma miejsce w Kwidzynie, gdzie przyrost naturalny jest stosunkowo wysoki, ale duża liczba osób wyjeżdża z miasta, co powoduje spadek liczby mieszkańców. Ława wśród badanych miast cechuje się wysokim wskaźnikiem feminizacji, co świadczy o rozwiniętym sektorze usług oraz rozwijającym się przemyśle

włókienniczym w mieście. Najlepiej pod względem demograficznym prezentuje się Brodnica, który ma niskie ujemne saldo migracji oraz najwyższy w regionie przyrost naturalny. Brodnica jako jedyna wśród analizowanych miast odnotowała w ciągu ostatnich sześciu lat przyrost liczby mieszkańców.

W roku 2015 sytuacja demograficzna w analizowanych miastach jest w dalszym ciągu porównywalna. Miasta są do siebie podobne pod względem liczby ludności i powierzchni. Należy zauważyć, że od roku 2006 liczba ludności wzrosła o ok 1000 mieszkańców w każdym z miast, z wyjątkiem Ostródy, w której liczba ludności w roku 2015 niezauważalnie zwiększyła się w stosunku do roku 2006. We wszystkich miastach poza Ławą, współczynnik feminizacji utrzymuje się na niezmiennym poziomie. W Ławie zauważalny jest wzrost i w roku 2015 na 100 mężczyzn przypadło 118 kobiet. Na szczególną uwagę zasługuje zmiana w przyroście naturalnym. Tak, jak w roku 2006 we wszystkich miastach przyrost był dodatni, tak w 2015 dodatni został tylko w Brodnicy.

Tabela 17. Sytuacja mieszkaniowa analizowanych miast w 2006 r.

Miasto	Mieszkania	Izby	Pow. Użytk. mieszkań	Średnia powierzchnia mieszkania*	Powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 mieszk.*
Kwidzyn	12 524	45 654	774 357	61,8	24,1
Brodnica	9 311	33 306	634 401	68,1	16,8
Ostróda	11 691	41 409	687 534	58,8	25,4
Ława	10 775	39 504	676 696	62,8	20,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 17 a. Sytuacja mieszkaniowa analizowanych miast w 2015 r.

Miasto	Mieszkania	Izby	Pow. Użytk. mieszkań	Średnia powierzchnia mieszkania	Powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 mieszkańca
Kwidzyn	13 700	49 965	862 180	62,9	22,3
Brodnica	11 004	41 883	765 189	69,5	26,9
Ostróda	12 953	46 322	791 645	61,1	23,6
Ława	12 299	44 999	785 657	63,9	23,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sytuacja mieszkaniowa Ławy na tle analizowanych miast jest bardzo przeciętna. W roku 2006 największą średnią powierzchnią mieszkania charakteryzowała się Brodnica, gdzie przeciętna powierzchnia wyniosła aż 68,1 m². Niestety na 1 mieszkańca Brodnicy przypadło zaledwie 16,8 m². W odwrotnej sytuacji była Ostróda, która charakteryzowała się najniższą średnią powierzchnią mieszkania (58,8 m²), lecz na 1 mieszkańca przypadło aż 25,4 m², co było najlepszym wynikiem wśród charakteryzowanych miast. Kwidzyn charakteryzował się nieznacznie niższym wskaźnikiem, który wyniósł 24,1 m² na 1 mieszkańca. Dostępność i średnia powierzchnia mieszkań w miastach jest bardzo ważnym wskaźnikiem atrakcyjności i jakości życia ich mieszkańców.

W roku 2015 sytuacja mieszkaniowa Iławy na tle pozostałych miast nie odbiega zbytnio od sytuacji w roku 2006. We wszystkich miastach wszystkie wskaźniki w roku 2015 wzrosły w stosunku do roku 2006. Miastem, w którym na jednego mieszkańca przypada największa powierzchnia mieszkania jest Brodnica, miasto z jednocześnie najmniejszą liczbą ogólną mieszkań. Pod względem średniej powierzchni mieszkania i powierzchni mieszkania przypadającej na jednego mieszkańca Iława plasuje się na drugiej pozycji.

Tabela 18. Szpitale w 2003 r.

Miasto	Szpitale ogółem	Łóżka ogółem*	Leczeni
Kwidzyn	1	136	8 296
Brodnica	1	185	7 827
Ostróda	1	182	10 915
Iława	1	308	11 199

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Od roku 2004 statystyki dotyczące szpitali prowadzone są na poziomie powiatu, stąd też porównanie stanu obecnego ze stanem w roku 2003 nie jest możliwe.

Tabela 18 a. Zakłady opieki zdrowotnej w 2006 r.

Miasto	ZOZ ogółem*	Publiczne ZOZ	Niepubliczne ZOZ
Kwidzyn	11	0	11
Brodnica	9	1	8
Ostróda	8	0	8
Iława	8	1	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 18b. Zakłady opieki zdrowotnej w 2015 r.

Miasto	ZOZ ogółem	
Kwidzyn	19	
Brodnica	21	
Ostróda	19	
Iława	17	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

We wszystkich analizowanych miastach znajdują się szpitale o statusie szpitali powiatowych i zakłady opieki zdrowotnej. Największą pojemnością charakteryzuje się szpital w Iławie, który posiada największą ilość łóżek, natomiast szpital w Kwidzynie posiada ich najmniej, co przekłada się na liczbę leczonych w ciągu roku pacjentów. Ostródzki Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej pomimo posiadania dużo mniejszej liczby łóżek obsługuje porównywalną liczbę pacjentów, co dużo pojemniejszy szpital

w Ławie. Świadczy to o dużym obciążeniu tej lecznicy. Analizując pozostałe zakłady opieki zdrowotnej należy zauważyć, że większość tego typu instytucji na terenie miasta zostały sprywatyzowanych i otrzymało status niepublicznych. Jest to sytuacja pozytywna, która pozwala rozwijać usługi medyczne na danym obszarze.

Według danych GUS na rok 2015 liczba ZOZ znacznie wzrosła w stosunku do roku 2006. Pomijając Kwidzyn, we wszystkich miastach liczba ZOZ wzrosła ponad dwukrotnie. Świadczy to o próbie zaspokojenia potrzeb związanych z ochroną zdrowia.

Podsumowując ochronę zdrowia w charakteryzowanych miastach należy stwierdzić, że poziom rozwoju infrastruktury związanej z leczeniem społeczeństwa jest w Ławie jest najwyższy wśród analizowanych miast.

Tabela 19. Infrastruktura komunalna

Miasto	Sieć wodociągowa		Sieć kanalizacyjna		Sieć gazowa	
	na 100 km ²	ludność korzystająca (w %)*	na 100 km ²	ludność korzystająca (w %)*	na 100 km ²	ludność korzystająca (w %)*
Kwidzyn	453,1	99,4	383,0	94,5	422,1	91,3
Brodnica	431,1	96,6	514,0	90,1	52,6	0,0
Ostróda	470,7	98,4	535,7	94,0	417,6	91,9
Ława	418,6	97,2	440,6	93,0	343,7	86,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 19 a. Infrastruktura komunalna w roku 2015

Miasto	Sieć wodociągowa		Sieć kanalizacyjna		Sieć gazowa	
	na 100 km ²	ludność korzystająca (w %)*	na 100 km ²	ludność korzystająca (w %)*	na 100 km ²	ludność korzystająca (w %)*
Kwidzyn	571,5	99,0	466,1	94,5	504,3	86,0
Brodnica	462,2	99,9	539,1	98,3	163,5	5,5
Ostróda	506,0	98,6	571,0	94,6	528,1	86,2
Ława	443,8	97,0	410,0	93,9	368,9	79,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Charakteryzując Kwidzyn, Brodnicę, Ostródę i Ławę pod względem infrastruktury technicznej zauważa się, iż w Kwidzynie infrastruktura ta jest najlepiej rozwinięta. Ponad 99% mieszkańców Kwidzyna ma dostęp do wodociągu, prawie 95% mieszkańców korzysta z sieci kanalizacyjnej a ponad 91% korzysta z sieci gazowej. Są to wyniki bardzo dobre, niejednokrotnie lepsze niż w miastach dużo większych niż Kwidzyn. Ostróda oraz Ława wypadają podobnie i charakteryzują się dobrze rozwiniętą infrastrukturą komunalną. Brodnica na tle pozostałych

analizowanych miast wypada bardzo słabo. Miasto to ma naj słabiej rozwiniętą sieć kanalizacyjną i wodociągową oraz nie posiada rozdzielczej sieci gazowej obsługującej mieszkańców miasta.

Analizując stan infrastruktury komunalnej w roku 2015 należy zauważyć, że długość sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i gazowej systematycznie się zwiększa. Jedynie w Ławie w roku 2015 długość sieci kanalizacji sanitarnej jest mniejsza, niż w roku 2006. Ława jest miastem, w którym najmniejszy udział mieszkańców podłączonych jest do miejskiej sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej. Nie jest to jednak sytuacja bardzo niekorzystna. Do wodociągu ma dostęp aż 97% mieszkańców, do sieci kanalizacji sanitarnej prawie 94% mieszkańców. Mimo, iż we wszystkich miastach długość sieci gazowej rośnie, procent mieszkańców podłączonych do gazociągu maleje. Wyjątkiem jest Brodnica, w której długość sieci gazowej w stosunku do roku 2006 wzrosła ponad trzykrotnie, a do sieci podłączono 5,5% mieszkańców miasta.

Tabela 20. Budżety analizowanych miast w 2000 i 2006 r.

Miasta	Kwidzyn		Brodnica		Ostróda		Ława	
	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2006
Wyszczególnienie								
Dochody	53971690	89757466	31452863	57331595	35997028	61609739	41802359	73160470
Na 1 mieszk.*	1990,3	3310,0	834,7	1521,5	1077,8	1844,6	1299,0	2273,4
Wydatki	57655156	87718983	33703928	57934800	37074004	62262103	47438836	81497587
Saldo*	-3683466	2038433	-2251065	-603205	-1076976	-652364	-5636477	-8337117

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując budżet Ławy na tle miast konkurencyjnych zauważalny jest najwyższy wskaźnik dochodów Kwidzyna w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Kwidzyn jako jedyny przekroczył próg 3000 zł na 1 mieszkańca. Druga w klasyfikacji Ława charakteryzowała się wskaźnikiem na poziomie 2273,4 zł na 1 mieszkańca. Najgorzej w klasyfikacji wypadła Brodnica oraz Ostróda. Miasta te w 2006 roku nie przekroczyły progu 2000 zł na 1 mieszkańca. Wszystkie analizowane jednostki osadnicze poza Kwidzynem w 2006 roku wykazywały dziurę budżetową. Kwidzyn w ciągu 6 lat zlikwidował deficyt, który w roku 2000 wynosił – 3683466 zł. W roku 2006 budżet Kwidzyna wykazał zysk na poziomie ok. 2 mln złotych. Taka sytuacja jest dla miasta bardzo korzystna i pozwala na nowe inwestycje. Ława wśród analizowanych miast wykazuje największy deficyt budżetowy, który od 2000 r. zwiększył się o ponad 2,7 mln zł. Ma to związek z zwiększonymi wydatkami na inwestycje miejskie. Jest to jednak sytuacja bardzo niekorzystna.

Tabela 20 a. Budżety analizowanych miast w 2015 r.

Miasta	Kwidzyn	Brodnica	Ostróda	Ława
Dochody	132 938 170,29	100 870 406,60	97 393 940,11	104 171 090,29
Na 1 mieszk.*	3 437,00	3 525,00	2 886,17	3 121,23
Wydatki	129 166 815,58	98 060 646,99	91 715 638,22	97 347 955,44
Saldo*	3 771 354,71	2 809 759,61	5 673 301,89	6 823 134,85

W roku 2015, z czterech miast najwyższe dochody generowane są w Kwidzynie, jednak w przeliczeniu na jednego mieszkańca najlepiej sytuacja kształtuje się w Brodnicy. Jest to bardzo ciekawe, zważywszy na fakt, iż w latach 2000 i 2006 wartość dochodów w przeliczeniu na jednego mieszkańca w Brodnicy była najniższa. Ma to związek nie tyle z nieznacznie zwiększającą się liczbą mieszkańców, co ze znacznym wzrostem dochodów w mieście. W Ławie w roku 2015 odnotowano najwyższe saldo końcowe, jedne z niższych wydatków przy drugich w kolejce dochodach.

We wszystkich analizowanych miastach dochody rosły od roku 2000. W Ławie, podobnie jak w Kwidzynie i Ostródzie, dochody w stosunku do roku 2000 wzrosły ponad dwukrotnie. W Brodnicy dochody wzrosły ponad trzykrotnie.

Tabela 21. Rynek pracy w analizowanych miastach w 2006 r.

Miasto	Ludność	Pracujący na 100 mieszk.*	Bezrobotni na 100 mieszk.*
Kwidzyn	37 681	44,7	5,3
Brodnica	27 117	35,8	7,5
Ostróda	33 400	23,6	7,5
Ława	32 181	31,3	6,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największą liczbą pracujących na 100 mieszkańców charakteryzował się Kwidzyn (44,7). Miasto posiadało też najmniejszą liczbę zarejestrowanych bezrobotnych (5,3). Brodnica w stosunku do analizowanych miast cechowała się wysokim wskaźnikiem pracujących (35,8). Niestety wskaźnik ukazujący liczbę bezrobotnych przypadających na 100 mieszk. w Brodnicy był na wysokim poziomie (7,5). Ława na tle miast konkurencyjnych charakteryzowała się przeciętnym wskaźnikiem pracujących (31,3) oraz przeciętnym wskaźnikiem bezrobotnych (6,5). W analizie porównawczej rynku pracy najgorzej prezentuje się Ostróda, która posiada bardzo niski wskaźnik pracujących na 100 mieszkańców (23,6) oraz wysoki wskaźnik bezrobotnych (7,5).

Tabela 21 a. Rynek pracy w analizowanych miastach w 2015 r.

<i>Miasto</i>	<i>Ludność</i>	<i>Pracujący na 100 mieszk.*</i>	<i>Bezrobotni na 100 mieszk.*</i>
<i>Kwidzyn</i>	38 650	41,8	2,8
<i>Brodnica</i>	28 471	39,8	4,3
<i>Ostróda</i>	33 517	26,1	3,7
<i>Ława</i>	33 174	26,9	2,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

We wszystkich czterech miastach liczba bezrobotnych w roku 2015 spadła w stosunku do roku 2006. Korzystnym jest najniższe bezrobocie występujące w Ławie. Niestety liczba pracujących przypadających na 100 osób w Ławie również spadła w stosunku do roku 2006 i jest nieznacznie wyższa niż liczba pracujących przypadających na 100 osób w Ostródzie. Najkorzystniej sytuacja wygląda w Kwidzynie, gdzie przy stosunkowo niskim bezrobociu liczba pracujących przypadających na 100 osób jest największa. Drugim w kolejności miastem, w którym liczba pracujących przypadających na 100 osób jest największa, jest Brodnica, jednak tutaj również liczba bezrobotnych przypadających na 100 osób również jest największa.

Tabela 22. Podmioty gospodarcze analizowanych miast w 2006 r.

Miasto	Liczba podmiotów gospodarczych	Ludność	Podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców*
Ława	2 772	32 181	86,1
Ostróda	3 361	33 400	100,6
Kwidzyn	4 226	37 681	112,2
Brodnica	3 136	27 117	115,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największą liczbą podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców charakteryzowała się Brodnica z wskaźnikiem na poziomie 115,6 natomiast najmniejszym Ława z wskaźnikiem na poziomie 86,1.

Tabela 22 a. Podmioty gospodarcze analizowanych miast w 2015 r.

Miasto	Liczba podmiotów gospodarczych	Ludność	Podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców*
Ława	3 149	33 174	94,9
Ostróda	3 426	33 517	102,2
Kwidzyn	4 564	38 650	118,1
Brodnica	2 672	28 471	93,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2015 największy wzrost liczby podmiotów gospodarczych w stosunku do roku 2006 odnotowano w Ławie, przełożyło się to na wzrost liczby podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców. Kolejnym miastem z dużą liczbą nowopowstałych podmiotów gospodarczych był Kwidzyn, w tym przypadku liczba podmiotów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest największa. Jedynym miastem, w którym liczba podmiotów gospodarczych spadła w stosunku do roku 2006 jest Brodnica, która z miasta o największej liczbie podmiotów na 1000 mieszkańców w roku 2006 stała się w roku 2015 miastem o najniższej wartości.

Tabela 23. Podsumowanie

Miasto	Demografia	Mieszkalnictwo	Infrastruktura komunalna	Służba zdrowia	Budżet	Rynek Pracy	Podmioty gospodarcze	Razem
Ława	5	5	6	6	4	5	1	32
Ostróda	4	5	10	3	4	2	2	30
Kwidzyn	3	5	11	5	8	8	3	43
Brodnica	8	5	3	6	4	5	4	35

Źródło: Opracowanie własne

W przyjętej bardzo uproszczonej punktacji (najlepszy wskaźnik w danej kategorii 4 pkt, najgorszy – 1 pkt, przy założeniu wzięcia do badania tylko cech porównywalnych i miarodajnych – oznaczone są w powyższych tabelach symbolem „*”) Kwidzyn otrzymał 43 punkty (na 56), Ława 32 punktów, Brodnica 35 punktów a Ostróda 30 punktów.

Z powyższej analizy wynika, że Kwidzyn posiada przewagę w regionie. Ostróda, Ława oraz Brodnica są ośrodkami o bardzo podobnym potencjale, które silnie ze sobą konkurują.

9. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

9.1. Zagrożenia ze strony środowiska przyrodniczego

Potencjalne zagrożenie powodziowe na obszarze miasta Ława występuje przede wszystkim na terenach zalewowych rzeki Ławki (szczególnie między j. Jeziorak i jazem przy ul. Kościuszki, stan alarmowy 99,72 m n.p.m.) i kanału Ławskiego.

9.2. Pozostałe zagrożenia

Program Ochrony Środowiska Miasta Ławy na lata 2004–2007 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008–2011 Aktualizacja programu Ochrony Środowiska na lata 2016-2019 z prognozą na lata 2020-2023 wymienia ryzyko wystąpienia poważnych awarii dotyczy następujących obiektów i terenów:

- ❖ Zakłady Przemysłu Ziemniaczanego – dwutlenek siarki, strefa zagrożenia w razie awarii: 350 m,
- ❖ Zakłady Drobiarskie „EKODROB” – amoniak, strefa zagrożenia w razie awarii: 200 m,
- ❖ Ławskie Zakłady Naprawy Samochodów – kwas siarkowy, kwas solny, trójchloroetylen, wodorotlenek sodu, strefa zagrożenia w razie awarii: 90 m,
- ❖ stacje i bazy paliw z etyliną, olejem napędowym i gazem propan-butan, razem 9 obiektów – zagrożenie wybuchem,
- ❖ transport cysternami samochodowymi etyliny, oleju napędowego i gazu propan-butan (do stacji paliw), oleju opałowego (do kotłowni), gazu propan-butan w butlach, amoniaku i innych związków toksycznych – wzdłuż dróg: krajowej nr 16, wojewódzkich nr 521 i 536 i dojazdowych do obiektów,
- ❖ transport kolejowy – m.in. kwasu siarkowego, dwutlenku siarki, kwasu chlorosulfonowego i chloru,
- ❖ gazociągi średniego ciśnienia ze stacjami redukcyjnymi – potencjalne zagrożenie wybuchem.
- ❖ ciągi komunikacyjne i stacje paliw – miejsca wypadków drogowych i zagrożeń produktami ropopochodnymi dla gleb i wód.
- ❖ gazociągi wysokiego ciśnienia – w razie awarii lub innych nieprzewidzianych zdarzeń mogą stać się potencjalnymi źródłami zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego. Gazociągi stwarzają potencjalne zagrożenie pożarowe i wybuchowe.

10. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

10.1. Transport drogowy i kolejowy

Ława stanowi węzeł drogowy i kolejowy o znaczeniu regionalnym, jak i ponadregionalnym. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 16 relacji: Grudziądz - Olsztyn – Augustów, *na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przyjmując przebieg: gr. województwa – Kisielice – Ława – Ostróda – Olsztyn – Barczewo – Biskupiec – Mrągowo – Mikołajki – Orzysz – Elk – gr. województwa*, stanowiąca ważny korytarz transportowy. Zapisy w dokumentach strategicznych postulują podniesienie jej do rangi klasy S na odcinku Ostróda- Augustów. Natomiast od Ostródy, zgodnie z dokumentami strategicznymi, głównym korytarzem drogowym w województwie warmińsko-mazurskim relacji wschód- zachód ma być powiązanie Ostródy z Toruniem drogą krajową nr 15.

~~W programach operacyjnych w perspektywie finansowej 2007-2013 zabezpieczono istotne środki na przebudowę powyższych tras:~~

- ~~— w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko zabezpieczono środki na przebudowę drogi krajowej nr 16 na odcinku Olsztyn – Augustów;~~
- ~~— w Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej zabezpieczono środki na budowę 20 km odcinka obwodnicy Nowego Miast Lubawskiego Lubawy (w ciągu drogi krajowej nr 15 Ostróda – Augustów).~~

Uchwałą Nr 156/2015 Rady Ministrów z dnia 8 września 2015r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu pod nazwą „Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025r.)” przyjęto dokument określający cele i priorytety w sektorze infrastruktury dróg krajowych. Wskazuje on również poziom i źródła niezbędnego finansowania oraz listę zadań inwestycyjnych kierowanych do realizacji.

W konsekwencji Ława znajduje się na odcinku drogi krajowej nr 16, którego ranga będzie relatywnie niższa – przewidziana do modernizacji w późniejszych okresach. Jednocześnie należy zauważyć, iż Ława posiada bardzo dobre połączenie z drogą krajową nr 15 poprzez drogę wojewódzką nr 536 relacji Ława Samplawa. Środki finansowe na modernizacji przedmiotowej drogi zostały zabezpieczone w Regionalnym Programie Operacyjnym (RPO Warmia i Mazury). *Droga wojewódzka numer 536 została dostosowana do parametrów wymaganych dla klasy technicznej G.*

Drugą składową głównego układu komunikacyjnego jest linia kolejowa E65, która znajduje się w VI korytarzu transportowym, stanowi równocześnie fragment Transeuropejskiej Sieci Transportowej TEN.

10.1.1. Sieć drogowa

Sieć drogowa miasta Ława mierzy 60,2 km. Układ komunikacyjny Ławy posiada 169 skrzyżowań, a na terenie miasta funkcjonuje 12 znaczących parkingów. Układ drogowy miasta kształtuje się następująco:

Drogi krajowe

Lp.	Nazwa drogi	Nazwa ulic	Numer drogi	Klasa techniczna
1.	Grudziądz- Olsztyn- Augustów	Sienkiewicza- Konstytucji 3 Maja- Niepodległości- Kościuszki - Ostródzka	16	⊖ GP

Drogi wojewódzkie

Lp.	Nazwa drogi	Nazwa ulic	Numer drogi	Klasa techniczna
1.	Kwidzyn –Ława	Grunwaldzka – Wyszyńskiego – Lubawska	521	Z G
2.	Ława - Samplawa	Grunwaldzka – Wyszyńskiego - Lubawska	536	Z G

Drogi powiatowe

Ława – ulice w ciągach dróg powiatowych

Lp.	Nazwa drogi	Nazwa ulic	Numer drogi	Klasa techniczna
1.	Biskupska	Ława- Karaś – gr. woj. (Wonna)	1313 N	Z
2.	Dąbrowskiego	Ława –Boreczno	1329 N	Z
3.	Wojska Polskiego	Ława- Katarzynki – gr. woj. (Radomno)	1333 N	Z
4.	Lipowy Dwór	Lipowy Dwór- Szałkowo- Kamień	1327 N	L

Ława – Ulice powiatowe

Lp.	Nazwa ulicy	Numer drogi	Klasa techniczna
1.	Królowej Jadwigi	2801 N	⊖
2.	Jagiellończyka	2802 N	⊖ Z
3.	Kopernika	2803 N	Z
4.	Andersa	2804 N	⊖ L
5.	Mickiewicza	2805 N	⊖ Z
6.	Narutowicza	2806 N	⊖ Z
7.	Ogrodowa	2807 N	L
8.	1-go Maja	2808 N	Z-L
9.	M.C. Skłodowskiej	2809 N	⊖ L
10.	Smolki	2810 N	Z
11.	Jana III Sobieskiego	2811 N	⊖

12.	Wiejska	2812 N	G
13.	Kwidzyńska	2813 N	G

Pozostałe ulice to drogi gminne dopełniające układ komunikacyjny miasta. Są to przede wszystkim ulice osiedlowe oraz drogi spajające wyżej opisywany układ komunikacyjny.

Drogi gminne

Lp	Ulica	Numer drogi
1	1 Maja	207001
2	Agrestowa	207002
3	Aleja Jana Pawła II	207074
4	Aleja Pojednania	207003
5	Adama Asnyka	207006
6	Krzysztofa Kamila Baczyńskiego	207123
7	Norberta Barlickiego	207008
8	Boczno- Górna	207010
9	Wojciecha Bogusławskiego	207011
10	Brodnicka	207012
11	Władysława Broniewskiego	207013
12	Jana Brzechwy	207014
13	Brzozowa	207015
14	Bydgoska	207017
15	Chelmińska	207019
16	Józefa Chelmońskiego	207020
17	Karola Chodkiewicza	207021
18	Fryderyka Chopina	207022
19	Bolesława Chrobrego	20126
20	Czeresiowa	207023
21	Jarosława Dąbrowskiego	207130
22	Długa	207024
23	Dolna	207025
24	Dworcowa	207026
25	Działdowska	207027
26	Elbląska	207028
27	Juliana Fałata	207029
28	Gdańska	207030
29	Aleksandra Gierzyńskiego	207031
30	Gustawa Gizewiusza	207032
31	Gospodarska	207033
32	Mariana Gotowca	207034
33	Górna	207035
34	Artura Grottgera	207036
35	Grudziądzka	207037
36	Kazimierza Jagiellończyka	207124
37	Władysław Jagiełły	207039
38	Michała Kajki	207041
39	Jana Kasprowicza	207125
40	Kętrzyńska	207042
41	Jana Kochanowskiego	207043
42	Kolejowa	207044

43	Komunalna	207045
44	Marii Konopnickiej	207046
45	Mikołaja Kopernika	
46	Wojciecha Kossaka	207047
47	Kościelna	207048
48	Józefa Ignacego Kraszewskiego	207049
49	Kresowa	207050
50	Kręta	207051
51	Królowej Jadwigi	207052
52	Krótką	207053
53	Księżnej Dobrawy	207138
54	Kwiatowa	207054
55	Leśna	207055
56	Łąkowa	207057
57	gen. Stanisława Maczka	207058
58	Kornela Makuszyńskiego	207059
59	Malborska	207060
60	Jacka Malczewskiego	207061
61	Malinowa	207062
62	Jana Matejki	207063
63	Mazurska	207064
64	Ludwika Mierosławskiego	207065
65	Mieszka I	207139
66	Mławska	207066
67	Morełowa	207067
68	Krzysztofa Celestyna Mrongowiusza	207068
69	Nowa	207069
70	Nowomiejska	207070
71	Obrońców Westerplatte	207071
72	Kazimierza Odnowiciela	207130
73	gen. Leopolda Okulickiego	207127
74	Owocowa	207072
75	Ignacego Paderewskiego	207073
76	Piaskowa	207129
77	Piastowska	207137
78	Piekarska	207075
79	Seweryna Pieniężnego	207076
80	Plac Gdański	207077
81	Plażowa	207078
82	Podleśna	207079
83	Polna	207080
84	Poprzeczna	207081
85	Porzeczkowa	207135

86	Poziomkowa	207083
87	Bolesława Prusa	207085
88	Przemysłowa	207086
89	Radomska	207087
90	Mikołaja Reja	207088
91	Władysława Reymonta	207089
92	Rolna	207090
93	Rzemieślnicza	207091
94	Dr. Teofila Rzepnikowskiego	207092
95	gen. Władysława Sikorskiego	207094
96	Piotra Skargi	
97	Słoneczna	207098
98	Juliusza Słowackiego	207099
99	Franciszka Smolki	207100
100	Jana III Sobieskiego	
101	Ludwika Solskiego	207134
102	Stacyjna	207102
103	mjr. Henryka Sucharskiego	207103
104	Metropolity Andrzeja Szeptyckiego	207128

105	Szeroka	207106
106	Sztumska	207107
107	Bolesława Śmiałego	207140
108	Toruńska	207108
109	Towarowa	207128
110	Truskawkowa	20109
111	Juliana Tuwima	207110
112	Usługowa	207111
113	Melchiora Wańkowicza	207131
114	Warsztatowa	207132
115	Wąska	207133
116	Wiśniowa	207115
117	Wodna	207116
118	Józefa Wybickiego	20717
119	Leona Wyczółkowskiego	207118
120	Stanisława Wyspiańskiego	207119
121	Zielona	207120
123	Marii Zientary- Małewskiej	207121
124	Stefana Żeromskiego	207122

10.1.2. Transport kolejowy

Położenie Ławy jest znaczące w wojewódzkiej sieci kolejowej. Miasto stanowi węzeł połączeń kolejowych o znaczeniu krajowym i wojewódzkim, co stwarza korzystne warunki dla transportu kolejowego zarówno o funkcji pasażerskiej, jak i towarowej. Najważniejszym elementem komunikacji kolejowej jest linia magistralna Gdańsk – Warszawa wyznaczająca układ nadrzędny w województwie. W Ławie zlokalizowano dwa dworce kolejowe: Ława-Główna, w południowej oraz Ława-Miasto w zachodniej części miasta.

Ławski węzeł kolejowy ma charakter tranzytowy, ponieważ leży na trasach szlaków i jest jednocześnie punktem wyjściowym i końcowym dla kilku szlaków. Dobra kolejowa dostępność komunikacyjna dotyczy połączeń w kierunku Olsztyna, Torunia, Działdowo i Malborka.

Układ kolejowy tworzą:

- linia magistralna nr 9 (E-65) relacji: Gdańsk – Ława – Warszawa – Żylina,
- linia I-rzędna nr 353 relacji: Poznań – Ława – Olsztyn – Korsze – Skandawa,
- linia II-rzędna relacji: Ława – Brodnica (zamknięta w 2000 roku)

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego znajdują się dwa ośrodki pretendujące do miana węzła kolejowego o znaczeniu krajowym. Są to miasta Ława i Działdowo. Poniżej znajduje się porównanie tych dwóch ośrodków z uwzględnieniem linii kolejowych przez nie przebiegających.

Tabela 23. Zestawienie porównawcze linii kolejowych w miastach Ława i Działdowo.

L.p.	Nazwa linii	Ranga linii	Maksymalna prędkość [km/h]	Ilość torów	Zelektryfikowana	Rodzaje kursów	
ŁAWA							
1.	nr 9 (E-65)	magistralna	120 160	2	tak	- EIP, EIC, IC, EX , TLK, REG; - ekspresowe, pociągów osobowych; - towarowe	
2.	nr 353	I-rzędna	100 120	2	tak		
3.	nr 251	II-rzędna	linia nieczynna				
DZIAŁDOWO							
1.	nr 9 (E-65)	Magistralna	120 160	2	tak	- EIP, EIC, IC, EX , TLK, REG; - ekspresowe, pociągów osobowych; - towarowe	
2.	nr 208	II-rzędna	80	1	nie	- pociągów osobowych; - towarowe	
3.	nr 216	I-rzędna	100	1	tak	- IC, TLK, REG; - pociągów osobowych; - towarowe	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKP

Podsumowując powyższą tabelę, zauważalne jest, że przez miasto Łąwa przebiegają jedynie linie dwutorowe i zelektryfikowane, natomiast przez Działdowo przebiega tylko jedna linia dwutorowa. Ponadto przez Ławę biegnie więcej rodzajów kursów niż przez Działdowo (HC). Jedyną słabą stroną Ławy jest zamknięta II-rzędna linia kolejowa nr 251. Jej otwarcie umożliwiłoby bezpośrednie połączenie kolejowe w kierunku Brodnicy.

Podsumowano również ilość bezpośrednich połączeń dobowych pomiędzy porównywanymi ośrodkami, a Olsztynem, Toruniem oraz Malborkiem. Wyraźnie widać, że Łąwa jako węzłowy ośrodek kolejowy wyróżnia się większą ilością połączeń kolejowych niż Działdowo. Ponadto Działdowo, w przeciwieństwie do Ławy, nie posiada bezpośrednich połączeń z Toruniem.

Tabela 24. Bezpośrednie połączenia kolejowe w ciągu doby. Porównanie miast Łąwa i Działdowo.

Kierunek	Rodzaj pociągu		
	osobowe	pośpieszne	ekspresowe
Łąwa			
Olsztyn	10	4 5	-
Toruń	5	2 4	-
Działdowo	5 4	5	3 2
Malbork	5 8	5 4	7 9
Działdowo			
Olsztyn	4	4 6	-
Toruń	-	-	-
Łąwa	5 4	6 5	3 2
Malbork	1	5 4	3 2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKP

Biorąc powyższe pod uwagę można stwierdzić, że Łąwa ma większy niż Działdowo potencjał do zostania kolejowym ośrodkiem węzłowym o znaczeniu krajowym. Ranga węzła jako czynnika rozwojowego Ławy wzrosłaby w przypadku realizacji głównego połączenia Olsztyna z Gdańskiem i Warszawą przez Ławę.

10.2. Trasy rowerowe

Według opracowania „Studium tras rowerowych na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego” uwzględniającego projekt Europejskich Tras Rowerowych Polski Północnej, Łąwa jest jednym z miast na Trasie Tysiąca Jezior Polskich. Trasa ta wprowadzona jest na teren Polski w Choszcznie i wiąże Pojezierze Pomorskie z Pojezierzem Mazurskim. Na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego trasa ta prowadzona jest przez Ławę, Ostródę, Olsztyn, Lidzbark Warmiński, Kętrzyn, Węgorzewo, Giżycko, Gołdap w kierunku Litwy i Białorusi.

Ścieżki rowerowe na terenie miasta realizowane są w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Ławy. ~~Obecnie w trakcie budowy jest trasa wzdłuż ulicy Dąbrowskiego, łącząca centrum miasta z Szałkowem.~~

10.3. System zaopatrzenia w wodę

Miasto zasilane jest wodą pitną z pokładów trzeciorzędowych. Ławskie Wodociągi dysponują 6 studniami głębinowymi o głębokości około 300 mb oraz dwiema rezerwowymi o głębokości 100 mb. Liczba studni oraz ich stan znacznie przewyższają obecne potrzeby miasta.

Długość sieci wodociągowej rozdzielczej w Ławie wynosi ~~91,6 km~~ 97,1km. Gęstość sieci wodociągowej wynosi ~~4,2 km na 1 km²~~ 4,5km na 1 km².

Sieć wodociągowa jest w dobrym stanie technicznym, o czym świadczy mała ilość awarii. Odcinki o złym stanie technicznym są sukcesywnie wymieniane. Dotyczy to głównie dróg, które są poszerzane i utwardzane nową nawierzchnią. Odcinki wodociągów o złym stanie występują przy ulicach ~~Niepodległości, Kościuszki~~, 1-go Maja oraz w strefie wiaduktu drogowo-kolejowego (ul. Lubawska).

Z sieci wodociągowej korzysta 31 270 osób, czyli 97% mieszkańców Ławy. A przeciętny mieszkaniec miasta zużywa rocznie ~~37,2 m³~~ około 30m³ wody.

10.4. Sieć kanalizacji sanitarnej

Długość kanalizacji sanitarnej wynosi obecnie 96,4 km. 89,7km. Wszystkie osiedla są skanalizowane. Do pełnego skanalizowania miasta pozostały jeszcze obszary znajdujące się przy ulicach: Kolejowej, ~~Warsztatowej~~, Towarowej, oraz części ulic: ~~Lubawskiej~~, Wojska Polskiego, Lipowy Dwór. Ścieki sanitarne odprowadzane są rurociągami grawitacyjnymi do 7 21 pompowni osiedlowych przy ulicach Dąbrowskiego, Mickiewicza, Biskupskiej, Kwizdyńskiej, Wodnej, Wojska Polskiego, Niepodległości, *Sosnowej, Bulwarze JP II, Królowej Jadwigi, Mieszka I, Barlickiego, Zielonej, Konstytucji 3 Maja, przy bazie wioślarskiej, przy ul. Księżnej Dobrawy, Zalewskiej, Świerkowej, Lipowy Dwór, Sienkiewicza, oraz druga pompownia przy ulicy Mieszka I*, a następnie do pompowni centralnej, skąd tłoczone są do oczyszczalni ścieków w Dziarnach. Główne kolektory są w stanie przyjąć jeszcze znaczne ilości ścieków.

Miasto przyjmuje również ścieki z gminy wiejskiej Ława, tj.: z Karasia i okolic oraz z Szałkowa - rurociągami tłocznymi oraz z pozostałych miejscowości wozami asenizacyjnymi.

Oczyszczalnia ścieków w Dziarnach znajduje się około 5 km na południowy- wschód od miasta. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna o dziennej wydajności oczyszczania ponad 20 tys. m³. Część zmodernizowana w 2001 roku może oczyścić 10 tys. m³/dobę, co w porównaniu do bieżącej skali oczyszczania ścieków (średnio poniżej 5 tys. m³/dobę) wskazuje na duże rezerwy w tym zakresie.

Rezerwy te umożliwiają także przyjęcia ścieków z przemysłów wodochłonnych, jeżeli rodzaj tych ścieków będzie dostosowany do technologii oczyszczalni.

Ponadto, w zakresie gospodarki ściekowej, na terenie miasta w 2015r. zewidencjonowano 140 zbiorników bezodpływowych oraz 6 oczyszczalni przydomowych.

10.5. Sieć kanalizacji deszczowej

Sieć kanalizacji deszczowej odprowadza wody opadowe, których największym odbiornikiem są jezioro Jeziorak Mały i rzeka Ławka. Ze względu na ~~wymogi ochrony środowiska na większych dopływach wód deszczowych do jeziora zainstalowano separatory – urządzenia oddzielające związki mineralne i ropopochodne od wód deszczowych.~~

Miejska sieć kanalizacji deszczowej obejmuje 5 zlewni:

- ❖ zlewnia południowa – ~~Strugi Radomno (Rowu Marzyńskiego), jez. Mułek, stawów na południu oraz Strugi – obejmuje 14 wylotów bez separatorów,~~
- ❖ zlewnia j. Mały Jeziorak – ~~obejmuje 6 wylotów z separatorami i 6 wylotów punktowych z ul. Mickiewicza bez separatorów,~~
- ❖ zlewnia rzeki Ławki i j. Ławskiego (Małego) – ~~obejmuje 10 wylotów bez separatorów i 2 z separatorami utrzymywane przez IZNS i IZD „EKODROB”,~~
- ❖ zlewnia j. Jeziorak – ~~obejmuje 5 wylotów bez separatorów i 1 z separatorem,~~
- ❖ zlewnia *Strugi Tynwald* (kanału Ławskiego) – ~~obejmuje 2 wyloty bez separatorów i 3 z separatorami.~~

Należy stwierdzić, że Ława dysponuje dobrym stanem infrastruktury technicznej w zakresie wodno-kanalizacyjnym oraz oczyszczenia ścieków. Infrastruktura ta może być również istotnym czynnikiem rozwoju miasta, gdyż jest przygotowana na obsługę miasta 50-tysięcznego, z całym zapleczem usługowo-przemysłowym. Działania zmierzające do poprawy stanu sieci wodno-kanalizacyjnej obejmują przede wszystkim dokończenie prac na rzecz wyposażenia wszystkich wylotów kanalizacji deszczowej w separatory oraz budowę kolektorów w strefach rozwojowych miasta.

10.6. Gospodarka odpadami

~~Sposób zbiórki w mieście Ława nie odbiega pod względem technicznym (tj. stosowanych pojemników) od standardów przyjętych w Polsce i krajach Unii Europejskiej. W mieście brak jest instalacji do odzysku odpadów z sektora komunalnego, a jedynym sposobem ich unieszkodliwiania jest składowanie.~~

~~Do końca kwietnia 2007 roku odpady gromadzone były na składowisku odpadów komunalnych znajdującym się przy ul. Składowej zajmującym powierzchnię 9,4 ha. Obecnie obszar składowiska przygotowywany jest do rekultywacji, która przewidziana jest na lata 2008-2010.~~

~~Dane z roku 2003 pokazują, że w mieście zebrano 3 650,1 Mg stałych odpadów. Biorąc pod uwagę wskaźniki emisji odpadów przyjęte w krajowym planie gospodarki odpadami oszacowano ilość wytwarzanych odpadów na terenie miasta Łławy. Obliczono, że w roku 2003 na terenie miasta powstało ok. 15,94 tys. Mg odpadów komunalnych.~~

~~W mieście Łława w roku 2003 wytworzono 16 769,85 Mg odpadów przemysłowych, w tym 1 398,304 Mg odpadów niebezpiecznych (8,3 % wszystkich odpadów przemysłowych).~~

~~W roku 2003 na terenie miasta Łława główną masę odpadów z sektora przemysłowego stanowiły odpady z procesów termicznych (ok. 34 %). Następnymi grupami były odpady z rolnictwa (ok. 28 %) oraz odpady z przetwórstwa drewna (ok. 25 %). Pozostałe wymienione powyżej grupy odpadów stanowiły ok. 13 % ogólnej masy wytworzonych na terenie miasta odpadów z sektora przemysłowego.~~

Z dniem 1 lipca 2013 r. miasto Łława przejęło obowiązek gospodarowania odpadami komunalnymi. Miasto odbiera odpady zarówno z nieruchomości zamieszkałych, jak i niezamieszkałych. System odbioru odpadów komunalnych na terenie miasta jest szczelny, gdyż nie pojawiają się tzw. dzikie wysypiska śmieci.

~~W celu rozwiązania problemów związanych z gospodarką odpadami, planowane jest stworzenie zakładu unieszkodliwiania odpadów w ramach stworzony został zakład unieszkodliwiania odpadów w ramach Związku Gmin Regionu Ostródzko – Łławskiego Czyste Środowisko, do którego należą: miasto Łława i gmina Łława, miasto Ostróda i gmina Ostróda, miasto i gmina Olsztynek, miasto i gmina Miłomłyn, miasto i gmina Zalewo, miasto i gmina Morąg, miasto i gmina Lubawa, oraz gminy: gmina Dąbrówno, gmina Grunwald, gmina Łłukta, gmina Małdyty, gmina Jonkowo, miasto i gmina Miłakowo. Miasto Nowe Miasto Lubawskie, gmina Nowe Miasto Lubawskie, gmina Kurzętnik, gmina Godkowo.~~

Związek Gmin Regionu Ostródzko - Łławskiego „Czyste Środowisko” został wpisany do Rejestru Związków międzygminnych 19 grudnia 1995r. W skład Związku Gmin „Czyste Środowisko” wchodzi 19 gmin. Powierzchnia ogółem 3756,91km².

~~Obecne rozwiązania mają charakter tymczasowy. Segregowane w Łławie Odpady z Łławy wywożone są na składowisko znajdujące się w miejscowości Rudno k. Ostródy. Tam też, w ramach Związku Gmin Regionu Ostródzko – Łławskiego Czyste Środowisko, zlokalizowany jest będzie zakład~~

unieszkodliwiania odpadów, który będzie oddany do użytku w drugiej połowie roku 2008. (już funkcjonuje).

System gospodarki odpadami na terenie miasta funkcjonuje zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022, przyjętym Uchwałą Nr XXIII/523/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 grudnia 2016r. Według podziału zawartego w niniejszym dokumencie, miasto Iława należy do Zachodniego Regionu gospodarki odpadami. Obsługiwane jest przez Regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) zlokalizowaną w Rudnie, gm. Ostróda.

10.7. Gazownictwo

Długość sieci rozdzielczej w granicach miasta (bez połączeń do prowadzących do budynków i innych obiektów) wynosi obecnie ~~85,6 km~~ 80,7km. Stan techniczny sieci oceniany jest jako dobry. Miasto Iława zasilane jest przez stację redukcyjno-pomiarową I⁰ o przepustowości 3000 m³/h, która zlokalizowana jest w miejscowości Nowa Wieś i łączy gazociąg magistralny wysokiego ciśnienia DN 125 z miejską siecią gazowniczą.

Ponadto na terenie miasta znajdują się stacje redukcyjne II⁰:

- ❖ przy ul. Jagiellończyka o przepustowości – 1500 m³/h
- ❖ przy ul. Wojska Polskiego o przepustowości – 1500 m³/h
- ❖ przy ul. ~~Ostródzkiej~~ Zielonej o przepustowości – 320 m³/h

Pozostałe 4 stacje redukcyjne II⁰ należą do właścicieli prywatnych.

Zużycie gazu w mieście Iława w ostatnich latach spadło. W roku 2000 zużyto 4068 tys. m³ gazu (126,4 m³ na 1 mieszkańca), natomiast w roku 2006 – 3 091,50 tys. m³, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca daje 96,1 m³.

W roku 2015 zużyto 2436,7 tys. m³ gazu. Jak widać, jego zużycie od roku 2000 systematycznie spada.

W roku 2006 odnotowano 1057 gospodarstw domowych ogrzewanych gazem, co stanowi 17% wszystkich gospodarstw domowych korzystających z gazu sieciowego (6400).

W roku 2015 1298 gospodarstw domowych ogrzewanych było gazem. Z sieci gazowej korzystało 26198 osób.

~~W latach 1992-2002 wzrosła również ilość zużytego gazu od 4,4 tys.m³ do 5,1 tys.m³ (wzrost o około 15%), a liczba odbiorców gazu uległa niewielkim zmianom (ok. 9200-9300 odbiorców; ok. 80%~~

~~gospodarstw domowych). Wyższe tempo wzrostu ilości zużytego gazu w porównaniu do tempa rozbudowy sieci gazowej i w warunkach stabilności liczby odbiorców wskazuje na wyraźną tendencję do wzrostu zużycia gazu w przeliczeniu na jednego odbiorcę.~~

Dla istniejących i projektowanych sieci gazowych wyznaczone są strefy kontrolowane, w których nie wolno wznosić obiektów budowlanych, urządzać składów magazynów oraz podejmować działań mogących spowodować uszkodzenie gazociągu podczas jego użytkowania. W strefach tych nie mogą również rosnąć drzewa. Wymagania w zakresie stref kontrolowanych zawarte są w przepisach odrębnych.

Odległość obiektów budowlanych od stacji gazowych wysokiego i średniego ciśnienia redukcyjno-pomiarowych powinna być większa od poziomego zasięgu stref zagrożenia wybuchem. Wymagania w zakresie poziomego zasięgu stref zagrożenia wybuchem określają przepisy odrębne.

10.8. Elektroenergetyka

Miasto zasilane jest liniami elektroenergetycznymi o napięciach 15 kV i 0,4 kV z rozdzielni 110/15 kV, zlokalizowanej przy ul. 1. Maja.

Na terenie Iławy nie występują obszary o zaniżonych parametrach napięcia zasilającego, jak również z ograniczeniami mocy. Fragmenty sieci w gorszym stanie technicznym są sukcesywnie poddawane zabiegom modernizacyjnym, podczas których, między innymi, w miejsce przewodów gołych są stosowane przewody izolowane, a w miejsce kabli w izolacji z polietylenu termoplastycznego stosowane są kable w izolacji z polietylenu usieciowanego. Podobnie modernizowane są stacje transformatorowe, gdzie urządzenia wyeksploatowane wymieniane są na urządzenia nowej generacji.

Sieć energetyczną miasta stanowią:

Linie wysokiego napięcia (110kV):

- Iława – Ostróda: długość linii na terenie miasta wynosi 5,2 km,
- Iława – Nowe Miasto: długość linii na terenie miasta wynosi 0,85 km,
- Iława – Susz: długość linii na terenie miasta wynosi 0,85 km,
- Iława – Łasin: długość linii na terenie miasta wynosi 0,85 km.

Linie średniego napięcia (15kV):

Długość linii na terenie miasta około 84 km, w tym około 53km to linie kablowe, pozostałe 31km linie napowietrzne.

Linie niskiego napięcia (0,4kV):

Długość linii na terenie miasta około 185 km (łącznie napowietrzne i kablowe).

Stacja transformatorowa (110/15kV):

Stacja transformatorowa zlokalizowana jest przy ul. 1. Maja.

Stacje transformatorowe (15/0,4kV):

Ilość stacji transformatorowych to łącznie 112, w tym 33 stacje należące do abonentów.

Rozwój sieci i urządzeń energetycznych, tzn. budowa nowych lub przebudowa istniejących sieci oraz stacji transformatorowych, jest uzależniona głównie od zapotrzebowania wynikającego ze szczegółowego zagospodarowania terenów miasta i przyłączaniem do sieci energetycznej nowych podmiotów.

Elementem sprzyjającym dalszemu rozwojowi miasta jest budowa nowego GPZ 110/15 kV, którego lokalizację przewiduje się na terenie bezpośrednio przyległym do wschodniej granicy miasta, ale już poza jego granicami. Budowa stacji jest konieczna, ze względu na chęć wyeliminowania utrudnień w zabezpieczeniu energii elektrycznej dla terenów rozwojowych oraz energochłonnych branż przemysłowych.

10.9. System ciepłowniczy

Z centralnego ogrzewania korzysta 9000 gospodarstw domowych oraz obiekty użyteczności publicznej, co stanowi 80% zapotrzebowania miasta na ciepło. Pozostałe budynki są ogrzewane indywidualnie, przeważnie piecami węglowymi. Ponadto w mieście pracują również lokalne kotłownie zaopatrujące w ciepło większe zakłady przemysłowe, spalając różnego typu opał. Posiadają one charakter energetyczny i przygotowują ciepło dla potrzeb centralnego ogrzewania, ciepłej wody użytkowej oraz dostarczają ciepło technologiczne. Miasto zaopatrywane jest w ciepło z dwóch źródeł:

- Ciepłownia Nr 1 przy ul. Wojska Polskiego (kotły opalane są mieszaniną miazgi węglowej, odpadów drewnopodobnych i biomasy),
- Ciepłownia Nr 2 przy ul. Ostródzkiej (kotły opalane są biomasą i miazgą węglową)

Sieć ciepłownicza wymaga remontów oraz rozbudowy. W ciągu najbliższych lat planowanych jest wiele inwestycji związanych z rozbudową sieci ciepłowniczej. Do największych z nich należą:

- ~~budowa elektrociepłowni przy Ciepłowni Nr 1,~~
- ~~spięcie sieci magistralnej Ciepłowni nr 1 z Ciepłownią Nr 2~~ lub rozbudowa Ciepłowni Nr 2 o następny kocioł 5-7 MW.

Zrealizowana została inwestycja polegająca na budowie elektrociepłowni przy Ciepłowni Nr 1.

Wymienione inwestycje pozwolą na zrealizowanie planów przyłączenia do Miejskiej Sieci Ciepłowniczej kilkunastu obiektów na terenie Ławy.

W zakresie zaopatrzenia w ciepło miasta nie ma zagrożeń progowych w sensie technologicznym. Ze względu na wymogi ochrony środowiska, elementem niekorzystnym są kotłownie indywidualne na paliwo stałe, które w okresie grzewczym zwiększają zanieczyszczenie powietrza (głównie niska emisja zanieczyszczeń). Likwidacja nieekologicznych kotłowni w domkach jednorodzinnych powinna zmierzać do ich zastąpienia kotłowniami gazowymi lub olejowymi lub ich włączenia do systemu energetyki ciepłej miasta.

11. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy

W celu określenia uwarunkowań wynikających z potrzeb i możliwości rozwoju miasta Ława sporządzono analizę SWOT.

Mocne strony:

- ❖ Przeświadczenie władz miasta o konieczności planowego rozwoju gospodarczego i przestrzennego
- ❖ Przeświadczenie władz samorządowych o konieczności promowania miasta
- ❖ Duże znaczenie miasta jako węzła komunikacyjnego
- ❖ Korzystne położenie geograficzne i ekologiczne
- ❖ Duża atrakcyjność turystyczno-wypoczynkowa miasta
- ❖ Dostępność wolnych terenów pod inwestycje przemysłowe i usługowe (w tym turystyczno-rekreacyjne)
- ❖ Dobre zaopatrzenie miasta w infrastrukturę techniczną
- ❖ Pozytywny wizerunek miasta w kraju i za granicą
- ❖ Promocyjna rola mediów lokalnych

- ❖ ~~Duży spadek bezrobocia w latach 2003-2007~~
- ❖ Dobrze rozwinięte szkolnictwo średnie i wyższe

Słabe strony:

- ❖ Odpływ młodej i wykształconej ludności z miasta
- ❖ Mały napływ kapitału krajowego i zagranicznego
- ❖ Brak dużych przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych
- ❖ Zbyt monofunkcyjnie rozwijający się przemysł
- ❖ Ruch tranzytowy przebiegający przez śródmieście
- ❖ Skromne zasoby kulturowe
- ❖ Brak zagospodarowania Wyspy Wielka Żuława
- ❖ Brak stałego połączenia z Wyspą Wielka Żuława

Szanse:

- ❖ Możliwość rozwoju turystyki biznesowej i kongresowej (np. na Wielkiej Żuławie)
- ❖ Dostosowanie szkolnictwa do turystyczno-rekreacyjnej funkcji miasta
- ❖ Pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych, zwłaszcza w zakresie turystyki, hotelarstwa, przemysłu o „czystych technologiach”
- ❖ Rozwój drobnej i średniej przedsiębiorczości
- ❖ Możliwości rozwoju sportów wodnych
- ❖ Budowa obwodnicy dla miasta Ława
- ~~❖ Modernizacja linii kolejowej E-65 z miastem Ława jako znaczącym węzłem kolejowym~~

Zagrożenia:

- ❖ Przedłużające się obciążenie miasta ruchem tranzytowym
- ❖ Ogólna dekoniunktura gospodarcza, prowadząca do upadku przemysłu, dalszego ubożenia społeczeństwa, wzrostu bezrobocia
- ❖ Starzejące się społeczeństwo
- ❖ Narastające utrudnienia w ruchu w związku ze wzrostem liczby pojazdów
- ❖ Pominięcie Ławy jako węzła kolejowego przy modernizacji linii kolejowej E-65
- ❖ Dominacja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych na rynku usług
- ❖ Zanieczyszczenie wód powierzchniowych spowodowane rozwojem terenów nad nimi położonych
- ❖ Powiększanie się ujemnego salda finansów publicznych

12. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

~~Teren miasta Ława dnia 29 grudnia 1999 r. został objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (Uchwała Nr XVII/155/99 Rady Miejskiej w Ławie).~~

Ponadto na terenie miasta Ława obowiązują następujące zmiany w/w miejscowego planu:

- ~~1. Uchwała Nr XLI/461/2002 Rady Miejskiej w Ławie z dnia 29 sierpnia 2002 roku w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ławy. Zmiany dotyczą: części podzielonej działki nr 185, znajdującej się w obrębie ulic Kopernika i Jana III Sobieskiego, działki nr 98/1 przy ul. Biskupskiej, części działek nr 236 i 237 przy ul. Mickiewicza oraz działek nr 135 i 136/3 przy ul. Kościuszki;~~
- ~~2. Uchwała Nr IX /91/2003 Rady Miejskiej w Ławie z dnia 22 maja 2003 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ławy. Zmiany dotyczą: systemu komunikacji drogowej oraz 8 obszarów, których lokalizację określa załącznik graficzny do planu;~~
- ~~3. Uchwała Nr XXV/291/04 Rady Miejskiej w Ławie z dnia 4 listopada 2004 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego komunikacyjnego węzła integracyjnego w rejonie dworca kolejowego w Ławie. Zmiany dotyczą: obszaru położonego w południowej części miasta, ograniczonego od strony wschodniej: zewnętrzną granicą terenów kolejowych, od strony północnej: zewnętrzną granicą bazy PKS, dalej ul. W. Andersa, od strony zachodniej: zewnętrzną granicą zabudowy jednorodzinnej przy ul. Brzozowej, od strony południowej: górną krawędzią skarpy od ul. Skłodowskiej w kierunku południowym do ul. Wojska Polskiego, dalej po granicy terenów zakładów ziemniaczanych;~~
- ~~4. Uchwała Nr XXV/292/04 Rady Miejskiej w Ławie z dnia 4 listopada 2004 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ławy w części dotyczącej terenów rozwojowych miasta. Zmiany dotyczą: obszaru położonego we wschodniej części miasta ograniczonego od strony wschodniej: granicą miasta, od strony południowej i południowo – wschodniej: brzegiem rzeki Ławki i jeziora Dół, od strony zachodniej: ciągiem drogowym z wiaduktem, od strony północnej: drogą lokalną;~~
- ~~5. Uchwała Nr XVI/200/2007 Rady Miejskiej w Ławie z dnia 07 listopada 2007r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Ława. Zmiany dotyczą: komunikacji: ul. Niepodległości, Kościuszki, Królowej Jadwigi, Jagiellończyka;~~

- ~~6. Uchwała Nr XVII/230/07 Rady Miejskiej w Iławie z dnia 28 listopada 2007r. w sprawie uchwalenia zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów miasta Iława. Zmiany dotyczą: terenu wyznaczonego przez ul. Dąbrowskiego, linią równoległą do ul. Prusa w kierunku Kanału Iławskiego, Kanałem Iławskim, aleją Jana Pawła II i ciągiem pieszym do ulicy Dąbrowskiego i obejmującego teren o powierzchni ok. 46,4ha;~~
- ~~7. Uchwała Nr XVII/231/07 Rady Miejskiej w Iławie z dnia 28 listopada 2007r. w sprawie uchwalenia zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów miasta Iława. Zmiany dotyczą: obszaru położonego u zbiegu ulic Kajki i Sikorskiego, obejmującego teren o powierzchni ok. 0,5ha;~~
- ~~8. Uchwała Nr XVII/233/07 Rady Miejskiej w Iławie z dnia 28 listopada 2007r. w sprawie uchwalenia zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów miasta Iława. Zmiany dotyczą: obszaru ograniczonego ulicami: Wiejską, Kętrzyńską, Nowomiejską i 1-go Maja obejmując obszar o powierzchni terenu ok. 16,2ha;~~
- ~~9. Uchwała Nr XVII/232/07 Rady Miejskiej w Iławie z dnia 28 listopada 2007r. w sprawie uchwalenia zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów miasta Iława. Zmiany dotyczą: obszaru w obrębie „Starego Miasta” obejmującego teren ok. 2,70 ha po byłej kotłowni osiedlowej oraz centralny plac rynkowy.~~

Dla terenu całego miasta opracowany jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego uchwalony uchwałą nr XXII/228/12 Rady Miejskiej w Iławie z dnia 11 maja 2012 r. ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego poz. 1907 z dnia 21 czerwca 2012 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego całego obszaru miasta Iławy.

Ponadto uchwalone zostały zmiany miejscowego planu:

- Uchwała nr LIII/546/14 Rady Miejskiej w Iławie z dnia 29 października 2014 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Iławy (Dz. Urz. Woj. Warm-Maz poz. 215 ogłoszony 21 stycznia 2015 r.),*
- Uchwała nr XIII/119/15 Rady Miejskiej w Iławie z dnia 31 sierpnia 2015 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Iławy (Dz. Urz. Woj. Warm-Maz poz. 3324 ogłoszony 28 września 2015 r.),*

- *Uchwała Nr XXVIII/254/16 Rady Miejskiej w Iławie z dnia 29 sierpnia 2016 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Iławy w jednostce planistycznej B. (Dz. Urz. Woj. Warm-Maz poz. 4012 ogłoszony 18 października 2016 r.).*

Dnia 14 grudnia 2015 r. podjęta została Uchwała nr XVIII/171/15 Ray Miejskiej w Iławie w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Iławy.

13. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Uwarunkowania dotyczące zagospodarowania terenu wynikające z realizacji ponadlokalnych celów publicznych na poziomie województwa i kraju określa między innymi Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego *przyjęty Uchwałą Nr VII/164/15 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 maja 2015r.*, który zakłada:

- Modernizację drogi krajowej nr 16 do parametrów klasy GP, budowa obejść miejscowości miasta Iława,
- ~~Modernizację drogi wojewódzkiej nr 536 Iława – Samplawa,~~
- ~~Modernizację linii magistralnej E-65 Gdańsk – Iława – Warszawa – Zebrzydowice – Żylina~~
- Modernizację I-rzędnej linii Poznań – Skandawa,
- Modernizację dróg układu uzupełniającego do wymaganych klas technicznych,
- Ochronę czystości wód powierzchniowych na obszarze zlewni pojeziernej,
- Poszerzenie rozpoznania dorobku kulturowego na terenie województwa uporządkowanie ewidencji,
- Wzmocnienie potencjału usługowego subregionalnych i ponadlokalnych ośrodków rozwoju w zakresie: edukacji, ochrony zdrowia, kultury, obsługi biznesu.

14. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

W granicach administracyjnych miasta nie występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi określone zgodnie z przepisami prawa wodnego

SPIS TABEL

Tabela 1. Zestawienie gruntów komunalnych miasta Ławy.....	26
Tabela 2. Studium władania.....	45
Tabela 3. Zestawienie gruntów komunalnych miasta Ławy	50
Tabela 4. Wykaz zabytków nieruchomych na terenie miasta Ława wpisanych do ewidencji zabytków nieruchomych województwa warmińsko-mazurskiego.....	58
Tabela 5. Wykaz alei przydrożnych na terenie miasta Ława wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków	63
Tabela 6. Wykaz stanowisk archeologicznych z terenu Miasta Ławy	64
Tabela 7. Sytuacja demograficzna Ławy, powiatu ławskiego i województwa warmińsko – mazurskiego w latach 2000, 2003 i 2006 i 2015.	66
Tabela 8. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w Ławie w latach 2000 – 2006 2015	68
Tabela 9. Struktura wykształcenia ludności Ławy	80
Tabela 10. Sytuacja mieszkaniowa Ławy w 2000 i 2006 r.	81
Tabela 11. Szkoły podstawowe w Ławie, rok 2000 i 2006	84
Tabela 12. Gimnazja w Ławie, rok 2000 i 2006	84
Tabela 13. Tempo zmian dochodów budżetowych Ławy na tle gmin miejskich województwa	90
Tabela 14. Jednostki zarejestrowane w rejestrze REGON w woj. warmińsko - mazurskim i Ławie w 2006 r. i w 2015 r.	95
Tabela 15. Działalność gospodarcza w Ławie wg sekcji	96
Tabela 15.a. Działalność gospodarcza w Ławie wg sekcji w latach 2009 i 2015.	97
Tabela 16. Sytuacja demograficzna analizowanych miast w 2006 r.	98
Tabela 16 a. Sytuacja demograficzna analizowanych miast w 2015 r.	98
Tabela 17. Sytuacja mieszkaniowa analizowanych miast w 2006 r.	99
Tabela 17 a. Sytuacja mieszkaniowa analizowanych miast w 2015 r.	99
Tabela 18. Szpitale w 2003 r.	100
Tabela 18 a. Zakłady opieki zdrowotnej w 2006 r.	100
Tabela 18 b. Zakłady opieki zdrowotnej w 2015 r.	100
Tabela 19. Infrastruktura komunalna	101
Tabela 19 a. Infrastruktura komunalna w roku 2015	101

Tabela 20. Budżety analizowanych miast w 2000 i 2006 r.	102
Tabela 20 a. Budżety analizowanych miast w 2015 r.	103
Tabela 21. Rynek pracy w analizowanych miastach w 2006 r.	103
Tabela 21 a. Rynek pracy w analizowanych miastach w 2015 r.	104
Tabela 22. Podmioty gospodarcze analizowanych miast w 2006 r.....	119
Tabela 22 a. Podmioty gospodarcze analizowanych miast w 2015 r.....	105
Tabela 23. Zestawienie porównawcze linii kolejowych w miastach Łąwa i Działdowo.	113
Tabela 24. Bezpośrednie połączenia kolejowe w ciągu doby. Porównanie miast Łąwa i Działdowo.....	114

SPIS RYSUNKÓW

Rys. 1. Położenie powiatu ławskiego w województwie warmińsko-mazurskim.....	8
Rys. 2. Powiat ławski – podział na gminy.....	45

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Struktura użytkowania gruntów w mieście Ławie.....	47
Wykres 1.a. Struktura użytkowania gruntów na terenie miasta Ława w roku 2016...	48
Wykres 1.b. Struktura użytkowania gruntów na terenie miasta Ława w roku 2016...	49
Wykres 2. Współczynnik urodzeń i zgonów w mieście Ława w latach 2000 – 2006...	68
Wykres 2a. Współczynnik urodzeń i zgonów w Ławie w latach 2006 – 2015.....	68
Wykres 3. Struktura płci i wieku ludności Ławy w 2002 r.....	70
Wykres 3a. Struktura płci i wieku ludności Ławy w 2015 r.....	70
Wykres 4. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w Ławie w 2006 r.....	71
Wykres 4a. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w Ławie w 2015 r.....	72
Wykres 5. Obciążenie demograficzne miasta Ławy w latach 2002 – 2006.....	73
Wykres 5a. Obciążenie demograficzne miasta Ławy w latach 2006 – 2015.....	74
Wykres 6. Pracujący w Ławie w latach 2000 – 2006.....	75
Wykres 6a. Pracujący w Ławie w latach 2006 – 2015.....	76
Wykres 7. Pracujący wg sektora ekonomicznego w Ławie w 2003 r.....	77
Wykres 8. Liczba bezrobotnych wg płci w Ławie w latach 2000 – 2007.....	78
Wykres 8a. Liczba bezrobotnych wg płci w Ławie w latach 2007 – 2015.....	79
Wykres 9. Główne źródła utrzymania mieszkańców Ławy w 2002 r.....	80
Wykres 10. Zasoby mieszkaniowe Ławy wg form własności w 2006 r.....	82
Wykres 11. Wielkość budżetu Ławy oraz jego przyrost w latach 2000 – 2006.....	91
Wykres 11.a. Wielkość budżetu Ławy oraz jego przyrost w latach 2007 – 2015....	91
Wykres 12. Procentowa struktura dochodów Ławy w 2006 roku.....	92
Wykres 12.a. Dochody ogółem wg. działów Klasyfikacji Budżetowej w Ławie w 2015 Roku.....	92
Wykres 13. Procentowa struktura wydatków Ławy w 2006 roku.....	93
Wykres 13.a. Procentowa struktura wydatków wg. działów Klasyfikacji Budżetowej w Ławie w 2015 roku.....	93